

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

MAGISTRSKO DELO

**OCENJEVANJE SPOSOBNOSTI IN PRIMERNOSTI ČLANOV
UPRAVE ZAVAROVALNICE**

Ljubljana, november 2017

ANA TRILLER

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisana Ana Triller, študentka Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtorica predloženega dela z naslovom Ocenjevanje sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnice, pripravljene v sodelovanju s svetovalko doc. dr. Barbaro Mörec

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravila samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatorstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatorstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobila vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označila;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnala v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobila soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne 22.11.2017

Podpis študentke: _____

KAZALO

UVOD	1
1 KORPORATIVNO UPRAVLJANJE ZAVAROVALNIC	4
1.1 Splošno o korporativnem upravljanju.....	4
1.2 Enotirni in dvotirni sistem upravljanja	7
1.2.1 Sistem upravljanja delniških družb v Sloveniji.....	7
1.2.2 Enotirni sistem upravljanja	8
1.2.3 Dvotirni sistem upravljanja	9
1.2.4 Primerjava enotirnega in dvotirnega sistema upravljanja	11
1.3 Osebe, ki vodijo zavarovalnico ali imajo druge ključne funkcije	13
1.3.1 Ključne funkcije sistema upravljanja	13
1.3.2 Nadzorni svet	17
1.3.3 Uprava.....	19
2 STANDARDI ZA PRESOJO USTREZNOSTI ČLANOV UPRAVE ZAVAROVALNICE	25
2.1 Opredelitev ustreznosti	25
2.2 Sposobnost in primernost članov uprave po Direktivi Solventnost II in usmeritvah EIOPE, IAIS ter OECD	27
2.2.1 Zakonodajna podlaga pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnice.....	27
2.2.2 Predstavitev EIOPE, IAIS in OECD	28
2.2.2.1 EIOPA	28
2.2.2.2 IAIS	29
2.2.2.3 OECD	30
2.2.3 Direktiva Solventnost II	30
2.2.4 Sposobnost in primernost članov uprave po Direktivi Solventnost II	32
2.2.4.1 Sposobnost članov uprave	32
2.2.4.2 Primernost članov uprave.....	34
2.2.4.3 Novosti, ki jih je prinesla Direktiva Solventnost II.....	36
2.2.5 Sposobnost in primernost članov uprave po usmeritvah IAIS in OECD.....	37
2.2.5.1 Sposobnost članov uprave	37
2.2.5.2 Primernost članov uprave.....	38
2.3 Primerjava pogojev za člana uprave po ZZavar in ZZavar-1	39
3 NALOGE ZAVAROVALNICE IN NADZORNIKA PRI ZAGOTAVLJANJU USTREZNOSTI ČLANOV UPRAVE	41
3.1 Naloge zavarovalnice	41
3.2 Naloge nacionalnih nadzornikov	45

3.2.1	Postopek ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave.....	45
3.2.2	Vloga AZN v postopku izdaje dovoljenja za člana uprave zavarovalnice	47
3.2.3	Sodelovanje med nacionalnimi nadzorniki v postopku ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnice	53
4	PRIMERJAVA POSTOPKOV OCENJEVANJA SPOSOBNOSTI IN PRIMERNOSTI ČLANOV UPRAVE ZAVAROVALNICE RAZLIČNIH REGULATORNIH OKVIRJEV	53
4.1	Postopek ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave v Avstriji in Nemčiji.....	54
4.1.1	Avstrija.....	54
4.1.2	Nemčija.....	57
4.1.3	Ključne podobnosti in razlike med pogoji sposobnosti in primernosti v obravnavanih državah članicah EU	59
4.2	Srbija	60
4.3	Splošna primerjava pogojev in postopkov ocenjevanja v obravnavanih regulatornih okvirjih.....	65
	SKLEP.....	67
	LITERATURA IN VIRI.....	70
	PRILOGE	
	KAZALO TABEL	
	Tabela 1: Primerjava enotirnega in dvotirnega sistema upravljanja	11
	Tabela 2: Število članov uprave in število članov nadzornega sveta v slovenskih zavarovalnicah na dan 31. 12. 2016	21
	Tabela 3: Kazalniki primernosti osebe za člana uprave po ICP.....	39
	Tabela 4: Število izdanih dovoljenj s strani AZN za opravljanje funkcije člana uprave in število ugotovitvenih odločb o prenehanju dovoljenja v letih 2014, 2015 in 2016.....	51
	Tabela 5: Splošni pregled zavarovalne dejavnosti v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji in Srbiji.....	54
	Tabela 6: Primerjava pogojev sposobnosti in primernosti za člana uprave zavarovalnice, določenih v ZZavar-1, avstrijskem VAG in nemškem VAG.....	60

KAZALO SLIK

Slika 1: Grafični prikaz korporativnega upravljanja gospodarske delniške družbe	5
Slika 2: Organi odločanja, ki so vključeni v proces integriranega korporativnega upravljanja tveganj in tri obrambne linije	14
Slika 3: Konceptualizacija P-O fit	26
Slika 4: Trije stebri ureditve Solventnost II	31

UVOD

Opis obravnavane problematike. Zavarovanje je ena od temeljnih gospodarskih dejavnosti, katere cilj je prispevati k varnosti zavarovancev in stabilnosti finančnega trga. V teoriji se pojavljajo številne opredelitve zavarovanja, najbolj uveljavljena pa ostaja opredelitev zavarovanja Bonclja (1983, str. 13), ki pravi, da je »Zavarovanje ustvarjanje gospodarske varnosti z izravnavanjem gospodarskih nevarnosti.«. Glede na pomembno vlogo, ki jo imajo zavarovalnice pri ustvarjanju gospodarske varnosti, pa je ključno, da so le-te preudarno upravljane. Skrb za učinkovito, uspešno in zakonito upravljanje ter poslovanje zavarovalnice je naloga članov uprave in članov nadzornega sveta oziroma upravnega odbora ter nosilcev ključnih funkcij (aktuarstvo, notranja revizija, upravljanje tveganj, skladnost poslovanja) (Šercer, 2014, str. 47). Zaradi vpliva, ki ga imajo te osebe na poslovanje zavarovalnic, pa je bistveno, da so le-te ustrezne za opravljanje svojih nalog.

Kadar govorimo o ustreznosti osebe za določeno delovno mesto, veda o upravljanju s človeškimi viri tradicionalno razlikuje dva načina presoje (Saks & Ashforth, 1997, str. 395). Prvi način zajema presojo ustreznosti znanj in veščin osebe glede na delovno mesto, ki naj bi ga ta oseba zasedala oziroma ga zaseda, drugi način pa zajema širšo presojo ujemanja vrednot in prepričanj osebe z vrednotami organizacije (Saks & Ashforth, 1997, str. 395). Tudi pri ocenjevanju ustreznosti članov uprave zavarovalnice nadzornik zavarovalnic, v skladu z 42. členom Direktive 2009/138/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II) (v nadaljevanju Direktiva Solventnost II), presoja njihova znanja, strokovno usposobljenost in veščine z vidika delovnega mesta, vendar poleg omenjene sposobnosti ocenjuje tudi njihov ugled in integriteto oziroma t.i. primernost (Evropski parlament in Svet, 2009).

Mednarodno združenje zavarovalnih nadzornikov (angl. *International Association of Insurance Supervisors*, v nadaljevanju IAIS) navaja, da se posledice neustreznosti članov uprave kažejo na različne načine (IAIS, 2006, str. 3): neizpolnjevanje pogojev primernosti lahko vodi k zlorabljanju zaupanja zavarovancev, neizpolnjevanje pogojev sposobnosti pa najpogosteje privede do slabega vodenja in s tem izpostavljanja zavarovalnice nesprejemljivemu tveganju, ki lahko zopet v največji meri prizadene zavarovance (nezmožnost poravnave zahtevkov ipd.). Člani uprave imajo namreč ključno vlogo in odgovornost pri upravljanju tveganj zavarovalnice, saj odločajo o celotnem sistemu tveganj, določitvi naklonjenosti tveganj in želene kulture tveganj v posamezni zavarovalnici (Kovačič, 2016, str. 44, 46).

Slabo upravljanje tveganj predstavlja tudi enega izmed najpogostejših vzrokov propada ali skorajšnjega propada zavarovalnic v času finančne krize (Insurance Journal, 2011). Za primer lahko izpostavimo skorajšnji propad ene izmed najpomembnejših zavarovalniških skupin – American International Group Inc (AIG). Slednjo je leta 2008 v času finančne

krize pred propadom rešila država. V nasprotnem primeru bi kolaps tako pomembne finančne institucije povzročil ogromno izgubo celotnemu finančnemu sistemu. Omenjeni dogodek je spodbudil mednarodne regulatorje zavarovalne politike k preučitvi trenutnega stanja zavarovalnega trga in k razvijanju idej za njegovo izboljšanje (Bipartisan Policy Center, 2015, str. 3). V letu 2016 se je tako kot eden od odgovorov na škodo, ki jo je povzročila finančna kriza na zavarovalnem trgu, pojavila Direktiva Solventnost II, ki pred zavarovalnice postavlja nove zahteve, predvsem glede upravljanja tveganj (Dalziel, 2013, str. 21). Med drugim Direktiva Solventnost II uvaja razširjene zahteve glede sposobnosti in primernosti članov uprave oziroma upravnega odbora (European Commission, b.l., str. 7).

Direktiva Solventnost II v 42. členu sicer določa splošne pogoje sposobnosti in primernosti, ki jih morajo izpolnjevati člani uprave in nosilci drugih ključnih funkcij, vendar so ti pogoji vsebinsko precej široko zastavljeni, zato naj bi nacionalni nadzorniki pri implementaciji teh pogojev v nacionalno zakonodajo in izvajanju upoštevali še področne smernice, npr. Smernice o sistemu upravljanja Evropskega organa za zavarovanje in poklicne pokojnine (angl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority*, v nadaljevanju EIOPA). Vseeno pa so na določenih delih določbe tako direktive kot smernic skope z razlago glede načina izvajanja ocenjevanja sposobnosti in primernosti.

V Sloveniji ima vlogo nacionalnega nadzornika Agencija za zavarovalni nadzor (v nadaljevanju AZN). AZN lahko v precejšnji meri prispeva k zagotavljanju sposobnosti in primernosti članov uprave, saj je temeljni cilj izvajanja nadzora zaščita zavarovancev, zavarovalcev in drugih upravičencev zavarovalnih pogodb (AZN, b.l.a). Cilji AZN glede zagotavljanja sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnic so podobni ciljem drugih nacionalnih nadzornikov zavarovalnic. Kljub temu pa se med nacionalnimi nadzorniki v postopkih ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprav pojavljajo različne prakse. Nacionalni nadzorniki sicer morajo upoštevati zavezujoče določbe glede ustreznosti članov uprav, ki jih vsebuje Delegirana uredba Komisije 2015/35/ES o dopolnitvi Direktive 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (v nadaljevanju Delegirana uredba Komisije 2015/35) (Evropska Komisija, 2015) ter implementirati v nacionalno zakonodajo določbe glede ustreznosti članov uprav, ki jih vsebuje Direktiva Solventnost II, vendar pa jim je pri načinu izvajanja teh določb v praksi prepuščene nekaj svobode. Razhajanja med regulatornimi okviri in praksami nadzornikov nastajajo predvsem zaradi političnih, pravnih in kulturnih dejavnikov (Vaughan & Calabria, 2015, str. 8).

Namen in cilji magistrskega dela. Namen magistrskega dela je natančna preučitev pogojev sposobnosti in primernosti za opravljanje funkcije člana uprave zavarovalnice in ugotavljanje razlik med pogoji ter postopki ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnic v različnih regulatornih okvirih. Dognanja magistrskega dela lahko služijo za nadaljnje preučevanje in morebitno izboljšanje trenutno uveljavljenih praks

ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnic s strani nacionalnih nadzornikov.

Naš prvi cilj predstavlja natančna opredelitev nalog, odgovornosti in dolžnosti članov uprave v zavarovalnici. Sledi preučitev pogojev glede sposobnosti in primernosti članov uprave v Direktivi Solventnost II, področnih standardih, načelih in smernicah. Naslednji cilj predstavlja primerjava zahtevnosti pogojev presoje pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti, ki jih je uvedla Direktiva Solventnost II glede na preteklo zakonodajno ureditev zavarovalnic. To predstavlja odgovor na naše prvo raziskovalno vprašanje. Zatem izpostavljam vlogo, ki jo imajo zavarovalnice in nadzorniki pri ocenjevanju ustreznosti članov uprave. Naš naslednji cilj predstavlja preučitev pogojev in postopkov ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnic v izbranih regulatornih okvirih. Ugotovitev podobnosti in razlik med pogoji in postopki ocenjevanja sposobnosti ter primernosti članov uprave daje odgovor na naše drugo zastavljeno raziskovalno vprašanje in s tem predstavlja zadnji cilj magistrskega dela.

Opredelitev raziskovalnih vprašanj. V magistrskem delu iščemo odgovore na naslednji raziskovalni vprašanji:

1. Ali Direktiva Solventnost II uvaja strožje pogoje presoje pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti članov uprave glede na preteklo zakonodajno ureditev zavarovalnic?
2. Ali so uporabljeni pogoji in način izvedbe postopkov ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave v različnih regulatornih okvirih primerljivi?

Opredelitev metodologije raziskovanja. V magistrskem delu se poslužujemo deskriptivne metode s študijo domačih in tujih strokovnih ter znanstvenih virov. Preučujemo nacionalno in evropsko zakonodajno podlago ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnic, njihovo spreminjanje v zadnjih letih ter primerjamo izvajanje omenjenih zakonodajnih določb v praksi med štirimi različnimi evropskimi državami.

Struktura magistrskega dela. Uvodni del je namenjen opredelitvi obravnavane problematike, sledijo namen in cilji ter metodologija raziskovanja. Osrednji del magistrskega dela predstavljajo štiri poglavja. V prvem poglavju najprej na splošno predstavimo korporativno upravljanje zavarovalnic in temeljne organe upravljanja. Skladno s temo magistrskega dela se osredotočimo predvsem na organ vodenja, tj. upravo in na predstavitev njenih nalog, dolžnosti in odgovornosti. V drugem poglavju obravnavamo standarda sposobnosti in primernosti. Najprej se dotaknemo opredelitve, ki jo za navedena standarda navaja veda o upravljanju s človeškimi viri, zatem pa obširneje navedemo opredelitev, ki jo za standarda navajajo ustrezni regulatorni predpisi zavarovalnega sektorja. Sledi primerjava pogojev sposobnosti in primernosti med regulatornim okvirom Solventnost I in Solventnost II, v okviru katere navajamo tudi razlike med pogoji sposobnosti in primernosti, ki jih je za člane uprave določal Zakon o

zavarovalništvu (Ur.l. RS, št. 99/2010-UPB7, 90/2012, 56/2013, 63/2013-ZS-K, v nadaljevanju ZZavar), in pogoji, ki jih določa novi Zakon o zavarovalništvu (Ur.l. RS, št. 93/2015, v nadaljevanju ZZavar-1). V tretjem poglavju izpostavimo naloge, ki jih imajo pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti zavarovalnice in nacionalni nadzorniki. Pri tem posebej poudarimo vlogo slovenskega nadzornika zavarovalnic – AZN. Na tem delu zaključimo iskanje odgovorov na naše prvo raziskovalno vprašanje. V četrtem poglavju obravnavamo pogoje in postopke ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave treh izbranih regulatornih okvirov. Izbrani regulatorni okviri obsegajo avstrijski, nemški in srbski regulatorni okvir zavarovalništva. Tekom pisanja magistrskega dela pogoje in postopke ocenjevanja med seboj primerjamo, v primerjavo vključimo tudi ZZavar-1 in ocenjevanje ustreznosti člana uprave s strani AZN. Na koncu četrtega poglavja sledi sklep, v katerem povzamemo temeljne ugotovitve glede na zastavljeni raziskovalni vprašanji in seznam uporabljene literature in virov.

1 KORPORATIVNO UPRAVLJANJE ZAVAROVALNIC

1.1 Splošno o korporativnem upravljanju

Korporativno upravljanje je svetovno uveljavljen izraz, ki pa nima za vse enotnega pomena. Opredelitev korporativnega upravljanja je odvisna tako od situacije (npr. od avtorja ali institucije, ki poda opredelitev korporativnega upravljanja) kot od pravnega sistema, v okviru katerega želimo podati opredelitev (Dimitrič, 2010, str. 1). Razlike pri opredelitvi pojma pa se lahko pojavljajo tudi znotraj istega pravnega sistema, npr. odvisno od vrste gospodarske družbe – javna delniška družba, družba v državni lasti, zasebna družba itd.

Ne glede na različne opredelitve korporativnega upravljanja pa le-te združujejo nekatere skupne značilnosti (Dimitrič, 2010. str. 2):

- korporativno upravljanje predstavlja sistem strukturno in postopkovno opredeljenih odnosov med različnimi udeleženci v gospodarski družbi;
- ti odnosi lahko zajamejo strani z različnimi in nemalokrat celo nasprotujočimi interesi (npr. različni interesi med lastniki in upravo, upravo in nadzornim svetom ipd.);
- pri vodenju in nadziranju gospodarske družbe sodelujejo vse strani družbe;
- pravilna razporeditev pravic in odgovornosti omogoča dolgoročen razvoj družbe in povečanje vrednosti za lastnike.

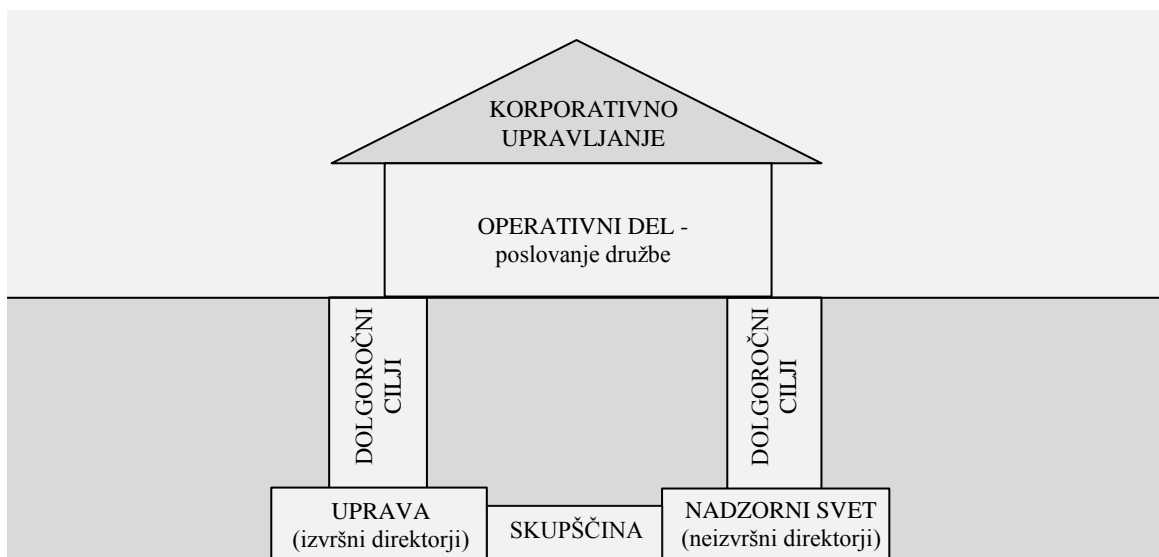
Okvir korporativnega upravljanja obsega kombinacijo zakonodaje, predpisov in priporočil dobre prakse. Pomembnost omenjenih elementov tega okvirja pa zavisi od pravnega sistema (Združenje nadzornikov Slovenije, b.l.).

Poleg socialne odgovornosti predstavlja korporativno upravljanje tudi ključni element za pridobivanje zaupanja ljudi, pripomore k varovanju interesov lastnikov in drugih

deležnikov družbe ter hkrati dviguje njeno raven konkurenčnosti (Evropska Komisija, 2011, str. 3). Institucionalni vlagatelji namreč prepoznavajo dobro prakso korporativnega upravljanja kot orodje, ki zvišuje dolgoročno vrednost družbe. V nasprotnem primeru pa slabo korporativno upravljanje in prisotnost prevar, poneverb ter drugih poslovnih napak vodi do sodnih postopkov in stečaja družb.

V primeru dvotirnega sistema upravljanja javnih delniških družb lahko rečemo, da korporativno upravljanje predstavlja razmerja in skupek postopkov ter medsebojnih odgovornosti med upravo, delničarji in nadzornim svetom (ali upravnim odborom in delničarji v enotirnem sistemu upravljanja) ter ostalimi organi družbe (Dimitrič, 2010, str. 2). Vzporedno s tem pa se vzpostavlja struktura, prek katere se oblikujejo cilji družbe in načini za doseganje teh ciljev ter nadzorovanje poslovanja (spremljanje rezultatov). Gre za sistem, v okviru katerega se načrtuje pot k dolgoročni uspešnosti družbe.

Slika 1: Grafični prikaz korporativnega upravljanja gospodarske delniške družbe

Slika 1 predstavlja poenostavljen primer korporativnega upravljanja delniških družb kot ga opredeljuje Dimitričeva (2010, str. 2). Hiša predstavlja gospodarsko družbo, znotraj katere potekajo številni procesi. Hiša mora imeti dobre temelje, ki so sestavljeni iz dolgoročnih ciljev, vsak temelj pa predstavlja posamezen organ upravljanja – upravo, nadzorni svet (oziroma izvršne in neizvršne direktorje v enotirnem sistemu upravljanja) in skupščino. Organi upravljanja so ključni akterji v korporativnem upravljanju družbe. Celoten sistem korporativnega upravljanja pa predstavlja kvalitetna streha, pod katero poteka operativni del – poslovanje družbe. V kolikor streha ni dobro zgrajena, se znotraj poslovanja pojavljajo anomalije – npr. slabše delovanje uprave in nadzornih svetov, pomanjkljivosti politike plačil ipd.

Nepravilnosti pri izvajanju nadzora in upravljanja finančnih institucij so se v največji meri pokazale v času finančne krize. Slednja je sicer najbolj prizadela bančni sektor, vendar so njene posledice posredno vplivale tudi na nekatere zavarovalnice (Evropska Komisija, 2010, str. 4). Pojav finančne krize je močno prispeval k okrepitvi pomena korporativnega upravljanja v celotnem zavarovalnem sektorju. Izpostavljena vloga korporativnega upravljanja pa je prinesla večjo potrebo po nadzoru in zagotavljanju ustreznih struktur notranjega nadzora, po mehanizmih za upravljanje tveganj in postopkih za zagotavljanje skladnosti znotraj finančnih institucij. Našteto je močno povečalo odgovornost udeležencev v zavarovalnicah, tj. članov uprave, nadzornega sveta oziroma upravnega odbora, skupščine itd.

Korporativno upravljanje zavarovalnic. Po besedah Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*, v nadaljevanju OECD), so zavarovalnice finančne institucije, katerih temeljna dejavnost je prevzem in upravljanje tveganj, zato se od njih pričakuje, da imajo vzpostavljen učinkovit sistem korporativnega upravljanja, ki jim omogoči uresničevanje obljubljenih koristi zavarovancem in izpolnjevanje njihove zavarovalne funkcije v gospodarstvu (OECD, 2011, str. 43). Nadalje je za zavarovalništvo značilna močna asimetrija informacij, s tem pa so povezana neravnovesja v moči med prodajalci (zavarovalnicami) in kupci (zavarovalci). Zavarovalci zato pričakujejo, da imajo zavarovalnice vzpostavljene ustrezne notranje politike in procese, ki pripomorejo k njihovemu poštenemu ravnanju.

Korporativno upravljanje v zavarovalnicah prispeva k večji kakovosti in neodvisnosti odločanja, krepi sistem upravljanja tveganj, prispeva k vzpostavitvi učinkovitega sistema notranjih kontrol ter spodbuja transparentno poročanje in razkritje informacij (OECD, 2011, str. 48). Posledično korporativno upravljanje zavira pojav nezmožnosti plačila in pripomore k večji tržni disciplini zavarovalnic. Za uspešno korporativno upravljanje je ključno tudi upoštevanje standarda sorazmernosti, saj mora biti sistem upravljanja, v skladu z 41. členom Direktive Solventnost II, za učinkovito poslovanje zavarovalnice sorazmeren z njeno naravo, obsegom in zahtevnostjo njenih poslov (Evropski parlament in Svet, 2009).

Poleg pristojnih organov v zavarovalnici imata pri kakovosti korporativnega upravljanja bistveno vlogo tudi nacionalni nadzornik in regulatorni okvir zavarovalništva (OECD, 2011, str. 50). Nacionalni nadzornik odigra pomembno vlogo pri oblikovanju korporativnega upravljanja zavarovalnic. Poleg tega je njegova naloga, da od zavarovalnice zahteva implementiranje okvira korporativnega upravljanja, ki zagotavlja njeno varno in učinkovito upravljanje (IAIS, 2015, str. 46). Regulatorni okvir pogosto predstavlja ključno determinanto standardov in priporočil korporativnega upravljanja znotraj zavarovalnic. V Sloveniji predstavlja enega izmed takšnih regulatornih dokumentov Slovenski kodeks upravljanja javnih delniških družb. Namen kodeksa je podati priporočila za upravljanje, vodenje in nadzor javnih delniških družb, katerih delnice

so uvrščene na organizirani trg vrednostih papirjev (Ljubljanska Borza d.d. & Združenje nadzornikov Slovenije, 2016, str. 4). Eno izmed takšnih priporočil je npr. neodvisnost in lojalnost članov uprave in članov nadzornega sveta. Skladno z navedenim morajo vse zavarovalnice s katerih delnicami se trguje na Ljubljanski borzi, podati izjavo o skladnosti z omenjenim kodeksom.

1.2 Enotirni in dvotirni sistem upravljanja

1.2.1 Sistem upravljanja delniških družb v Sloveniji

Upravljanje se na nivoju gospodarske družbe pojavlja kot ena izmed treh temeljnih organizacijskih funkcij (Pučko, Čater & Rejc B., 2009, str. 2). Le-to imajo v rokah lastniki. Namen njihove funkcije je biti vir vse oblasti v družbi in skladno s tem določati namene, cilje in politiko družbe ter sprejemati druge pomembne odločitve, s katerimi ohranjajo in razvijajo svoje interese. V svetu je upravljanje družb različno organizirano, lahko je v obliki enotirnega ali pa v obliki dvotirnega sistema upravljanja.

V Sloveniji morajo delniške družbe pri izbiri sistema upravljanja v prvi vrsti upoštevati Zakon o gospodarskih družbah (Ur.l. RS, št. 42/2006, 60/2006 popr., 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009; Odl. US: U-I-268/06-35, v nadaljevanju ZGD-1). Le-ta v 253. členu določa, da med organe vodenja ali nadzora delniških družb uvrščamo upravo, upravni odbor in nadzorni svet. Le-ti skupaj s skupščino predstavljajo temeljne organe v obeh sistemih upravljanja (Kocbek et al., 2014, str. 32). Skupščina je sicer hierarhično najvišje v strukturi organov v delniški družbi, vendar praksa kaže, da skupščina ni strokovno najpomembnejši organ, zato so ji pridržane le najpomembnejše lastniške upravljaljske pravice (Kocbek et al., 2014, str. 23). Vodenje poslov in nadzor družbe pa sta prenesena na druge organe. Organ vodenja predstavlja poslovodstvo v delniški družbi. Med poslovodstvo pa uvrščamo organe, ki so po ZGD-1 in aktih družbe pooblaščen za vodenje poslov družbe, tj. upravo oziroma upravni odbor.

Možnost izbire med enotirnim in dvotirnim sistemom upravljanja gospodarskih družb se je v slovenskem pravnem redu pojavila leta 2006 z novelo ZGD-1, pred tem pa je izbiro med enotirnim in dvotirnim sistemom v preteklosti praviloma opravil kar zakonodajalec sam (Kocbek et al., 2014, str. 23). Po tem, ko je bila dana obveza Sloveniji po ureditvi obeh sistemov upravljanja vsaj za evropsko delniško družbo, pa se je slovenski zakonodajalec odločil to izbiro omogočiti tudi slovenskim delniškim družbam. Tako ZGD-1 v 183. členu določa, da mora delniška družba v okviru statuta izbrati sistem upravljanja (Kocbek et al., 2014, str. 33). Družba lahko izbere enotirni sistem upravljanja z upravnim odborom ali dvotirni sistem z upravo in nadzornim svetom, enako določa ZZavar-1 za zavarovalnice (ZGD-1, 253. člen in ZZavar-1, 54. člen).

Rozman (2008) navaja, da je enotirnost oziroma dvotirnost upravljanja povezana z vprašanjem ali isti organ vodi in nadzira poslovanje, ali pa ti dve nalogi ločeno opravljata

dva različna organa. Pri enotirnem sistemu upravljanja vodi in nadzira delovanje družbe upravni odbor, pri dvotirnem sistemu upravljanja pa vodenje poslovanja opravlja uprava, nalogo nadzora pa nadzorni svet.

1.2.2 Enotirni sistem upravljanja

Družba po naravi stvari potrebuje dva organa, prek katerih oblikuje in izvaja voljo, to sta skupščina in organ vodenja (Kocbek et al., 2014, str. 23). Glede na to, da je nadzor mogoče izvajati znotraj teh dveh organov, obstoj tretjega ni nujno potreben za funkcioniranje družbe. Takšen, enotirni sistem upravljanja družb je tradicionalno najbolj značilen za Združene države Amerike in Veliko Britanijo, povzele pa so ga tudi mnoge druge države članice Evropske Unije (v nadaljevanju EU) – npr. Francija, Švica, Italija, Švedska ...). Iz zgodovine izhaja, da je bilo za Anglo-ameriško območje ob koncu fevdalizma značilno, da so podjetniki sami vlagali v družbe in jih vodili (Rozman, 2008). Zaradi takšne vloge podjetnikov ni bilo potrebe po dodatnem nadzornem organu, saj gospodarjenje z lastnimi sredstvi ne zahteva nadzora s strani drugih. Rozman (2008) povzema, da je enotirni sistem povsem ustrezna izbira upravljanja v kolikor je lastnik družbe tudi upravljavec.

Za enotirni sistem upravljanja so značilni nizka stopnja vpletanja države v gospodarstvo in močni kapitalski trgi (Pučko, 2007, str. A5). Interes države je namreč vedno politično motiviran, kar pomeni, da se cilji države običajno ne ujemajo s cilji lastnikov družbe. V kolikor pa lastniki nimajo zagotovila, da bo družba sledila njihovim ciljem, tudi ne bodo pripravljene prevzeti tveganja investiranja v takšno družbo. Zato za družbe z enotirnim sistemom upravljanja tudi ni značilno, da bi imele banke in druge finančne institucije v njih pomembnejše lastniške deleže, saj običajno država ravno prek takšnih institucij izvaja svoj vpliv na gospodarsko družbo.

Močni kapitalski trgi omogočajo lastnikom posredno (zunanjo) kontrolo nad obnašanjem organa vodenja. V kolikor z delom organa vodenja niso zadovoljni, lahko svoj delež prodajo na močnem kapitalskem trgu (Pučko, 2007, str. A5). Povečevanje takšnih »pobegov« lastnikov pa posledično vodi k padanju vrednosti delnic družbe in k zamenjavi članov organa vodenja. Zato je enotirni sistem upravljanja v osnovni zamisli namenjen javnim družbam z razpršenim lastništvom, kjer predstavlja takšna tržna kontrola učinkovit način discipliniranja članov organa vodenja. Nadalje velja, da družbe z enotirnim sistemom upravljanja delujejo na visoko konkurenčnih trgih. V konkurenčnih razmerah je namreč manj prostora za uveljavljanje skupinskih ali posameznikovih interesov, ki se ne bi skladali z interesi lastnikov družbe.

Ključni organ enotirnega sistema upravljanja je upravni odbor, katerega naloga je hkrati vodenje družbe in nadziranje izvajanja njenih poslov. Upravni odbor v praksi oblikuje več komisij in lahko prenese izvrševanje poslovne politike na izvršne direktorje (Kocbek et al., 2014, str. 24). ZGD-1 v 290. členu natančno določa, katere naloge lahko

upravni odbor prenese na izvršne direktorje (npr. vodenje tekočih poslov, skrb za vodenje poslovnih knjig, prijave vpisov in predložitev listin registru itd.). Upravni odbor pa ne more prenesti na izvršne direktorje pristojnosti za odločanje o pomembnejših in strateških odločitvah. Po slovenskem pravu imenovani izvršni direktor ni organ delniške družbe, temveč oseba, na katero upravni odbor prenese pristojnosti vodenja tekočih poslov družbe in pooblastilo za zastopanje (Kocbek et al., 2014, str. 33). Pri imenovanju izvršnih direktorjev lahko upravni odbor izbira med svojimi člani, lahko pa imenuje tudi tretje osebe.

Poleg izvršnih direktorjev so v upravnem odboru še neizvršni direktorji, katerih ZGD-1 posebej ne opredeljuje (Združenje nadzornikov Slovenije, 2013, str. 10). Glede na določbe ZGD-1 je vloga teh oseb predvsem nadzorstvena. Vendar imajo neizvršni direktorji kljub navedenemu možnost vplivati na vodenje družbe, saj imajo odločilen glas pri sprejemanju strateških odločitev.

Možnost izbire enotirnega sistema upravljanja se je z uvedbo omenjene novele ZGD-1 pojavila tudi za zavarovalnice. Vrsto sistema upravljanja mora zavarovalnica skladno z ZGD-1 navesti v svojem statutu. Nadalje ZZavar-1 v 54. členu določa, da se za upravni odbor smiselno uporabljajo določbe tega zakona o nadzornem svetu zavarovalnice, za izvršne direktorje pa določbe tega zakona o upravi zavarovalnice, v kolikor zakon ne določa drugače. Vendar pa v enotirnem sistemu upravljanja veljajo posebna pravila glede imenovanja izvršnih direktorjev. Natančneje 54. člen ZZavar-1 določa, da upravni odbor imenuje najmanj dva izvršna direktorja, od teh je lahko največ polovica izvršnih direktorjev članov upravnega odbora zavarovalnice. Posle zavarovalnice pa lahko vodijo le tisti člani upravnega odbora, ki so imenovani za izvršne direktorje.

Navedene določbe glede posebnosti enotirnega sistema upravljanja uporablja trenutno le ena slovenska zavarovalnica, in sicer Prva osebna zavarovalnica d.d., ostale zavarovalnice pa imajo dvotirni sistem upravljanja.

1.2.3 Dvotirni sistem upravljanja

Iz nemškega pravnega reda izhaja, da je namen obstoja gospodarske družbe zagotavljati izdelke oziroma storitve za skupnost (Bohinc, 2001, str. 155). Le-to pomeni, da nemško korporacijsko upravljanje poleg interesov lastnikov postavlja v ospredje tudi druge udeležence, predvsem zaposlene in potrošnike. Nemški sistem upravljanja je nastal, ko so denarna sredstva imeli zemljiški gospodarji in banke (Rozman, 2008). Ti niso imeli ambicij za ustanavljanje in vodenje družb, bili pa so pripravljani vložiti sredstva. To je pomenilo, da so vlogo vodenja in del upravljanja prepustili podjetnikom, sami pa so zadržali nadzorno vlogo. Tako je že v začetku prišlo do delitve na poslovodno in nadzorno funkcijo.

Običajno je za družbe z dvotirnim sistemom upravljanja značilno prevladujoče lastništvo enega ali več delničarjev, pogosto pa gre tudi za koncerne (Pučko, 2007, str. A6). Prav tako naj bi se v poslovanje omenjenih družb močno vpletala država, ki naj bi imele tesne vezi s finančnimi institucijami. Država ima namreč velik vpliv na strateško odločanje družbe prav prek lastniškega vpliva, ki ga ima na finančne institucije, ki so običajno pomembni lastniki družb z dvotirnim sistemom upravljanja. Finančne institucije, ki predstavljajo pomembnejše lastnike, želijo imeti običajno tudi neposreden nadzor nad poslovanjem takšne družbe. To vlogo pa lahko bolj učinkovito opravlja nadzorni svet kot pa upravni odbor, v katerem so pomešani izvršni in neizvršni direktorji.

Nadalje je za družbe z dvotirnim sistemom upravljanja značilno, da poslujejo na šibkih kapitalskih trgih, ki lastnikom ne omogočajo uresničevati učinkovite posredne kontrole nad organom vodenja, saj lastniku ni lahko odsvojiti svojega lastniškega deleža v družbi, z vodenjem katere ni zadovoljen (Pučko, 2007, str. A7). Zato je tudi potrebno imeti bolj neposredno opredeljen odnos nadziranja organa vodenja. Poleg tega družbe z dvotirnim sistemom upravljanja običajno ne poslujejo na konkurenčnih trgih, temveč v okolju, za katerega je značilna kultura sodelovanja. Le-to se kaže z več možnosti sodelovanja zaposlenih pri upravljanju, kot pa je to značilno za enotirni sistem upravljanja (Pučko, 2007, A7).

V dvotirnem sistemu upravljanja družb funkcijo vodenja opravlja uprava, funkcijo nadzora pa nadzorni svet. Nadzorni svet je tako personalno kot funkcionalno povsem ločen od organa vodenja, zato se tak sistem upravljanja imenuje dvotiren (Kocbek et al., 2014, str. 33). Med glavne naloge nadzornega sveta spadajo imenovanje in odpoklic članov uprave in nadzorovanje poslovnih rezultatov ter poslovne uspešnosti družbe (Pučko, Čater & Rejc Buhovac, 2009, str. 3). Člani uprave ne morejo biti hkrati tudi člani nadzornega sveta, saj sta ti funkciji zakonsko nezdružljivi. Uprava je v tem primeru edini poslovodni organ, ki vodi posle družbe povsem samostojno in na lastno odgovornost. ZGD-1 v 265. členu določa, da ima lahko uprava enega ali več članov. V kolikor je članov uprave več, se odločitve sprejemajo soglasno, če statut družbe ne določa drugače (ZGD-1, 265. člen). Poleg vodenja poslov uprava tudi zastopa in predstavlja družbo navzven. Če ima uprava več članov, ti zastopajo družbo kolektivno (ZGD-1, 266. člen). V domeni nadzornega sveta pa je nadzorovanje vodenja poslov, zato mu je uprava skladno z 272. členom ZGD-1 dolžna vsako četrletje redno poročati (npr. o načrtovani poslovni politiki, donosnosti družbe, finančnem stanju družbe itd.).

Pri dvotirnem sistemu upravljanja govorimo o notranji in zunanji kontroli uspešnosti vodenja družbe (Kocbek et al., 2014, str. 28). Notranjo kontrolo izvaja predvsem nadzorni svet, ki o tem poroča na skupščini delničarjev. Delničarji pa izvajajo kontrolo npr. na redni letni skupščini, ko sprejemajo letno poročilo, obravnavajo poročilo uprave in nadzornega sveta o poslovanju, se odločajo o uporabi bilančnega dobička itd. Zunanjo kontrolo pa, tako kot pri enotirnem sistemu upravljanja, predstavlja trg vrednostnih papirjev.

Zavarovalnica glede na določbe 54. člena ZZavar-1 lahko prosto izbere dvotirni sistem upravljanja. Enako velja za družbe za vzajemno zavarovanje (ZZavar-1, 79. člen). Od slovenskih zavarovalnic ima le ena obliko družbe za vzajemno zavarovanje – Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z. z vpeljanim dvotirnim sistemom upravljanja. Na splošno pa je med slovenskimi zavarovalnicami dvotirni sistem upravljanja bolj priljubljen od enotirnega, saj imajo v času pisanja tega magistrskega dela glede na javno dostopne podatke na spletnih straneh slovenskih zavarovalnic dvotirni sistem upravljanja od 13 zavarovalnic vse, razen Prve osebne zavarovalnice d.d.

1.2.4 Primerjava enotirnega in dvotirnega sistema upravljanja

Tabela 1: Primerjava enotirnega in dvotirnega sistema upravljanja

	Enotirni sistem upravljanja	Dvotirni sistem upravljanja
Območje nastanka	Velika Britanija in Združene države Amerike	Nemčija (kontinentalna Evropa)
Upravljalni organi	Upravni odbor in skupščina	Uprava, nadzorni svet in skupščina
Nosilci funkcije vodenja poslov	Izvršni direktorji	Člani uprave
Nosilci funkcije nadzora	Neizvršni direktorji	Člani nadzornega sveta
Glavne značilnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Razpršeno lastništvo; • prepletanje funkcije vodenja in nadzora v okviru upravnega odbora; • močni kapitalski trgi; • manj vpletanja države v gospodarstvo; • močno konkurenčno okolje; • pravni sistem ne dopušča, da bi imele banke in druge finančne institucije pomembnejše lastniške deleže v družbah ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Prevladujoče lastništvo enega ali več delničarjev, pogosti koncerni; • personalna in funkcionalna ločitev med upravo in nadzornim svetom; • šibki kapitalski trgi; • močno vpletanje države v gospodarstvo; • v okolju prevladuje sodelovalna kultura; • tesne vezi med družbami in finančnimi institucijami ...
Prednosti	<ul style="list-style-type: none"> • Avtonomnost pri notranji ureditvi pripomore k večji fleksibilnosti in učinkovitosti družbe; • ekonomsko ugodnejši – ni potreb po usklajevanju različnih interesov ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Jasna razdelitev pristojnosti in odgovornosti med upravo in nadzornim svetom; • sodelovanje zaposlenih pri upravljanju; • večji nadzor nad poslovanjem in vlogo zaposlenih v družbi s strani nadzornega organa ...
Slabosti	<ul style="list-style-type: none"> • Šibak normativni okvir urejenosti sistema; • odsotnost pravno-poslovne tradicije; • tveganje mešanja nadzora, strateških in izvršnih odločitev ... 	<ul style="list-style-type: none"> • Šibak pretok informacij; • oteženo aktivno sodelovanje lastnikov pri sprejemanju poslovnih odločitev ...

Tabela 1 prikazuje ugotovljene glavne značilnosti, prednosti in slabosti dvotirnega in enotirnega sistema upravljanja. Pri **glavnih značilnostih** opazimo, da je za dvotirni sistem

upravljanja značilno močno vpletanje države v gospodarstvo, predvsem prek lastniškega vpliva, ki ga ima ta na finančne institucije, ki so običajno pomembni lastniki teh družb (Pučko, 2007, str. A6). Pri družbah z enotirnim sistemom upravljanja pa je vpletanja v poslovanje družb s strani države manj. Prav tako že pravni sistemi, v katerih poslujejo takšne družbe, ne dopuščajo, da bi imele banke in druge finančne institucije v njih pomembnejše lastniške deleže.

Družbe z enotirnim sistemom upravljanja običajno poslujejo v okolju, za katerega so značilni močni in dobro razviti kapitalski trgi, obratno pa velja za družbe z dvotirnim sistemom upravljanja (Pučko, 2007, str. A5). Prav tako smo ugotovili, da je za enotirni sistem upravljanja značilna večja konkurenčnost na trgu kot za dvotirni sistem upravljanja (Pučko, 2007, A7).

Prednosti enotirnega in dvotirnega sistema upravljanja. Sodelovanje zaposlenih pri upravljanju predstavlja eno izmed bistvenih prednosti dvotirnega sistema upravljanja. Hkrati pa nekateri ravno iz tega razloga menijo, da je enotirni sistem upravljanja družb ekonomsko ugodnejši, saj je potreben po usklajevanju različnih interesov in medsebojnem obveščanju ipd. manj (Pučko, 2007, A7). Po besedah Bratine (v Žagar, 2008) naj bi bil enotirni sistem upravljanja učinkovitejši tudi zaradi avtonomnosti pri notranji ureditvi, saj le-to prispeva k fleksibilnosti družb. Pristojnosti in delovanje upravnega odbora namreč niso tako podrobno zakonsko normirane, kot je to značilno za upravo in nadzorni svet.

Slabosti enotirnega in dvotirnega sistema upravljanja. Med slabosti dvotirnega sistema upravljanja lahko uvrstimo šibak pretok informacij zaradi toge (formalne) ločenosti med nalogami in pristojnostmi članov uprave in članov nadzornega sveta ter oteženo aktivno sodelovanje lastnikov pri sprejemanju poslovnih odločitev (EUDACE d.o.o., 2012). Le-to izhaja iz zakonske zahteve, da član nadzornega sveta ne sme sprejemati navodil tistega, ki ga je v organ imenoval, hkrati pa ZGD-1 v 281. členu določa, da se na nadzorni svet ne sme prenesti vodenja poslov. Temeljno slabost enotirnega sistema upravljanja pa predstavlja tveganje mešanja nadzora, strateških ter izvršnih odločitev, ki je posledica strukture upravnega odbora.

Rezultati študij. Študija Združenja nadzornikov Slovenije iz leta 2011 (v Združenje nadzornikov Slovenije, 2013, str. 4) je pokazala, da so družbe, ki so dvotirni sistem upravljanja spremenile v enotirni, povečale učinkovitost upravljanja, saj enotirni sistem omogoča večjo prilagodljivost sistema poslovanju ali posebnostim družbe. Enake ugotovitve najdemo v Tabeli 1. Nadalje pa je študija pokazala tudi nekatere slabosti enotirnega sistema upravljanja. Med najbolj kritičnimi naj bi bila predvsem skopa normativna urejenost enotirnega sistema in odsotnost pravno-poslovne tradicije na slovenskem območju.

Študija Združenja nadzornikov Slovenije na področju dvotirnega sistema upravljanja z naslovom »Učinkovito sodelovanje med nadzornimi sveti in upravami v slovenskih

družbah« iz leta 2010 je pokazala, da obstajajo največja razhajanja med predsedniki uprav in predsedniki nadzornih svetov na področjih korporativnega upravljanja, kot so: zagotavljanje dodane vrednosti, profesionalnost, neodvisnost in nagrajevanje (Prijović & Seier Larsen, 2011, str. 20). Združenje nadzornikov Slovenije glede na rezultate med drugim navaja, da bi morali za izboljšanje trenutnega stanja bolje opredeliti vlogo delovanja uprave in nadzornega sveta ter pravilneje razdeliti vsebine dela in pristojnosti njihovega delovanja. Rezultati študije so namreč pokazali nejasna pričakovanja enih in drugih. Iskanje možnih izboljšav naj bi najprej potekalo predvsem na tehnični ravni in ne na področju »mehkih« izboljšav, kamor sodijo etika, poslovna kultura, komuniciranje in sodelovanje. V tem primeru opazimo nekatera razhajanja z navedenimi značilnostmi dvotirnega sistema v Tabeli 1. Ugotavljamo, da se tudi dvotirni sistem upravljanja sooča s težavo pri razdelitvi medsebojnih pristojnosti, ki je v večji meri značilna za enotirni sistem upravljanja.

V svetu že dolgo potekajo strokovne razprave o tem, kateri sistem je boljši in učinkovitejši, vendar dokončnega odgovora ni (Kocbek et al., 2014, str. 22). Zakonska ureditev sistema upravljanja po besedah Bratine predstavlja le eno plat medalje, druga plat pa se nanaša na njegovo izvajanje v praksi. V kolikor bi zgolj strog zakonodajni okvir zagotavljal, da bodo delniške družbe dobro vodene, ne bi imeli primerov Enron, Worldcom in drugih. Tudi v Tabeli 1 ugotavljamo pomanjkljivosti in prednosti v obeh sistemih. Oba sistema sta lahko dobra in učinkovita, v kolikor je zagotovljena njuna dosledna uporaba in spoštovanje v praksi.

1.3 Osebe, ki vodijo zavarovalnico ali imajo druge ključne funkcije

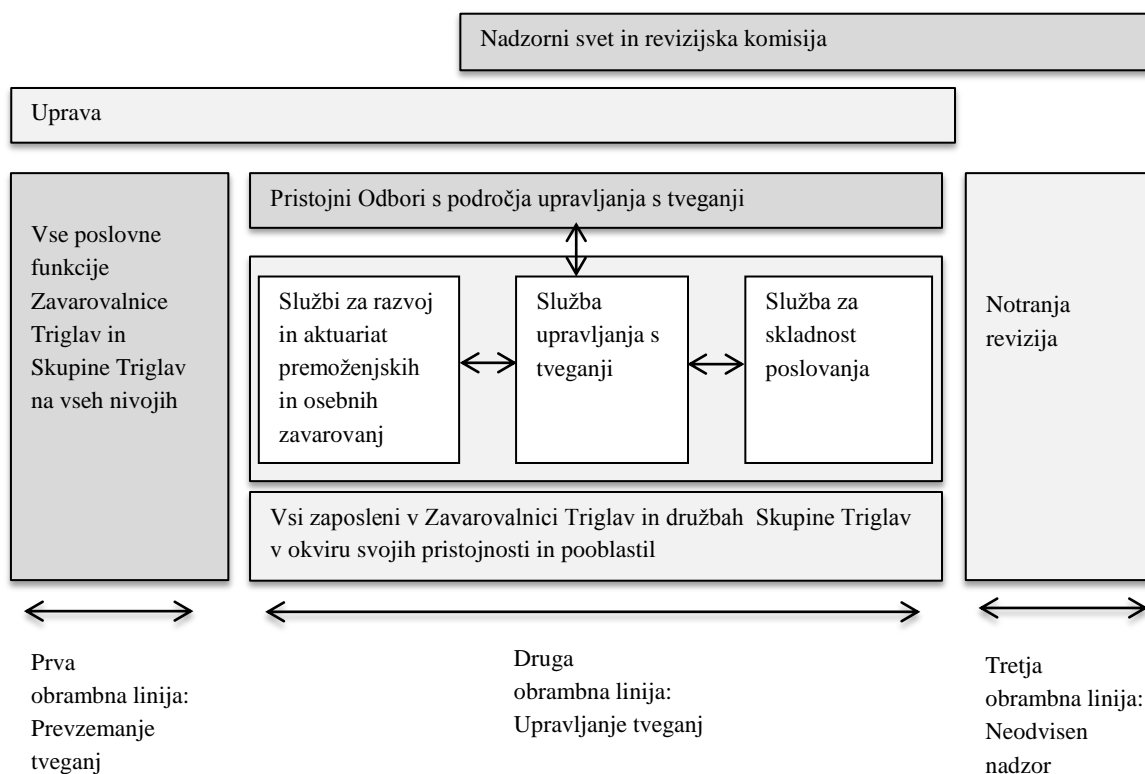
1.3.1 Ključne funkcije sistema upravljanja

Glede na določbe 41. člena Direktive Solventnost II mora sistem upravljanja v zavarovalnicah izpolnjevati najmanj tri zahteve (Evropski parlament in Svet, 2009). Prva zahteva predpisuje vzpostavitev pregledne organizacijske strukture, sledi zahteva po ustreznem ločevanju in jasnem dodeljevanju odgovornosti posameznim funkcijam, zadnja zahteva pa govori o vzpostavitvi učinkovitega sistema prenosa informacij. Direktiva Solventnost II v preambuli (31) navaja: »Funkcija [znotraj sistema upravljanja] je upravna sposobnost opravljati določeno nalogo upravljanja.« (Evropski parlament in Svet, 2009). Pri tem pa zavarovalnici ostaja prosta pot pri organizaciji ključne funkcije, razen če Direktiva Solventnost II ne določa drugače. Namen te določbe je, da se zavarovalnice pretirano ne obremenijo z vnaprej določenimi zahtevami glede organizacije teh funkcij, temveč se pri določitvi nosilcev funkcij upošteva naravo, obseg in zahtevnost dejavnosti konkretne zavarovalnice. Zato v nadaljevanju direktiva v preambuli (32) določa, da bi morala nacionalna zakonodaja omogočiti, da v majhnih in manj kompleksnih zavarovalnicah ena oseba ali organizacijska enota opravlja več kot eno ključno funkcijo, z izjemo funkcije notranje revizije (Evropski parlament in Svet, 2009).

Trdno korporativno upravljanje sloni predvsem na osebah, ki dejansko vodijo posle zavarovalnice. Mednje spadajo člani uprave in člani nadzornega sveta (oziroma upravnega odbora, v kolikor se zavarovalnica odloči za enotirni sistem upravljanja) ter nosilci štirih ključnih funkcij, katere je uvedla Direktiva Solventnost II (Šerčer, 2014, str. 50). Nosilci štirih ključnih funkcij so osebe, ki opravljajo funkcijo upravljanja tveganj, funkcijo skladnosti, funkcijo notranje revizije in aktuarsko funkcijo.

Organiziranost in izvajanje ključnih funkcij. Delegirana uredba Komisije 2015/35 v 268. členu določa, da morajo zavarovalnice vključiti ključne funkcije v svojo organizacijsko strukturo na način, da nobena funkcija ni podvržena vplivom, ki bi lahko ogrozili njeno pošteno, objektivno in neodvisno opravljanje nalog (Evropska Komisija, 2015). Vsaka ključna funkcija pa deluje pod končno odgovornostjo upravnega ali nadzornega organa, ki mu je dolžna tudi poročati.

Slika 2: Organi odločanja, ki so vključeni v proces integriranega korporativnega upravljanja tveganj in tri obrambne linije

Vir: Skupina Triglav in Zavarovalnica Triglav d.d., Letno poročilo Skupine Triglav in Zavarovalnice Triglav d.d., 2016, 2017, str. 171.

Slika 2 prikazuje organiziranost ključnih funkcij v sistemu upravljanja tveganj, ki je zasnovan na trinivojskem modelu obrambnih linij v Skupini Triglav in Zavarovalnici Triglav d.d. Prvo obrambno linijo pokrivajo osnovne organizacijske enote, ki so v prvi vrsti odgovorne za prepoznavanje in prevzemanje tveganj. V drugi so funkcija upravljanja

tveganj, funkcija skladnosti in aktuarska funkcija, ki v okviru druge obrambne linije izvajajo kontrolne aktivnosti, npr. prepoznavanje, merjenje in spremljanje izpostavljenosti tveganju. V okviru tretje obrambne linije pa se nahaja funkcija notranje revizije, katera izvaja redne preglede primernosti in učinkovitosti notranjekontrolnega okolja in sistema upravljanja tveganj (Skupina Triglav in Zavarovalnica Triglav d.d., 2017b, str. 171).

Zavarovalnica lahko skladno s 173. členom ZZavar-1 izvajanje ključne funkcije prenese na drugo osebo. V tem primeru mora prevzemnik izločenega posla izpolnjevati pogoje glede znanja in izkušenj ter druge morebitne pogoje, ki jih predpisuje ZZavar-1. Stališče Agencije za zavarovalni nadzor v zvezi z izločitvijo ključne funkcije, ki je javno dostopno na AZN spletni strani, med drugim vsebuje določilo, da v primeru kadar zavarovalnica prenese ključno funkcijo ali drug pomemben del poslovanja v zunanje izvajanje kot izločeni posel, ostane v celoti odgovorna za izpolnjevanje svojih obveznosti (AZN, 2017b). Poleg tega mora zavarovalnica v pisnih pravilih določiti način obvladovanja tveganj, ki izhajajo iz izločanja posamezne ključne funkcije, izločanje posamezne ključne funkcije tudi ne sme vplivati na izvajanje nadzora AZN nad zavarovalnico ipd.

Na čelu ključne funkcije je nosilec ključne funkcije, to je oseba, ki jo uprava s soglasjem nadzornega sveta (oziroma upravni odbor v enotirnem sistemu upravljanja) pooblasti za osebo, ki je glede na določbe 52. člena ZZavar-1 odgovorna za eno ali pa za več ključnih funkcij zavarovalnice. Lahko pa ima posamezna ključna funkcija tudi več nosilcev, odvisno od obsežnosti in zahtevnosti poslov. Tako ima npr. Zavarovalnica Sava d.d. na čelu aktuarske funkcije dva nosilca funkcije – enega za premoženjska in drugega za življenjska zavarovanja (Zavarovalnica Sava d.d., 2017a). Nosilec ključne funkcije mora za opravljanje funkcije izpolnjevati pogoje sposobnosti in primernosti iz 52. člena ZZavar-1 (npr. mora biti ustrezno strokovno usposobljen in imeti lastnosti in izkušnje, potrebne za zanesljivo in preudarno opravljanje nalog ključne funkcije, ne sme biti pravnomočno obsojen zaradi kaznivega dejanja itd. ter ne sme v zavarovalnici opravljati funkcije člana uprave ali prokurista). Pristojni organ v zavarovalnici mora tudi redno spremljati, če nosilci ključnih funkcij še vedno izpolnjujejo pogoje ustreznosti. Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z. tako v Poročilu o solventnosti in finančnem položaju navaja, da izpolnjevanje sposobnosti in primernosti nosilcev ključnih funkcij izvajajo pred imenovanjem na funkcijo, obdobjno – praviloma na vsaki dve leti – ali izredno, kadar nastopijo posebne okoliščine (le-teh sicer podrobneje ne opredelijo) (Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z., 2016, str. 20). Glede na poročanje zavarovalnice Adriatic Slovenica d.d. pa je za ocenjevanje sposobnosti in primernosti nosilcev ključnih funkcij pristojna uprava (Adriatic Slovenica d.d., 2016, str. 45).

Modra zavarovalnica d.d. je v začetku leta 2016 poročala, da sta funkcija notranje revizije in funkcija upravljanja tveganj oblikovani v okviru samostojnih organizacijskih enot in neposredno podrejeni upravi (Modra zavarovalnica d.d., 2016, str. 7). Funkcija skladnosti je organizirana preko nosilca ključne funkcije, aktuarska funkcija pa v okviru službe za

strateško komuniciranje in razvoj zavarovanj, pri čemer je nosilec te funkcije zunanji strokovni sodelavec.

Način organiziranosti ključnih funkcij v slovenskih zavarovalnicah najdemo v Poročilu o solventnosti in finančnem položaju, ki ga morajo zavarovalnice vsako leto skladno z 261. členom ZZavar-1 objaviti na svoji javni spletni strani. Nekatere zavarovalnice pa nudijo dodatne informacije glede organiziranosti ključnih funkcij v svoji Politiki o sistemu upravljanja, v kolikor je ta javno objavljena.

Funkcija skladnosti. ZZavar-1 v 160. členu določa, da zavarovalnica v okviru sistema notranjih kontrol vzpostavi funkcijo spremljanja skladnosti. Le-ta ima pet glavnih področij odgovornosti. Prva odgovornost se nanaša na spremljanje in ocenjevanje ustreznosti rednih postopkov in ukrepov, sprejetih za odpravljanje morebitnih pomanjkljivosti na področju skladnosti poslovanja zavarovalnice s predpisi in drugimi zavezami. Drugo področje zajema svetovanje in pomoč pri uskladitvi poslovanja zavarovalnice z obveznostmi, ki jih določajo področni predpisi. Sledi ocenjevanje možnih vplivov sprememb v pravnem okolju na poslovanje zavarovalnice z vidika skladnosti poslovanja zavarovalnice s predpisi. Četrto področje zajema opredeljevanje in ocenjevanje tveganja glede skladnosti poslovanja zavarovalnice s predpisi. Nenazadnje pa med odgovornosti funkcije skladnosti spada seznanjanje uprave in nadzornega sveta o skladnosti poslovanja zavarovalnice s predpisi in drugimi zavezami.

Za primer organiziranosti funkcije skladnosti lahko vzamemo Zavarovalnico Triglav d.d. Le-ta v Poročilu o solventnosti in finančnem položaju zavarovalnice za leto 2016 navaja, da funkcija skladnosti deluje v okviru štabne službe, neposredno podrejene upravi (Zavarovalnica Triglav d.d., 2017, str. 36).

Aktuarska funkcija. V skladu z 48. členom Direktive Solventnost II aktuarska funkcija skrbi za koordinacijo izračuna zavarovalno-tehničnih rezervacij. Pri izračunu zavarovalno-tehničnih rezervacij je aktuar odgovoren za zagotovitev ustreznosti uporabljenih metod in predpostavk, narejenih pri izračunu (Evropski parlament in Svet, 2009). Nadalje je aktuar odgovoren za oceno ustreznosti in kakovosti uporabljenih podatkov pri izračunih ter za primerjavo najboljših ocen z dejanskimi izkušnjami. Poleg tega aktuar obvešča upravo in nadzorni svet o zanesljivosti in ustreznosti izračuna zavarovalno-tehničnih rezervacij, nadzira izračun zavarovalno-tehničnih rezervacij, ko se za izračun uporabljajo približki in poda mnenje o splošni politiki prevzemanja tveganj ter o ustreznosti ureditve pozavarovanja. Z nalogami, ki jih aktuar opravlja prispeva k učinkovitemu izvajanju sistema upravljanja tveganj.

Funkcija upravljanja tveganj. Funkcija upravljanja tveganj zagotavlja učinkovit sistem upravljanja tveganj, ki obsega procese, strategije in postopke poročanja, ki so potrebni za ugotavljanje, merjenje, spremljanje in upravljanje na posamezni ter skupinski ravni tveganj, katerim je ali bi lahko bila izpostavljena zavarovalnica (Modra zavarovalnica d.d.,

2016, str. 7). Sledi poročanje o izpostavljenosti tveganjem in svetovanje upravi na področju obvladovanja tveganj (Weindorfer, 2012, str. 10). V domeni funkcije upravljanja tveganj je tudi izvedba lastne ocene tveganj in solventnosti ter priprava razkritja o tveganjih za javno objavo (Modra zavarovalnica d.d., 2016, str. 7). Za uspešnost upravljanja tveganj je pomembno, da je funkcija upravljanja tveganj samostojna in neodvisna od drugih funkcij ter uprave.

Funkcija upravljanja tveganj je v Zavarovalnici Triglav d.d. organizirana kot samostojna služba, ki je neposredno podrejena upravi in deluje neodvisno od drugih poslovnih funkcij (Zavarovalnica Triglav d.d., 2017, str. 31).

Funkcija notranje revizije. Poleg navedenih ključnih funkcij ima pri sistemu upravljanja zavarovalnice pomembno vlogo tudi funkcija notranje revizije. Le-ta skladno z 47. členom Direktive Solventnost II, skrbi za ocenjevanje ustreznosti in učinkovitosti notranjih sistemov nadzora zavarovalnice ter drugih elementov sistema upravljanja (Evropski parlament in Svet, 2009). Funkcija notranje revizije je pri svojem delovanju objektivna in neodvisna od funkcij poslovanja. Notranja revizija o vseh ugotovitvah in priporočilih poroča upravi in nadzornemu svetu. Ti pa skladno z ugotovitvami in priporočili notranje revizije določajo nadaljnje ukrepe ter skrbijo za njihovo izvajanje.

V zavarovalnici CDA 40 d.d. je funkcija notranje revizije organizirana kot samostojni organizacijski del, ki je neposredno podrejen upravi in nadzornemu svetu, hkrati pa je organizacijsko in funkcionalno ločen od drugih delov zavarovalnice (CDA 40 zavarovalnica d.d., 2017).

Poleg navedenih štirih ključnih funkcij predstavljata ključno funkcijo v zavarovalnici tudi organ vodenja in nadzora. Mednje spadajo uprava in nadzorni svet oziroma upravni odbor. ZGD-1 kot splošen zakon in ZZavar-1 kot poseben zakon določata sestavo, število članov, mandat, imenovanje, odločanje, sklicevanje sej ter skrbnosti in odgovornosti članov omenjenih organov (Kocbek et al., 2014, str. 25). Vendar pa so te določbe precej dispozitivne, saj omenjena zakona večkrat izrecno določata, da lahko statut družbe posamezna vprašanja uredi drugače.

1.3.2 Nadzorni svet

Opredelitev in pomen nadzornega sveta. Nadzorni svet nadzoruje vodenje poslov družbe in s tem skrbi za dolgoročne interese družbe, za uresničevanje sprejete strategije in za družbeno odgovorno povečanje ekonomske učinkovitosti družbe (Bratina, 2006, str. 7). ZGD-1 v 254. členu določa, da organ nadzora sestavljajo najmanj trije člani, če zakon ne določa drugače. Število članov nadzornega sveta mora biti takšno, da omogoča učinkovito medsebojno razpravo in sprejem kakovostnih odločitev, ki so izključno v dobro družbe (Ljubljanska Borza d.d. & Združenje nadzornikov Slovenije, 2016, str. 12). Med člani nadzornega sveta morajo biti tudi predstavniki delničarjev, katere voli skupščina (ZGD-1,

274. člen). Nadalje 275. člen ZGD-1 določa, da lahko člana nadzornega sveta, ki so ga imenovali upravičeni delničarji, le-ti tudi kadarkoli odpokličejo in ga nadomestijo z novim članom. Člani nadzornega sveta so imenovani za obdobje, določeno v statutu družbe. To obdobje ne sme biti daljše od šestih let, z možnostjo ponovnega imenovanja (ZGD-1, 255. člen).

Naloge nadzornega sveta. Pri opravljanju svoje funkcije je nadzorni svet tako personalno kot funkcionalno ločen od organa vodenja – uprave. Naloge nadzornega sveta obsegajo predvsem pregledovanje in preverjanje knjig ter dokumentacije družbe, njene blagajne, shranjenih vrednostnih papirjev, zalog blaga idr. (ZGD-1, 281. člen). Nadzorni svet lahko poleg informacij, o katerih uprava nadzornemu svetu redno poroča na letni ravni, od uprave zahteva kakršnekoli informacije, ki so potrebne za kvalitetno izvajanje nadzora. Na nadzorni svet se ne sme prenesti vodenja poslov, lahko pa statut ali nadzorni svet določita, da se smejo določene vrste poslov opravljati le z njegovim soglasjem.

Poleg omenjenih splošnih določb o odgovornosti in nalogah nadzornega sveta po ZGD-1 ZZavar-1 v 68. členu določa še druge pristojnosti nadzornega sveta. Med drugim nadzorni svet zavarovalnice daje soglasje upravi k poslovni strategiji in finančnemu načrtu zavarovalnice, k pisnim pravilom sistema upravljanja in k letnemu načrtu dela notranje revizije ter odloča o ostalih zadevah, ki so določene z ZZavar-1. Nadalje ZZavar-1 v 69. členu določa, da je dolžnost članov nadzornega sveta nadziranje primernosti in učinkovitosti delovanja notranje revizije, pregledovanje letnih ter drugih finančnih poročil, obravnavanje ugotovitev AZN in ugotovitev drugih nadzornih organov v postopkih nadzora nad zavarovalnico itd.

Lastnosti članov nadzornega sveta. ZGD-1 v 273. členu določa, da član nadzornega sveta ne sme biti član uprave ali upravnega odbora od družbe odvisne družbe, prokurist ali pooblaščenec te družbe, član uprave druge kapitalske družbe, v katere nadzornem svetu je član uprave te družbe, oseba, ki je član nadzornega sveta ali upravnega odbora že v treh družbah in oseba, ki ne izpolnjuje pogojev, ki jih določa statut (odvisno od posamezne družbe).

ZZavar-1 pa v 67. členu dodatno določa, da lahko funkcijo člana nadzornega sveta zavarovalnice opravlja le oseba, ki je ustrezno strokovno usposobljena ter ima lastnosti in izkušnje, potrebne za opravljanje kontrole vodenja poslov zavarovalnice. Omenjene pogoje uvrščamo v presojo sposobnosti osebe. Nadalje je lahko član nadzornega sveta le oseba, ki ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja, zoper njo ni bil začet postopek osebnega stečaja ter ima dober ugled in integriteto. Slednje kriterije uvrščamo v presojo primernosti osebe. Sposobnost in primernost osebe za opravljanje funkcije člana nadzornega sveta ocenjuje AZN po tem, ko je obveščena o novem imenovanju člana nadzornega sveta.

Poleg izpolnjevanja kriterijev sposobnosti in primernosti morajo člani nadzornega sveta delovati tudi objektivno. Le-to se zagotovi z imenovanjem neodvisnih, strokovno usposobljenih članov, ki so sposobni sprejemati odločitve v korist zavarovalnice (Valentinčič Pregelj, 2014, str. 27). V zavarovalnici morajo biti vzpostavljena tudi ustrezna merila za presojo nasprotja interesov članov organov vodenja in nadzora ter politika ravnanja v primeru nastopa nasprotja interesov (Valentinčič Pregelj, 2014, str. 28). Za pravočasno in ustrezno reagiranje članov nadzornega sveta pa je ključen tudi jasen, točen in hiter pretok informacij na vseh nivojih zavarovalnice.

1.3.3 Uprava

Opredelitev in pomen uprave. Poleg nadzornega sveta za zakonito, učinkovito in uspešno poslovanje zavarovalnic skrbi organ vodenja, ki ga v dvotirnem sistemu upravljanja predstavlja uprava, t.i. poslovodstvo družbe. Kodeks korporativnega upravljanja Velike Britanije (angl. *UK Code of Corporate Governance*) navaja, da bi morala vsako družbo voditi učinkovita uprava, ki je odgovorna za njen dolgoročni uspeh (Chiu, 2015, str. 43). Uprava mora zagotoviti skrbno upravljanje tveganj v zavarovalnici, ki omogoča pravočasno zaznavanje, oceno in obvladovanje tveganj. Poleg tega mora uprava postaviti vrednote in strateške cilje družbe ter zagotoviti, da so na voljo ustrezni finančni in človeški viri za doseg teh ciljev. Prav tako uprava zavarovalnic nosi ključno odgovornost za dolgoročno ustvarjanje vrednosti v družbi in ustrezno upoštevanje interesov vseh deležnikov (Dutch Corporate Governance Code Monitoring Committee, 2016, str. 13).

Člani uprave zavarovalnico vodijo ter s svojim delom, znanjem, izkušnjami in optimalnim vodenjem zasledujejo zastavljene cilje zavarovalnice. Funkcijo vodenja opravlja uprava samostojno, neodvisno in na lastno odgovornost (Ljubljanska Borza d.d. & Združenje nadzornikov Slovenije, 2016, str. 18). Uprava mora biti v zavarovalnici tudi ustrezno organizirana, saj ji le-to omogoča učinkovito in uspešno upravljanje nalog. Poleg ustrezne organizacije mora upravo za doseganje optimalnega poslovanja zavarovalnice sestavljati tudi ustrezen vodstveni kader.

Imenovanje in mandat članov uprave zavarovalnice. Tako ZGD-1 kot ZZavar-1 določata, da člane uprave in predsednika uprave imenuje nadzorni svet (ZGD-1, 268. člen in ZZavar-1, 58. člen), nadalje ZGD-1 v 268. členu določa, da so lahko člani uprave eno leto pred potekom mandatne dobe ponovno imenovani. V pristojnosti nadzornega sveta je tudi odpoklic posameznega člana uprave. Odpoklic sledi, če oseba huje krši obveznosti, če ni sposobna voditi poslov, če ji skupščina izreče nezaupnico ali iz drugih ekonomsko-poslovnih razlogov (npr. pomembnejše spremembe v strukturi delničarjev ipd.). Mandatna doba članov uprave ne sme biti daljša od šestih let, z možnostjo ponovnega imenovanja (ZGD-1, 255. člen). Podrobnejše določbe glede mandata članov uprave posamezne zavarovalnice so določene v njenem statutu.

Po imenovanju osebe na funkcijo člana uprave zavarovalnice s strani nadzornega sveta sledi vložitev zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje te funkcije na AZN (ZZavar-1, 59. člen). ZZavar-1 v 56. členu določa, da uprava zavarovalnice sestoji najmanj iz dveh članov uprave, ki zavarovalnico skupaj zastopata in predstavljata v pravnem pomenu. Posamezen član uprave pa ne sme zastopati zavarovalnice samostojno za celoten obseg poslov iz dejavnosti zavarovalnice.

Prenehanje in odvzem dovoljenja članu uprave zavarovalnice. Dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave preneha veljati v primeru, ko se izteče obdobje, za katero je bilo osebi dovoljenje dano, ali v primeru, če oseba v roku treh mesecev od prejema dovoljenja ne začne opravljanje funkcije člana uprave (ZZavar-1, 59. člen). V primeru prenehanja veljavnosti dovoljenja AZN izda ugotovitveno odločbo.

AZN ima v okviru svojih pristojnosti tudi možnost odvzema dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave, kadar nastopi eden izmed naslednjih pogojev (ZZavar-1, 63. člen):

- dovoljenje je bilo pridobljeno z navajanjem neresničnih podatkov;
- uprava zavarovalnice, katere član je, krši obveznosti iz 158. člena ZZavar-1 (naloge uprave in nadzornega sveta pri upoštevanju pravil o upravljanju tveganj), razen če član uprave zavarovalnice dokaže katerega od oprostilnih razlogov, navedenih v tretjem odstavku 61. člena ZZavar-1 – npr. da dejanj, ki bi bila skladna z zakonom – ni mogel opraviti samostojno in je na seji uprave predlagal, da se opravijo, a so drugi člani temu nasprotovali;
- član uprave zavarovalnice huje krši druge obveznosti člana uprave, določene s predpisi ali pravili iz prvega odstavka 61. člena ZZavar-1 – zagotovitev, da zavarovalnica posluje skladno z ZZavar-1 in njegovimi predpisi ter z drugimi področnimi zakoni in predpisi;
- član uprave zavarovalnice ne izpolnjuje več pogojev za člana uprave, ki jih navaja prvi odstavek 57. člena ZZavar-1 –npr. če je oseba pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja ali je nad njo bil začel postopek osebnega stečaja.

AZN lahko v odločbi o odvzemu dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave tudi določi, da se odvzem ne bo izvršil (ZZavar-1, 64. člen), če član uprave v določenem preizkusnem obdobju, ki ne sme biti krajše od šestih mesecev in ne daljše od dveh let od dneva izdaje odločbe, ne bo storil nove kršitve, zaradi katere mu AZN lahko odvzame dovoljenje ali izreče opomin. Gre za t.i. pogojni odvzem dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave.

Za jasnejšo predstavo trenutnega stanja o številu članov organov vodenja in nadzora na slovenskem zavarovalnem trgu, Tabela 2 prikazuje število članov organa vodenja in nadzora po posameznih slovenskih zavarovalnicah.

Tabela 2: Število članov uprave in število članov nadzornega sveta v slovenskih zavarovalnicah na dan 31. 12. 2016

Naziv zavarovalnice	Uprava	Nadzorni svet
Zavarovalnica Triglav d.d.	5	9
Zavarovalnica Sava d.d.	5	6
Adriatic Slovenica Zavarovalna družba d.d.	2	6
Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z.	3	7
Triglav zdravstvena zavarovalnica d.d.	2	3
Generali zavarovalnica d.d.	3	3
NLB Vita življenjska zavarovalnica d.d.	2	4
Modra zavarovalnica d.d.	2	6
Merkur zavarovalnica d.d.	2	4
Grawe zavarovalnica d.d.	4	4
Prva osebna zavarovalnica d.d.*	-	-
SID – Prva kreditna zavarovalnica d.d.	2	6
ERGO Življenjska zavarovalnica d.d.**	2	4
CDA 40 zavarovalnica d.d.	2	3

Opombe:

* Prva osebna zavarovalnica d.d. ima enotni sistem upravljanja z upravnim odborom, ki ga sestavljajo 2 izvršna direktorja in 4 neizvršni direktorji.

**ERGO Življenjska zavarovalnica d.d. je v letu 2017 prenehala obstajati

Vir: Priloga 2.

Naloga, dolžnosti in odgovornosti članov uprave. Člani uprave imajo v okviru vodenja in zastopanja družbe tudi določene pristojnosti in odgovornosti do skupščine. Tako 267. člen ZGD-1 določa, da morajo člani uprave na zahtevo skupščine pripravljati ukrepe iz pristojnosti skupščine, pripravljati pogodbe in ostale akte, za veljavnost katerih morajo pridobiti dovoljenje skupščine ter uresničevati sklepe, ki jih sprejme skupščina.

Uprava ima določene odgovornosti tudi do nadzornega sveta. Natančneje, uprava mora vsej enkrat v četrtletju poročati nadzornemu svetu o donosnosti družbe, načrtovani poslovni politiki, poteku poslov, s poudarkom na prometu in finančnem stanju družbe in o poslih, ki lahko pomembno vplivajo na donosnost ali plačilno sposobnost družbe (ZGD-1, 272. člen). Poročanje uprave nadzornemu svetu o finančnem stanju družbe določa tudi ZZavar-1. Člani uprave zavarovalnice morajo namreč nemudoma obvestiti nadzorni svet, če je ogrožena likvidnost ali kapitalna ustreznost zavarovalnice, oziroma, če le-ta ne dosega več zahtevanega solventnostnega in minimalnega kapitala (ZZavar-1, 62. člen). Poleg rednega četrtletnega poročanja mora uprava nadzorni svet obveščati tudi o drugih vprašanjih, ki se nanašajo na poslovanje družbe in z njo povezanih družb. Uprava mora nadzornemu svetu predložiti tudi letno poročilo, skupaj s predlogom za uporabo bilančnega dobička (ZGD-1, 272. člen). V primeru obveznosti revidiranja letnega poročila, pa mora slednje vsebovati tudi revizorjevo poročilo.

Dodatno pa naloge, dolžnosti in odgovornosti članov uprave zavarovalnice ureja ZZavar-1. ZZavar-1 v 61. členu določa, da morajo člani uprave zagotoviti, da zavarovalnica posluje v skladu z zakonodajo, ki ureja poslovanje zavarovalnic. ZZavar-1 vsebuje v 62. členu tudi dodatne določbe (od že omenjenih v ZGD-1) o dolžnosti obveščanja članov nadzornega sveta s strani uprave. ZZavar-1 določa, da mora uprava nemudoma obvestiti nadzorni svet zavarovalnice, če nastopijo razlogi za prenehanje ali odvzem dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov oziroma za prepoved opravljanja posameznih zavarovalnih poslov itd. Poleg tega mora uprava nemudoma obvestiti nadzorni svet o vseh ugotovitvah AZN, davčne inšpekcije in drugih nadzornih organov v postopkih nadzora.

Posamezni član uprave mora skladno z 61. členom ZZavar-1 nemudoma obvestiti nadzorni svet, če je bil imenovan ali mu je prenehala funkcija v organih vodenja ali nadzora v drugih pravnih osebah, o odvzemu dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave zavarovalnice in o pravnih poslih, na podlagi katerih je neposredno ali posredno sam ali njegov ožji družinski član pridobil delež v pravni osebi, na podlagi katerih skupaj s svojimi ožjimi družinskimi člani v tej pravni osebi doseže ali preseže kvalificiran delež ali pa se njihov delež zmanjša pod mejo kvalificiranega deleža.

Dolžnost uprave je tudi ustrezno razporejanje nalog med različne subjekte zavarovalnice (Chiu, 2015, str. 43). Uprava mora glede na položaj in značilnosti dejavnosti zavarovalnice natančno presoditi, kako bo posamezen posel voden, katere naloge prevzema uprava, kako mora le-ta delovati in katere naloge morajo biti delegirane drugim. Poleg tega uprava določa strategije delovanja zavarovalnice, zagotavljanja izpolnjevanja strateških ciljev in vzpostavitve ustreznih politik. Vsaka politika mora vsebovati jasne določbe o ciljnih, predvidenih nalogah in postopkih ter striktno določbe o obveznostih posameznih organizacijskih enot ipd. (EIOPA, 2015a, str. 6). Člani uprave so prav tako odgovorni za vrsto in razporeditev notranjega kapitala ter lastnih sredstev, ki so primerni za kritje tveganj zavarovalnice, za robustno in pregledno organizacijsko strukturo, za vzpostavitev ter delovanje okvira za nagrajevanje zaposlenih, za ustrezno finančno poročanje in računovodski okvir (Central Bank of Ireland, 2015, str. 26).

Velik del nalog uprave predstavlja tudi upravljanje tveganj zavarovalnice. Direktiva Solventnost II v 44. členu določa, da mora biti sistem upravljanja tveganj učinkovit in dobro integriran v organizacijsko strukturo in procese odločanja zavarovalnice (Evropski parlament in Svet, 2009). Pri tem je naloga uprave, da je sposobna tveganja predvideti, pravočasno zaznati, razumeti, oceniti in jih obvladati (Kovačič, 2016, str. 43). Zato je pomembno, da upravo zavarovalnice sestavljajo osebe, ki so sposobne, imajo izkušnje s področja vodenja in so se že v preteklosti znale soočiti z različnimi vrstami tveganj. Direktiva Solventnost II na področju upravljanja tveganj postavlja upravi precejšnje izzive: pred njeno uvedbo so zavarovalnice zgolj sledile regulatornim pravilnikom, kar pomeni, da je veljal splošen način ocenjevanja tveganj – predvsem glede zahtev solventnosti – ki so ga

uporabljale vse zavarovalnice, in ni bil prilagojen specifikacijam posamezne zavarovalnice (European Commission, b.l.), sedaj pa morajo zavarovalnice uskladiti svoje poslovanje z regulatornimi principi. Posledično je Direktiva Solventnost II za upravo uvedla strožje pogoje glede upravljanja tveganj v primerjavi s prej veljavnimi, in jim posredno tudi naložila težje naloge.

Zavarovalnice morajo sedaj v skladu z Direktivo Solventnost II na letni ravni pripraviti tudi lastno oceno tveganj in solventnosti (angl. *Own Risk and Solvency Assessment*, v nadaljevanju ORSA). ORSA predstavlja del poslovne strategije zavarovalnice in vpliva na strateško odločanje (Kovačič, 2016, str. 49). Z ORSO zavarovalnice nacionalnim nadzornikom dokazujejo, da so njihovo vodenje, pristop k upravljanju tveganj in praksa upravljanja tveganj ustrezni za njihov lastni profil tveganja. Proces ORSE mora biti opredeljen v pisnih pravilih zavarovalnice. Le-ta morajo med drugim vsebovati določbe o odgovornosti uprave v celotnem procesu izvajanja ORSE (Kovačič, 2016, str. 49).

Učinkovito upravljanje tveganj je odvisno tudi od ustreznega sistema notranjih kontrol, zadostnih tehničnih virov, kapitalskega stanja zavarovalnice glede na njen položaj tveganosti in od primerne strukture upravljanja (Lester & Reichart, 2009, str. 3). Leta 2014 je angleško javnost pretresla vest o finančnem škandalu uveljavljene angleške zavarovalnice RSA. Odgovornost za oškodovanje RSA v višini 240 milijonov EUR si delijo vodilni menedžerji irske podružnice, ki so se na račun prirejanja računovodskih izkazov in posledično izkazovanja previsokih dobičkov okoristili z bonusi, odvisnimi od uspešnosti poslovanja (Valentinčič Pregelj, 2014, str. 22). Obstoj učinkovitih notranjih računovodskih kontrol, bi lahko takšen finančni škandal preprečil.

Propad ali skorajšnji propad zavarovalnice ima velik vpliv tudi na varnost zavarovancev, saj so ti odvisni od ustreznega upravljanja tveganj zavarovalnice s strani uprave. Vzemimo za primer enega od elementov dobrega upravljanja tveganj – vzpostavitev primernih zavarovalno tehničnih rezervacij. Kalkulacije rezervacij v primeru življenjskih zavarovanj temeljijo na zapletenih predpostavkah, ki vključujejo stopnje smrtnosti, dodatke za prihodnje stroške, bodoče investicijske donose ipd. Običajno finančno poročanje zavarovalnic zavarovancem ne omogoča vpogleda v dejansko finančno stanje življenjske zavarovalnice, ki bi ga npr. pravočasno opozorilo na pretirano izpostavljanje tveganjem zavarovalnice in primerno ukrepanje. Zaradi nevednosti so zavarovanci bolj ranljivi in v še večji meri odvisni od sposobnosti sprejemanja ustreznih ravni tveganja s strani uprave in nadzornega sveta zavarovalnice (Lester & Reichart, 2009, str. 2). Slednji pa lahko z nepremišljenim ravnanjem in pretiranim izpostavljanjem tveganju, zaradi želje po čim večjem dobičku, zavarovalnico pripeljejo do velikega finančnega neravnovesja. Učinkovit sistem upravljanja tveganj pa bi lahko pojav takšnih dogodkov onemogočil. Zato je ključno, da uprava in nadzorni svet določita splošno omejitev dovoljenega tveganja ter bdita nad glavnimi strategijami in politikami upravljanja tveganj in s tem zavarovalnici zagotovita učinkovit sistem upravljanja tveganj (EIOPA, 2015a, str. 9).

Odškodninska odgovornost članov uprave. Člani uprave sprejemajo odločitve kolektivno, zato je takšna tudi njihova odgovornost (Chiu, 2015, str. 44). V okviru angleškega prava gospodarskih družb predstavlja kolektivna odgovornost uprave temelje korporativnega upravljanja. Le-to potrjuje 61. člen ZZavar-1, ki določa, da člani uprave zavarovalnice skupaj odgovarjajo za povzročeno škodo, ki je nastala zaradi kršitve njihovih obveznosti.

Pravni položaj članov uprave zavarovalnice na eni strani določajo njihove naloge, pristojnosti in dolžnosti, na drugi strani pa njihova odgovornost za izvrševanje omenjenih nalog, pristojnosti ter izpolnjevanje dolžnosti (Jovanovič, b.l., str. 1). Z imenovanjem osebe na mesto člana uprave se med zavarovalnico in osebo vzpostavi korporacijsko-pravno razmerje. Le-to je praviloma kogentno urejeno že v zakonodaji. Slednje zajema tudi vprašanje odgovornosti članov uprave. Področje razmerij med člani uprave (oziroma upravnega odbora) in gospodarsko družbo osnovno ureja ZGD-1, dodatno pa še ostali predpisi – v našem primeru ZZavar-1. Odškodninska odgovornost članov uprave je torej institut korporacijskega in ne obligacijskega prava. Le-ta izhaja iz posebnega statusa članov uprave. Pri tem posebni status izhaja predvsem iz akta o imenovanju, na podlagi katerega dobijo člani uprave dovoljenje, da upravljajo in razpolagajo s premoženjem delniške družbe (Višje sodišče v Ljubljani, 2009).

Lastnosti članov uprave. Uprava zavarovalnice mora nenehno izpolnjevati pogoje glede ustrezne stopnje usposobljenosti. Prav tako morajo člani uprave kolektivno posedovati ustrezno raznolikost kvalifikacij, znanj in izkušenj za profesionalno vodenje zavarovalnice. Chiu (2015, str. 45) meni, da na kakovost sprejemanja odločitev v upravi vplivajo predvsem trije faktorji. Prvi faktor se nanaša na sestavo uprave, sposobnost članov ter na znanje, ki ga doprinese posamezen član, drugi faktor se nanaša na vprašanja in ostale dileme, katere obravnava uprava, tretji faktor pa na način opravljanja nalog s strani članov uprave.

ZGD-1 v 255. členu določa, da je lahko član organa vodenja, tj. uprave, vsaka poslovno sposobna fizična oseba, razen oseba, ki:

- je že član drugega organa vodenja ali nadzora te družbe;
- ji je bil izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica;
- je bila kot član organa vodenja ali nadzora družbe, nad katerim je bil začet stečajni postopek, pravnomočno obsojena na plačilo odškodnine upnikom;
- je bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja zoper gospodarstvo, delovno razmerje in socialno varnost ipd.

Bolj specifično pa pogoje glede sposobnosti in primernosti za člane uprave zavarovalnic določa ZZavar-1. Več o tem bomo povedali v poglavju 2.3.

Neustreznost članov uprave privede do številnih napak pri vodenju zavarovalnice. Le-to je v veliki meri razkrila finančna kriza (IAIS & OECD, 2009). Z namenom zmanjšanja napak pri vodenju zavarovalnic sta IAIS in OECD, med drugim, predlagala, da bi morali člani uprave izpolnjevati strožje kriterije glede sposobnosti – biti bi morali bolj strokovni, imeti večji obseg znanja, širši nabor delovnih izkušenj ipd. Poleg tega bi morala biti funkcija člana uprave strožje ločena od drugih in imeti jasneje določene odgovornosti. Člani uprave bi morali tudi bolj preudarno ravnati s tveganji in posledično prispevati k odgovornejšemu sprejemanju odločitev, ki ne sloni le na rezultatih presoj tretjih oseb (kot so npr. bonitetne ocene).

2 STANDARDI ZA PRESOJO USTREZNOSTI ČLANOV UPRAVE ZAVAROVALNICE

2.1 Opredelitev ustreznosti

V teoriji in praksi se pojavljajo različne opredelitve pojma ustreznosti. V našem primeru govorimo o ustreznosti osebe za opravljanje nalog člana uprave.

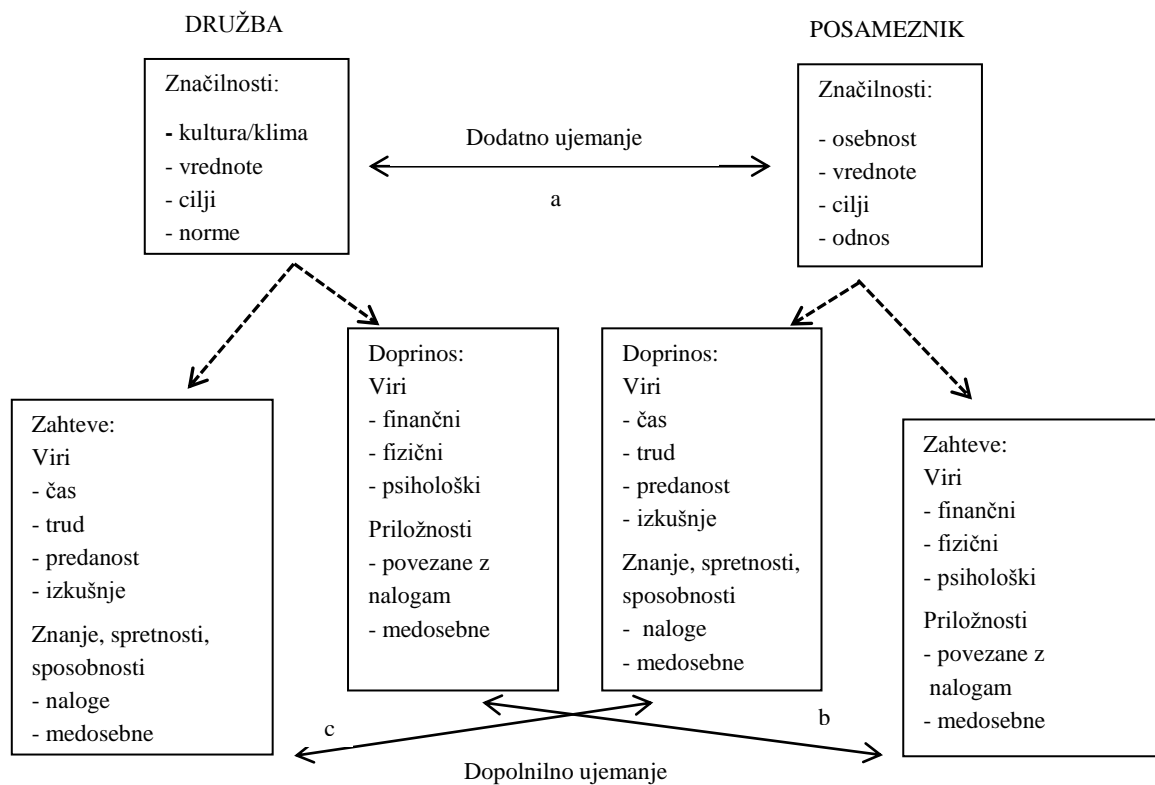
Veda o upravljanju s človeškimi viri je ustreznost osebe v preteklosti najpogosteje presojala v smislu ustreznosti znanj, spretnosti in sposobnosti osebe glede na zahtevnost in naloge delovnega mesta, za katerega se je le-ta potegovala (Saks & Ashforth, 1997, str. 395). Gre za t.i. ocenjevanje ustreznosti osebe za določeno delovno mesto (angl. *person-job fit*, v nadaljevanju P-J fit). P-J fit presoja ustreznost osebe zgolj na podlagi nalog, ki jih obsega posamezno delovno mesto in ne ocenjuje ujemanja lastnosti in vrednot osebe z vrednotami in lastnostmi organizacijskega okolja. Tovrstna presoja predstavlja temelje tradicionalne selekcije kandidatov za določeno delovno mesto. Pri tem je pogoj P-J fit izpolnjen, kadar oseba poseduje znanje, sposobnosti in veščine, ki so potrebne za izpolnjevanje zahtev delovnega mesta (Farzaneh, Dehghanpour & Kazemi, 2013, str. 672).

Kasneje so avtorji člankov s področja kadrovske psihologije (npr. Kristof, 1995) začeli ustreznost osebe povezovati še z ocenjevanjem ustreznosti osebe glede na gospodarsko družbo (angl. *person-organisation fit*, v nadaljevanju P-O fit). Kristof-Brown, Zimmerman in Johnson (2005 v Sutarjo, 2011, str. 227) navajajo, da P-O fit predstavlja kompatibilnost značilnosti osebe z značilnostmi gospodarske družbe, ki se pojavi, ko eden izmed udeležencev v razmerju – družba ali zaposleni – drugemu nudi, kar ta potrebuje ali pa si udeleženca delita podobne temeljne značilnosti.

Slika 3 prikazuje konceptualizacijo P-O fit. Zgornji del slike prikazuje t.i. dodatno ujemanje (puščica a) med osebo in družbo. Dodatno ujemanje predstavlja razmerje med značilnostmi družbe (kultura, klima, vrednote, cilji in norme) in značilnostmi osebe (vrednote, cilji, osebnost in odnos). Kadar se pojavi podobnost med omenjenimi značilnostmi družbe in osebe lahko rečemo, da dodatno ujemanje obstaja. Družbo in osebo

pa lahko opišemo tudi s tem kaj druga drugi doprineseta in kaj druga od druge zahtevata. Gre za t.i. dopolnilno ujemanje med osebo in družbo, ki ga prikazuje spodnji del slike

Slika 3: Konceptualizacija P-O fit

Vir: A. L. Kristof, *Person-Organization Fit: An integrative review of its conceptualizations, measurement and implications*, 1996, str. 4.

Na doprinos in zahteve pa vplivajo značilnosti osebe in značilnosti družbe (kot prikazujeta črtasti puščici). Natančneje, družba zagotavlja osebi finančne, fizične in psihološke vire kot tudi priložnosti (povezane z nalogami in medosebnimi odnosi), ki jih zahteva oseba. Ko omenjeni doprinos družbe izpolnjuje zahteve osebe se pojavi ujemanje med povpraševanjem in ponudbo (puščica b). Podobno družba od osebe zahteva določene zmožnosti kot so čas, trud, predanost, izkušnje, znanje, sposobnosti in spretnosti. Kadar oseba izpolnjuje te zahteve, pa se pojavi ujemanje med zahtevami družbe in zmožnostmi osebe (puščica c).

Poleg zgoraj navedenih opredelitev ustreznosti se v teoriji pojavlja tudi ocenjevanje ustreznosti osebe glede na okolje gospodarske družbe (angl. *person-environment fit*, v nadaljevanju P-E fit). P-E fit je po opredelitvi precej podoben P-O fit, le da še posebej poudari pomembnost ujemanja lastnosti okolja posamezne družbe z lastnostmi osebe. Pri tem med lastnosti osebe štejemo predvsem njene biološke in psihološke potrebe, interese,

preferenče, vrednote, cilje, sposobnosti ter osebnost, med lastnosti okolja pa uvrščamo notranje in zunanje nagrajevanje, zahteve posameznega delovnega mesta, kulturne vrednote ter lastnosti ostalih zaposlenih in kolektiva, oziroma socialno okolje družbe (Person-Environment Fit: Theory & Model, b.l.). Pri P-E fit se presoja tudi sposobnost prilagajanja osebe spreminjajočim se zahtevam delovnega mesta (Caplan, 1987, str. 248).

Teorij o P-E fit je več, vsem pa so skupne naslednje predpostavke (Rounds & Tracey, 1990 v Su, Murdock & Rounds, 2015, str. 83):

- osebe iščejo delovna mesta, ki jim omogočajo manifestiranje svojih lastnosti (npr. dominantne osebe iščejo delo na vodstvenih položajih);
- delež, v katerem lastnosti oseb ustrezajo okolju gospodarske družbe, ima pomembne posledice (na zadovoljstvo, učinkovitost, stres, produktivnost ipd);
- večje ujemanje med lastnostmi osebe in lastnostmi okolja družbe daje boljše rezultate;
- P-E fit je vzajemen in stalen proces, pri katerem osebe oblikujejo (spreminjajo) okolje družbe, hkrati pa okolje družbe oblikuje njih same.

Zgoraj opredeljeni pojmi ustreznosti (P-J fit, P-O fit in P-E fit) se nanašajo na ocenjevanje ustreznosti osebe za opravljanje kateregakoli delovnega mesta, ne glede na funkcijo, vrsto družbe, naravo dejavnosti ipd. Na podoben način, kot se izvajajo presoje P-J fit, P-O fit in P-E fit, pristojni organi v zavarovalnicah in nacionalni nadzorniki zavarovalnic ocenjujejo ustreznost oseb, ki želijo opravljati funkcijo člana uprave. Pristojni organ v zavarovalnici in nacionalni nadzornik zavarovalnic v postopku ocenjevanja ustreznosti takšnih oseb prav tako ocenjujeta veščine, znanja in spretnosti, t.i. sposobnost (angl. *fit*) osebe za opravljanje funkcije člana uprave. Le-to lahko v splošnem štejemo kot P-J fit. Poleg tega pristojni organ v zavarovalnici in nacionalni nadzornik ocenjujeta še primernost (angl. *proper*) posamezne osebe, torej njene lastnosti, ugled in integriteto. Le-to spada tako pod P-O fit kot pod P-E fit, saj ta načina širše presojata ustreznost oseb.

Bingham (v Chiu, 2015, str. 54) navaja, da je »sposobnost in primernost« (angl. *fit and proper*) sestavljen pojem, ki se široko uporablja v različnih kontekstih. Gre za izraz, ki usmerja k temu, da ima oseba, ki je podala zahtevo za izdajo dovoljenja za opravljanje določene dejavnosti, osebne lastnosti in strokovne kvalifikacije, ki so razumno zahtevane za opravljanje te dejavnosti.

2.2 Sposobnost in primernost članov uprave po Direktivi Solventnost II in usmeritvah EIOPE, IAIS ter OECD

2.2.1 Zakonodajna podlaga pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnice

Nacionalni nadzorniki zavarovalnic in zavarovalnice same morajo pri izvajanju svojih nalog spoštovati različne pravne predpise. Ti pa se med seboj razlikujejo glede na stopnjo

pomembnosti in (ne)zavezujočo naravo. Enako velja za pravne predpise, ki urejajo področje sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnice. Pravne vire EU v splošnem delimo na primarne in sekundarne vire (EU, b.l.). Med primarne vire uvrščamo pogodbe (npr. pogodba o EU – Maastrichtska pogodba), med sekundarne vire, ki izhajajo iz načel in ciljev, zapisanih v pogodbah, pa uvrščamo direktive, uredbe, sklepe itd.

Nacionalni nadzorniki držav članic EU morajo pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnic v prvi vrsti upoštevati Direktivo Solventnost II in Delegirano uredbo Komisije 2015/35. Direktiva je za države članice EU zavezujoča, kar pomeni, da jo morajo države članice EU implementirati v nacionalno zakonodajo (EU, b.l.). Pri tem direktiva na določenih področjih dopušča državam članicam nekaj svobode glede načina implementiranja določb v nacionalno zakonodajo; enako velja za Direktivo Solventnost II, ki je bila v slovenski pravni red prenesena s sprejetjem ZZavar-1. Uredbe pa so neposredno zavezujoče za vse države članice EU. To pomeni, da morajo države članice Delegirano uredbo Komisije 2015/35 neposredno uporabljati. Nadzorniki morajo pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnice upoštevati tudi EIOPA Smernice o sistemu upravljanja. Omenjene smernice natančneje urejajo izvajanje določb Direktive Solventnost II v praksi in so za nacionalne nadzornike zavezujoče.

Vzporedno z navedenimi zavezujočimi zakonodajnimi akti EU nacionalni nadzorniki pri svojem delu poljubno upoštevajo še načela, standarde, smernice in priporočila drugih področnih strokovnih organizacij oziroma združenj, kot sta npr. OECD in IAIS. Kljub temu, da IAIS z izdanimi standardi, načeli, smernicami in priporočili ponekod natančneje ureja pogoje glede sposobnosti in primernosti članov uprave od zakonodajnih aktov EU, npr. z določanjem kriterijev primernosti osebe (IAIS, 2015, str. 36) in pomaga nacionalnim nadzornikom pri postavljanju in izvajanju pravil ustreznosti članov uprave gre v tem primeru za nezavezujoča pravila (Nakagawa, 2011, str. 253). Enako velja za Smernice o upravljanju zavarovalnice, ki jih je izdal OECD (angl. *OECD Guidelines on Insurer Governance*), saj le-ta že v njihovem uvodu poudari, da gre za nezavezujoče usmeritve, ki se lahko uporabljajo v celotnem zavarovalnem sektorju (OECD, 2011, str. 8).

2.2.2 Predstavitev EIOPE, IAIS in OECD

2.2.2.1 EIOPA

Nad spoštovanjem določb Direktive Solventnost II s strani nacionalnih nadzornikov in zavarovalnic bedi nadzornik na ravni EU – EIOPA. EIOPA je bila ustanovljena leta 2011 in je nadomestila dotedanji Odbor za zavarovanja in poklicne pokojnine (angl. *Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors*, v nadaljevanju CEIOPS) (AZN, b.l.b). EIOPA je bila osnovana hkrati z Evropskim bančnim organom (angl. *European Banking Authority*, v nadaljevanju EBA) in Evropskim organom za vrednostne papirje in finančne trge (angl. *European Securities and Markets Authority*, v nadaljevanju ESMA) kot odziv na finančno krizo. Najpomembnejša **vloga EIOPE** je, da deluje kot

povezava med nacionalnimi nadzorniki in teži k poenotenju nadzorne prakse in nadzorne regulative na območju EU.

Cilji EIOPE. Med glavne cilje delovanja EIOPE spadajo (EIOPA, b.l.a):

- izboljševanje zaščite potrošnikov in ponovna izgradnja zaupanja v finančni sistem;
- zagotavljanje visoke, učinkovite in dosledne ravni regulacije in nadzora zavarovalniške dejavnosti ob upoštevanju različnih interesov vseh držav članic in različne narave finančnih institucij;
- večja usklajenost in dosledna uporaba pravil za finančne institucije in trge po vsej EU;
- krepitev nadzora nad čezmejnimi skupinami;
- spodbujanje usklajenega odziva EU v zvezi z nadzorom zavarovalnic.

Pristojnosti EIOPE. EIOPA lahko sprejme zavezujoče tehnične standarde, poseže v poslovanje zavarovalnic za zagotovitev dosledne uporabe predpisov EU, uvede skupne aktivnosti nacionalnih nadzornikov v nujnih primerih, sodeluje pri njihovem izobraževanju in nenazadnje rešuje nesporazume med nacionalnimi nadzorniki (Van Hulle, 2011).

Nadzor nad posameznimi zavarovalnimi subjekti je še vedno v pristojnosti nacionalnih nadzornikov. V primeru kolegija nadzornikov, ki predstavlja sodelovanje med zadevnimi nacionalnimi nadzorniki držav članic EU v primeru nadzorovanja čezmejne skupine zavarovalnih subjektov, pa lahko predstavniki EIOPE neposredno sodelujejo v inšpekcijskih pregledih posameznih zavarovalnih subjektov (AZN, b.l.b). EIOPA je namreč članica vsakega kolegija nadzornikov (EIOPA, b.l.b).

2.2.2.2 IAIS

IAIS je prostovoljno mednarodno združenje zavarovalnih nadzornikov in regulatorjev iz več kot 200 jurisdikcij (IAIS, b.l.). Združenje je bilo ustanovljeno leta 1993 v Švici, njena člana pa sta tudi EIOPA in Evropska Komisija.

Cilji IAIS. IAIS na svetovni ravni spodbuja k učinkovitemu in usklajenemu nadzoru nad zavarovalniško dejavnostjo z namenom spodbujanja sodelovanja med zavarovalnimi ter drugimi finančnimi nadzorniki po vsem svetu (AZN, b.l.c). Poleg tega si IAIS prizadeva za vzdrževanje in razvoj poštenih, varnih ter stabilnih zavarovalnih trgov, ki bodo delovali v korist in zaščito zavarovancev. IAIS svoje cilje uresničuje z objavljanjem osnovnih načel zavarovalništva (angl. *Insurance Core Principles*, v nadaljevanju ICP), standardov in usmeritev. Poleg tega IAIS zagotavlja nadzornikom tudi podporo (npr. v obliki izobraževanj), ki je potrebna za njihovo učinkovito delo.

Ne glede na to, da ICP, standardi in usmeritve IAIS za članice niso pravno zavezujoči, pa je treba poudariti, da jih Mednarodni denarni sklad (angl. *International Monetary Fund*, v nadaljevanju IMF) in Svetovna Banka (angl. *World Bank*, v nadaljevanju WB) uporabljata

kot temeljni kriterij vrednotenja kakovosti zavarovalne dejavnosti v okviru Programa ocene finančnega sektorja posamezne države (angl. *Financial Sector Assessment Program*) (IMF, 2001). Prav tako so Določbe Direktive Solventnost II povsem skladne z ICP, s standardi in smernicami IAIS (Bondesson, 2011, str. 8).

2.2.2.3 OECD

OECD je organizacija, ki združuje gospodarsko najrazvitejše države na svetu. Trenutno je v organizaciji 35 držav članic, od leta 2010 naprej spada mednje tudi Slovenija (OECD, b.l.). Poslanstvo OECD je spodbujanje politik, ki bi izboljšale ekonomsko in socialno blaginjo ljudi po vsem svetu. Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije (v nadaljevanju RS) povzema, da med ključne naloge OECD spada (Ministrstvo za zunanje zadeve RS, 2012):

- širjenje politik, ki imajo za cilj višjo gospodarsko rast, zaposlenost, naraščajoč življenjski standard in razvoj gospodarstev v državah nečlanicah;
- oblikovanje svetovnih standardov in načel v gospodarskih in razvojnih politikah;
- pospeševanje svetovne trgovine;
- raziskovalno delo na področjih okolja, gospodarskega in socialnega razvoja, znanosti in tehnologije, davkov, financ, svetovne trgovine, javne uprave ipd.

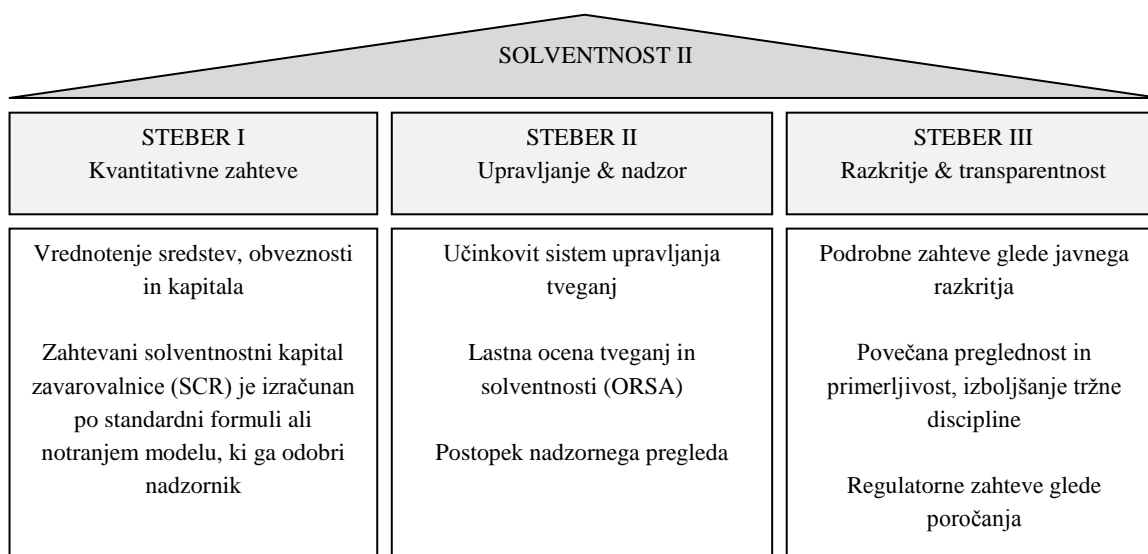
Glavni pogoji, ki jih mora izpolnjevati država za članstvo v OECD, so odprto gospodarstvo, demokratični pluralizem in spoštovanje človekovih pravic (Ministrstvo za zunanje zadeve RS, 2012). Med temeljne koristi članstva spadajo sprejetje visokih standardov na področju upravljanja družb in sociale okolja, izmenjava izkušenj in dobrih praks med državami, boljše možnosti za mednarodno gospodarsko poslovanje ipd.

2.2.3 Direktiva Solventnost II

Direktiva Solventnost II je stopila v veljavo 1. januarja 2016. Njeno organizacijsko strukturo predstavljajo trije stebri, enako, kot je to značilno za Basel III Direktivo, ki ureja bančni sektor (Bondesson, 2011, str. 14). Trije stebri Solventnost II ločujejo regulatorni okvir Solventnost II na tri dele, in sicer na kvantitativne zahteve (angl. *quantitative requirements*), na upravljanje in nadzor (angl. *governance & supervision*) ter na javna razkritja in transparentnost (angl. *disclosure & transparency*).

Slika 4 nazorneje prikazuje sestavo regulatornega okvira Solventnost II. Prvi steber zajema predvsem kvantitativne zahteve in vključuje pravila za vrednotenje sredstev ter obveznosti in za izračun kapitalskih zahtev - zahteve glede solventnostnega kapitala (angl. *solvency capital requirement* – SCR) in zahteve glede minimalnega kapitala (angl. *minimal capital requirement* – MCR), ki jih zavarovalnica izračuna po standardni formuli ali notranjem modelu, ki ga odobri nadzornik (European Commission, 2015).

Slika 4: Trije stebri ureditve Solventnost II

Povzeto in prirejeno po Lloyds, *Solvency II: an overview*, 2010, str. 5.

Drugi steber obsega kvalitativne zahteve, med drugimi tudi zahteve za obvladovanje tveganj, saj morajo po novem zavarovalnice redno same ocenjevati svojo izpostavljenost tveganjem in potrebno višino kapitala (ORSA). Poleg tega kvalitativne zahteve vsebujejo tudi zahteve glede sistema upravljanja, vključno s pogoji za osebe, ki vodijo zavarovalnico ali opravljajo druge ključne funkcije (Bondesson, 2011, str. 14). Hkrati se v okviru drugega stebra nad zavarovalnicam izvaja tudi močnejši nadzorni pregled zavarovalnic (npr. pregled in ovrednotenje sistema upravljanja zavarovalnice). Tretji steber pa daje neposredni poudarek transparentnosti in zajema predvsem zahteve do zavarovalnic glede poročanja nadzornim organom in glede javnega razkritja finančnega stanja ter poročil o solventnosti (European Commission, 2015). Le-to omogoča večjo preglednost oziroma primerljivost med zavarovalnicam, kar hkrati vodi k izboljšanju tržne discipline na zavarovalniškem trgu in k večji konkurenčnosti.

Namen Direktive Solventnost II. Direktiva Solventnost II postavlja nove zahteve tako zavarovalnicam kot nacionalnim nadzornikom, ki jih morajo le-ti upoštevati pri opravljanju svojih nalog z namenom: izboljšanja zaščite zavarovancev, poenotenja zavarovalne zakonodaje in prakse v vsej EU, modernizacije nadzora (nadzorni pregled zavarovalnic je usmerjen predvsem k ovrednotenju sistema upravljanja tveganj zavarovalnic) in povečanja mednarodne konkurenčnosti EU zavarovalnic (Lloyds, b.l.).

Celotna Direktiva Solventnost II temelji na načelu sorazmernosti (angl. *proportionality*). To velja tako za kvantitativne zahteve kot za kvalitativne zahteve in razkritje informacij (npr. drugi odstavek 41. člena Direktive Solventnost II, ki določa, da mora biti sistem upravljanja zavarovalnice sorazmeren z naravo, obsegom in zahtevnostjo njenih poslov ter

preambula (107) Delegirane uredbe Komisije 2015/35, ki določa upoštevanje načela sorazmernosti pri javnem razkrivanju informacij itd.). Načelo sorazmernosti se v skladu s preambulo (19), Direktive Solventnost II, uporablja tudi za izvajanje nadzornih pooblastil (Evropski parlament in Svet, 2009). Namen načela je zagotoviti, da zavarovalnice niso pretirano obremenjene z nepotrebniimi zahtevami in da se pri oceni izpolnjevanja zahtev, ki jih obsegajo trije stebri, upošteva naravo zavarovalnic, njihov obseg in zahtevnost tveganj, ki so del poslov zavarovalnic.

Direktiva Solventnost II se je uveljavljala postopoma – od 25. 11. 2009, ko je bila sprejeta s strani Evropskega parlamenta in Sveta do 1. 1. 2016, ko so jo morale države članice EU v celoti implementirati v nacionalno zakonodajo – saj se je le tako s strani zavarovalnic lahko zagotovil primeren prehod s starega na nov režim (EIOPA, b.l.c).

Sharma (2002, v Bondesson, 2011, str. 21) poroča, da v prejšnjem regulatornem okviru (Solventnost I) zavarovalnicam ni predstavljalo največjega tveganja pomanjkanje kapitala, temveč pomanjkanje primerne upravljanja tveganj, ki predstavlja ključno odgovornost uprave. Da bi se povečal pomen upravljanja tveganj, Direktiva Solventnost II med drugim uvaja tudi številna pravila glede ustreznosti članov uprave. Uprava je med drugim odgovorna tudi za ustrezno delegacijo nalog, ki se nanašajo na upravljanje tveganj. Neprimerno upravljanje tveganj ogroža izpolnjevanje začrtanih strateških ciljev in uspešnost zavarovalnice, v skrajnem primeru pa vodi celo v njen propad (Kovačič, 2015, str. 47), zato je ključno, da člani uprave izpolnjujejo vse pogoje ustreznosti za opravljanje takšne odgovorne funkcije.

Postopek ocenjevanja ustreznosti članov uprave obsega ocenjevanje sposobnosti in ocenjevanje primernosti. Člani uprave morajo biti sposobni in primerni za izpolnjevanje svojih nalog, predvsem glede na izzive in kompleksnosti, povezane z vodenjem finančne institucije, kot je zavarovalnica (OECD, 2011, str. 59).

2.2.4 Sposobnost in primernost članov uprave po Direktivi Solventnost II

2.2.4.1 Sposobnost članov uprave

Pri ocenjevanju sposobnosti osebe za opravljanje funkcije člana uprave nas zanimajo predvsem njene veščine, izkušnje in znanje o dejavnosti zavarovalništva – npr. znanje o sistemu upravljanja, finančni in aktuarski analizi, zakonodajnem okviru in zahtevah ipd. (EIOPA, 2015a, str. 7). Da bi bile zavarovalnice pravilno in učinkovito vodene morajo upravo sestavljati osebe z ustreznimi kompetencami.

Direktiva Solventnost II določa zahteve glede sposobnosti članov uprave v 42. členu – določbe tega člena se nanašajo tudi na člane nadzornega sveta in nosilce štirih ključnih funkcij. Natančneje 42. člen določa, da morajo imeti člani uprave ustrezno strokovno usposobljenost, znanje in izkušnje, ki so potrebne za dobro ter preudarno upravljanje

zavarovalnice (Evropski parlament in Svet, 2009). Te zahteve dopolnjuje Delegirana uredba Komisije 2015/35 v 273. členu, ki poudarja, da ocena sposobnosti osebe vključuje oceno poklicnih in formalnih kvalifikacij ter znanj in zadevnih izkušenj znotraj zavarovalnega sektorja ali drugih finančnih sektorjev (Evropska Komisija, 2015). Ustrezna sposobnost se ne zahteva samo od posameznega člana uprave, temveč tudi od uprave kot celote, kar pomeni, da morajo imeti člani uprave skupaj ustrezne sposobnosti na področju zavarovalništva, financ, računovodstva, aktuarstva in upravljanja. Poleg tega nadzorniki pri ocenjevanju sposobnosti osebe za člana uprave upoštevajo tudi zadevne dolžnosti posameznih članov uprave, z namenom zagotovitve ustrezne raznolikosti kvalifikacij, znanja in izkušenj v upravi.

Nacionalni nadzorniki morajo ocenjevati pogoje sposobnosti osebe v skladu s kompleksnostjo in obsegom posla, ki bi ga ta kot član uprave opravljala (EIOPA, 2015b, str. 55). To pomeni, da pri ocenjevanju sposobnosti nadzornik ves čas sledi načelu sorazmernosti (CEIOPS, str. 17): npr. oseba, ki je opravljala funkcijo notranjega revizorja v majhni zavarovalnici, kljub bogatim delovnim izkušnjam in sposobnostim ni nujno usposobljena za opravljanje funkcije notranjega revizorja v veliki zavarovalnici.

Zahteve glede sposobnosti članov uprave opredeljuje tudi EIOPA v Smernicah o sistemu upravljanja, natančneje v smernici 11 (EIOPA, 2015a, str. 7). Ta smernica določa, da morajo imeti člani uprave skupaj ustrezno usposobljenost, izkušnje in znanje vsaj o zavarovalnih in finančnih trgih, o sistemu upravljanja, o finančni in aktuarski analizi, o poslovni strategiji in poslovnem modelu ter o zakonodajnem okviru in zahtevah. V kolikor takšne kolektivne usposobljenosti članov uprave ne bi bilo možno zagotoviti, bi morale zavarovalnice za tisto področje, kjer znanje uprave ni popolno, pridobiti zunanje strokovnjake.

Standard sposobnosti članov uprave v regulatornem okviru Solventnost I. Pred uvedbo Direktive Solventnost II je področje zavarovalništva urejalo 14 direktiv s področja življenjskega in neživljenjskega zavarovanja, pozavarovanja, zavarovalniških skupin in prenehanja delovanja (Komisija Evropskih Skupnosti, 2007, str. 4); tu bomo omenili le tiste, ki vsebujejo določbe o sposobnosti in primernosti članov uprave. S področja premoženjskega zavarovanja je treba izpostaviti Direktivo Sveta 92/49/EGS z dne 18. junija 1992 o spremembah direktiv 73/239/EGS in 88/357/EGS in o uskladitvi zakonov in drugih predpisov o neposrednem zavarovanju, razen življenjskega zavarovanja (t.i. tretja direktiva o premoženjskem zavarovanju, v nadaljevanju Direktiva Sveta 92/49/EGS), s področja življenjskega zavarovanja pa največ določb glede sposobnosti članov uprave najdemo v Direktivi 2002/83/ES Evropskega parlamenta in sveta z dne 5. novembra 2002 o življenjskem zavarovanju (v nadaljevanju Direktiva 2002/83/ES). Direktiva 92/49/EGS je v 6. členu določala, da zavarovalnico učinkovito vodijo osebe z ustreznimi strokovnimi kvalifikacijami ali izkušnjami (Evropski Svet, 1992). Podobno ureditev najdemo tudi v Direktivi 2002/83/ES, kjer je v 6. členu navedeno, da zavarovalnico vodijo osebe s

potrebno strokovno usposobljenostjo ali izkušnjami (Evropski parlament in Svet, 2002). Danes Direktiva Solventnost II to pozna kot standard sposobnosti. Tu moramo izpostaviti še Direktivo 2005/68/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2005 o pozavarovanju (v nadaljevanju Direktiva 2005/68/ES). Le-ta v 6. členu določa, da matična država članica od vsake pozavarovalnice, ki zaprosi za dovoljenje za opravljanje dejavnosti pozavarovanja, zahteva, da jo učinkovito vodijo osebe s potrebnimi poklicnimi kvalifikacijami ali izkušnjami (Evropski parlament in Svet, 2005). Seveda tudi nekatere druge izmed štirinajstih direktiv, ki jih je nadomestila Direktiva Solventnost II, izpostavijo pomembnost usposobljenosti oseb, ki vodijo zavarovalnico, vendar so določbe glede sposobnosti oseb najbolj izrecno (ali vsaj enako izrecno) določene v omenjenih treh direktivah.

Glede na navedeno ugotavljamo, da Direktiva Solventnost II sedaj področje sposobnosti članov uprave ureja strožje. Direktiva 92/49/EGS, Direktiva 2002/83/ES in Direktiva 2005/68/ES niso natančneje opredelile, kaj vse morajo obsegati pogoji sposobnosti, za katera področja morajo biti člani uprave kolektivno usposobljeni (zavarovalništvo, finance, računovodstvo, aktuarstvo in upravljanje) oziroma na kakšen način se ocenjuje izpolnjevanje pogojev sposobnosti. Poleg tega je prejšnja zakonodajna ureditev določala, da morajo biti osebe, ki dejansko vodijo zavarovalnico ali imajo druge ključne funkcije, sposobne za vodenje poslov. Veljavna ureditev pa to merilo zaostre in določa, da morajo biti te osebe sposobne za dobro in preudarno upravljanje zavarovalnice (Šercer, 2014, str. 50).

2.2.4.2 Primernost članov uprave

Ocenjevanje ustreznosti članov uprave ne zajema le ocenjevanja njihovih kompetenc, izkušenj in kvalifikacij, ki so potrebne za opravljanje nalog ter dolžnosti njihove funkcije, temveč se nanaša tudi na oceno primernosti osebe (IAIS, 2006, str. 16).

Direktiva Solventnost II v 42. členu določa, da je oseba primerna, kadar ima dober ugled in integriteto (Evropski parlament in Svet, 2009). Te določbe zopet dopolnjuje Delegirana uredba Komisije 2015/35, ki v 273. členu navaja, da ocena glede primernosti osebe vključuje oceno poštenosti in finančne trdnosti te osebe (Evropska Komisija, 2015). Le-to ocenjujemo na podlagi dokazov v zvezi z značajem osebe, njenim vedenjem in poslovnim ravnanjem. To zajema tudi kakršenkoli kazenski, finančni in nadzorni vidik, potreben za ustrezno oceno primernosti osebe.

Zahteve glede ocenjevanja primernosti urejajo tudi EIOPA Smernice o sistemu upravljanja, in sicer Smernica 12. V smernicah EIOPA tako nacionalnega nadzornika kot pristojni organ v zavarovalnici napotuje, da je potrebno pri oceni primernosti zadevne osebe preveriti tudi, če se je za osebo iztekel zastaralni rok za pregon kaznivega dejanja ali drugega prekrška v skladu z nacionalnimi predpisi (EIOPA, 2015a, str. 8).

Pri tem je EIOPA v javni razpravi z interesnimi skupinami pred sprejetjem omenjenih smernic navajala, da relevantna kazniva dejanja vključujejo kakršnokoli kaznivo dejanje v nasprotju z zakonom, ki ureja bančne ali zavarovalniške dejavnosti, dejavnosti v zvezi s trgom vrednostnih papirjev, plačilne instrumente, preprečevanje pranja denarja, tržno manipulacijo, trgovanje z notranjimi informacijami ali kakršnokoli drugo kaznivo dejanje nepoštenosti, kot je npr. goljufija ali finančni kriminal (EIOPA, 2015b, str. 54). Slednje vključuje tudi druga kazniva dejanja zoper zakon, ki ureja gospodarske družbe, insolventnost ali varstvo potrošnikov ipd. Pri ocenjevanju primernosti osebe je treba upoštevati tudi morebitna kazniva dejanja, ki jih je oseba poskusila storiti v preteklosti, saj lahko vplivajo na oceno njene integritete. Glede na to, da nacionalni nadzorniki na podlagi določb Direktive Solventnost II in področnih predpisov, sami natančneje določijo kriterije primernosti za opravljanje funkcije člana uprave v podzakonskih aktih in internih smernicah, upoštevanje poskusa storitve kaznivega dejanja pri oceni integritete posameznika, zavisi od posameznega nacionalnega nadzornika.

Nadalje je EIOPA v javni razpravi z interesnimi skupinami navajala, da morajo nacionalni nadzorniki in pristojni organi v zavarovalnicah pri ocenjevanju primernosti osebe upoštevati tudi ostale preiskave in ukrepe, ki se trenutno vodijo zoper zadevno osebo (EIOPA, 2015b, str. 54). Med te spadajo npr. sankcije zaradi ravnanja v nasprotju s predpisi, ki urejajo bančno in zavarovalniško dejavnost, vrednostne papirje ipd. Vendar prisotnost takšne kršitve še ne pomeni, da oseba ni primerna za opravljanje nalog člana uprave. Kljub temu, da so kazenske, disciplinske in upravne obsodbe ali druge kršitve pomembni faktorji, se primernost osebe ocenjuje za vsak primer posebej. Zato je treba v primeru, da je bila oseba v preteklosti obsojena za kakšno kaznivo dejanje, pri ocenjevanju njene primernosti upoštevati tudi časovni zamik od storjenega kaznivega dejanja ali prekrška, resnost kaznivega dejanja in kasnejše ravnanje osebe. Od vseh oseb, ki se potegujejo za mesto člana uprave ali takšno funkcijo že opravljajo, pa se pričakuje, da se bodo v čim večjem obsegu izogibale dejavnostim, ki bi lahko povzročile nasprotje interesov ali nastanku nasprotja interesov.

Pri ocenjevanju primernosti osebe pa načelo sorazmernosti, ki ga upoštevamo pri ocenjevanju sposobnosti osebe, ne velja (CEIOPS, 2009, str. 17). Oseba, ki nastopa ali želi nastopiti funkcijo člana uprave mora v vsakem primeru imeti dober ugled in integriteto, neodvisno od narave, obsega, kompleksnosti poslov ali profila tveganj zavarovalnice.

Pred uvedbo Direktive Solventnost II so Direktiva 92/49/EGS, Direktiva 2002/83/ES in Direktiva 2005/68/ES določale, da morajo zavarovalnico voditi osebe, ki imajo dobro ime (dober sloves) oziroma ugled. Opazimo, da je Direktiva Solventnost II na tem mestu uvedla strožja merila, saj pogoj ugled nadgradi v pogoj dober ugled, poleg dobrega ugleda pa dodaja še pogoj, da mora imeti takšna oseba integriteto. Omenjene določbe nadgrajuje še Delegirana uredba Komisije 2015/35, ki določa, da se primernost osebe ocenjuje na podlagi njene poštenosti in finančne trdnosti.

2.2.4.3 Novosti, ki jih je prinesla Direktiva Solventnost II

Direktiva Solventnost II je prek implementiranja v nacionalno zakonodajo, za zavarovalnice uvedla strožje pogoje in orodja glede zahtevane solventnosti in upravljanja, predvsem glede upravljanja tveganj (European Commission, b.l., str. 2). Namen uvedbe strožjih pogojev je zagotovitev bolj preudarnega in trdnejšega poslovanja zavarovalnic.

Prek splošnih trendov krepitev upravljanja zavarovalnic so se začeli posredno zviševati tudi pogoji ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave. Poleg tega Direktiva Solventnost II in njeni izvedbeni predpisi poudarjajo tudi pomembnost stalnega izpolnjevanja pogojev sposobnosti in primernosti članov uprave v celotnem obdobju opravljanja funkcije (Šercer, 2014, str. 50).

Glede na ugotovitve zadnjih dveh poglavij – 2.2.4.1 in 2.2.4.2 – tako, enako kot je to ugotovil tudi Šercer (2014, str. 50), lahko povzamemo, da Direktiva Solventnost II v primerjavi s prej veljavno zakonodajno ureditvijo uvaja predvsem tri konceptualne novosti glede pogojev in ocenjevanja sposobnosti ter primernosti oseb, ki dejansko vodijo zavarovalnico. Te so naslednje (Šercer, 2014, str. 50):

- nova, strožja in konkretnjša merila za ocenjevanje sposobnosti in primernosti;
- širši krog oseb, pri katerih je potrebno oceniti sposobnost in primernost;
- poudarek na novem internem procesu ocenjevanja sposobnosti in primernosti oseb v zavarovalnicah.

Šercer (2014, str. 50) navaja, da je ena od konceptualnih novosti Direktive Solventnost II tudi širši krog oseb, na katere se nanaša dolžnost ocenjevanja sposobnosti in primernosti. Do enakih dognanj smo prišli tudi sami s primerjanjem pogojev Direktive Solventnost II s pogoji prejšnjih direktiv. Direktiva 92/49/EGS (Evropski Svet, 1992) in Direktiva 2002/83 (Evropski parlament in Svet, 2002) sta določali pogoje glede sposobnosti in primernosti predvsem za člane uprave in člane nadzornega sveta, Direktiva Solventnost II pa je ta krog razširila še na nosilce štirih ključnih funkcij.

Zadnje izmed treh konceptualnih novosti predstavlja povečana odgovornost na strani zavarovalnic (Šercer, 2014, str. 51). Pred uvedbo Direktive Solventnost II je postopek ocenjevanja sposobnosti in primernosti bremenil le nacionalne nadzornike zavarovalnic, sedaj pa so za to zadolženi še pristojni organi v zavarovalnicah. Slednje predstavlja enega izmed največjih konceptualnih premikov, saj s strani zavarovalnic zahteva, da le-te oblikujejo ustrezne notranje procese in dokumentirane politike za ocenjevanje sposobnosti ter primernosti članov uprave. To prav tako predstavlja premik težišča odgovornosti za ocenjevanje sposobnosti in primernosti članov uprave z nacionalnega nadzornika na zavarovalnice, pri čemer pa hkrati nadzornik še vedno ohranja vse svoje pristojnosti.

2.2.5 Sposobnost in primernost članov uprave po usmeritvah IAIS in OECD

2.2.5.1 Sposobnost članov uprave

IAIS. Poleg Direktive Solventnost II zahteve glede sposobnosti opredeljujejo tudi ICP in standardi IAIS. Le-ti so v času pred uvedbo Direktive Solventnost II močno olajšali delo nacionalnim regulatorjem pri oblikovanju določb glede pogojev sposobnosti in primernosti v nacionalni zakonodaji ter pri izvajanju ocenjevanja v praksi. Standardi IAIS predstavljajo enega prvih pravnih virov s tega področja, saj je IAIS že leta 2005 objavil standard glede zahtev in ocenjevanja sposobnosti ter primernosti za zavarovalnice (angl. *Supervisory Standard on Fit and Proper Requirements and Assessment for Insurers*, v nadaljevanju IAIS Standard glede zahtev sposobnosti in primernosti).

IAIS Standard glede zahtev sposobnosti in primernosti že uvodoma poudarja pomen ustreznosti oseb za varno in preudarno upravljanje zavarovalnic. V standardu pa IAIS med ključne funkcionarje poleg direktorjev in članov višjega vodstva uvršča tudi člane uprave (IAIS, 2005, str. 2). Med zahteve sposobnosti IAIS enako kot Direktiva 92/49/EGS in Direktiva 2002/83 uvršča pogoje glede ustrezne ravni znanja, izkušenj in strokovnih kvalifikacij.

V nadaljevanju IAIS v Standardu glede zahtev sposobnosti in primernosti navaja, da morajo imeti ključni funkcionarji skupno ustrezne izkušnje in znanje vsaj s področja upravljanja družb, pravil in predpisov, ki urejajo zavarovalnice, izkušnje in znanja glede zavarovalnih produktov, finančnih in aktuarskih vidikov (finance, naložbe in finančni trgi, aktuarska načela ipd.), notranjih kontrol, informacijske tehnologije, upravljanja tveganj, finančnega računovodstva in poročanja ter glede ureditve zunanjega izvajanja (IAIS, 2005, str. 5). Prav tako IAIS nacionalne nadzornike napotuje, da morajo upravo (oziroma upravni odbor) sestavljati osebe, ki imajo večletne izkušnje s področja upravljanja zavarovalnic. Poleg omenjenega standarda je IAIS leta 2006 skupaj z WB izdal ICP 7: ustreznost oseb (angl. *ICP 7: Suitability of persons*, v nadaljevanju ICP 7). Za razliko od prej navedenega standarda ima ICP 7 posebno obliko učnega načrta ter poleg opredelitev sposobnosti in primernosti ter pogojev, ki bi jih morali izpolnjevati člani uprave, navaja še učne primere za nadzornike (IAIS, 2006).

Prenovljeni ICP, ki jih je IAIS izdal leta 2015, določajo, da nacionalni nadzornik ocenjuje kompetence osebe za imenovanje na funkcijo člana uprave predvsem na podlagi njegovih formalno pridobljenih kvalifikacij, znanja in spretnosti (IAIS, 2015, str. 35). Poleg tega je pomembno, da ima oseba ustrezne izkušnje s področja zavarovalništva ali drugega finančnega sektorja.

Zahteve glede sposobnosti vključujejo tudi ustrezno raven zavezanosti osebe k opravljanju njene vloge (IAIS, 2015, str. 35). Poleg tega morajo člani uprave poskrbeti, da se njihov pridobljeni obseg veščin, znanja in sposobnosti nenehno veča. To dosežejo z udeležbo na

različnih strokovnih izobraževanjih, kjer se urijo v spopadanju z najrazličnejšimi izzivi, s katerimi se lahko srečajo pri opravljanju takšne funkcije.

OECD. Do standarda sposobnosti in zahtev glede njegovega izpolnjevanja se opredeljuje tudi OECD v Smernicah o upravljanju zavarovalnice. Tako OECD navaja, da morajo imeti osebe zadovoljive sposobnosti, znanje in izkušnje za vodenje poslov zavarovalnice (OECD, 2011, str. 60). Le-to vključuje poznavanje postopkov upravljanja zavarovalnice, upravljanja tveganj, priprave finančnih poročil, razvoja primernih strategij ter poslovnih načrtov itd.

2.2.5.2 Primernost članov uprave

IAIS v Standardu glede zahtev sposobnosti in primernosti navaja, da bi morali ključni funkcionarji na področju primernosti izpolnjevati predvsem pogoje glede integritete (IAIS, 2005, str. 3). Izpolnjevanje pogojev integritete se oceni na podlagi osebnega vedenja in poslovnega obnašanja osebe. Nadzorniki bi morali pri ocenjevanju izpolnjevanja zahtev integritete upoštevati različne kazalnike, ki vključujejo kazenske, finančne, nadzorne in druge vidike. Glede pogojev preudarnega odločanja (angl. *soundness of judgement*) pa IAIS navaja, da so le-ti izpolnjeni, kadar iz preteklega poslovnega ravnanja osebe – njenega vodenja in odločanja – izhaja, da poseduje ustrezno stopnjo racionalnosti, zrelosti in uravnoveženosti (IAIS, 2005, str. 4).

Ugotavljamo, da je IAIS natančneje opredelil pogoje glede ocenjevanja primernosti že pred Direktivo Solventnost II. Poleg tega lahko rečemo, da so določbe IAIS glede pogojev primernosti precej podobne pogojem, ki jih je uvedla Direktiva Solventnost II.

Merjenje ocenjevanja primernosti. Tudi ICP iz leta 2015 še vedno ohranjajo enake zahteve glede primernosti osebe kot IAIS Standard glede zahtev sposobnosti in primernosti iz leta 2005, vendar po novem dodajajo še kazalnike primernosti. Le-ti so se pojavili z namenom olajšanja in poenotenja ocenjevanja primernosti tako s strani pristojnega organa zavarovalnice, kot s strani nacionalnega nadzornika.

Takšno ocenjevanje zajema predvsem pravne, finančne, nadzorne in druge kazalnike, ne glede na jurisdikcijo. V regulatornem okviru Solventnost II te kazalnike omenja predvsem EIOPA v okviru Smernic o sistemu upravljanja oziroma jih je omenjala že v njihovi javni razpravi pred končnim sprejetjem. Vendar EIOPA predstavi kazalnike na drugačen način in ne ločeno kot ICP iz leta 2015, zato v Tabeli 3 predstavljamo še pravne, finančne, nadzorne in druge kazalnike glede na določila ICP (IAIS, 2015, str. 38). Pri ocenjevanju ustreznosti osebe bi morala biti upoštevana vsaka prisotnost kazalnikov navedenih v Tabeli 3. Vendar je pri tem treba vedno upoštevati še časovno obdobje, ki je preteklo od zadevnega dogodka in njegovo težo, poleg tega pa tudi naknadno ravnanje osebe (IAIS, 2015, str. 39).

Tabela 3: Kazalniki primernosti osebe za člana uprave po ICP

Vrsta kazalnikov	Obseg informacij	Primeri
Pravni	Informacije o možni kaznovanosti osebe, ki želi opravljati funkcijo člana uprave.	<ul style="list-style-type: none"> • Civilna odgovornost osebe; • kazenske obsodbe in kazenski postopki; • kazniva dejanja nepoštenosti, odtujitve sredstev, poneverbe, goljufije, povzročanje finančnih izgub ipd.
Finančni	Informacije o možnih finančnih kršitvah osebe ali njenem nepravilnem ravnanju pri opravljanju računovodskih poslov ali malomarnosti pri odločanju.	<ul style="list-style-type: none"> • Osebne finančne težave; • osebni stečaj ali druga plačilna nesposobnost; • stečaj ali plačilna nesposobnosti subjekta, v katerem je oseba opravljala funkcijo organa vodenja, nadzora, višjega vodstva ali drugo ključno funkcijo.
Nadzorni	Informacije, ki jih tekom opravljanja svojih nalog o zadevni osebi pridobi nadzornik.	<ul style="list-style-type: none"> • Zadrževanje informacij pred javnimi organi ali posredovanje napačnih finančnih informacij; • poslovni prekrški; • zavrnitev imenovanja na ključni položaj s strani nadzornih organov; • odrejeni preventivni ali korektivni ukrepi nad subjektom, v katerem je (bila) oseba član organa vodenja, nadzora, višjega vodstva ali je opravljala drugo ključno funkcijo.
Drugi	Ostale informacije, ki jih upravičeno upoštevamo pri oceni primernosti osebe.	<ul style="list-style-type: none"> • Začasna ali dokončna izključitev in diskvalifikacija s funkcije člana organa vodenja, nadzora ali višjega vodstva katerekoli organizacije ali družbe; • spori z dosedanjimi delodajalci, ki so nastali zaradi nepravilne izpolnitve delovnih dolžnosti, zaradi neskladnega ravnanja z notranjo politiko, kodeksom, delovnim pravom ali pogodbenim pravom; • disciplinski ukrepi, izvedeni proti osebi s strani strokovne organizacije, v kateri je (bila) član (npr. aktuarji, računovodje, odvetniki ipd.).

Povzeto in prirejeno po IAIS, ICP, 2015, str. 38.

2.3 Primerjava pogojev za člana uprave po ZZavar in ZZavar-1

ZZavar je bil sprejet 27. januarja leta 2000, ki je bil kasneje še mnogokrat spremenjen in dopolnjen. S 1. januarjem 2016 je stopil v veljavo novi ZZavar-1: vzrok za uveljavitev novega zakona lahko najdemo predvsem v sprejetju Direktive Solventnost II in drugih zakonodajnih standardov ter smernic, ki so jih vpeljali evropski regulatorji.

ZZavar je v 24. členu določal, da je lahko za člana uprave imenovana le oseba, ki je ustrezno strokovno usposobljena in ima lastnosti ter izkušnje, potrebne za vodenje poslov zavarovalnice. S primerjavo določb z ZZavar-1 vidimo, da omenjeni pogoj ostaja nespremenjen tudi v novem zakonu.

Zatem ZZavar taksativno našteva kazniva dejanja, ki predstavljajo izključitveni pogoj, v kolikor je bila zadevna oseba zaradi njih v preteklosti obsojena (npr. naklepno kaznivo dejanje, kaznivo dejanje storjeno iz malomarnosti – pranje denarja, prikrivanje, izdaja in neupravičena pridobitev poslovne skrivnosti ipd.). Na tem mestu govorimo o zahtevah glede primernosti. ZZavar-1 gre v tem primeru dlje in širi zahtevane pogoje z določbo, da je član uprave zavarovalnice lahko le oseba, ki ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja. Torej ne gre le za določen nabor kaznivih dejanj, temveč zajema vsa kazniva dejanja, ki se preganjajo po uradni dolžnosti.

ZZavar v 24. členu natančneje razlaga, kdaj je določena oseba zadovoljivo strokovno usposobljena in ima lastnosti ter izkušnje, potrebne za vodenje poslov zavarovalnice. Tu govorimo o t.i. pogojih sposobnosti. ZZavar je tako določal, da je ta pogoj izpolnjen, kadar ima oseba najmanj štiriletne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice oziroma družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov. ZZavar-1 v 57. členu, ki določa pogoje sposobnosti osebe, enako navaja, da mora biti oseba ustrezno strokovno usposobljena in imeti lastnosti in izkušnje, potrebne za vodenje poslov zavarovalnice. Vendar v nadaljevanju tega člena ugotovimo, da je ZZavar-1 uvedel strožje pogoje sposobnosti, saj določa: »... Šteje se, če se ne izkaže drugače, da je pogoj iz 1. točke prejšnjega odstavka izpolnjen, če ima oseba najmanj petletne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice oziroma družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov ...« Torej ZZavar-1 sedaj namesto štiriletnih izkušenj zahteva petletne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice. Na tem mestu omenimo še stališče AZN glede družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov. Primerljive dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugi primerljivi posli so osnovne dejavnosti pokojninskih družb, bank, hranilnic, ostalih finančnih institucij in holdingov (Priloga 5). Pri presoji družbe primerljive velikosti pa se upoštevajo določbe ZGD-1. Zavarovalnica se šteje za veliko družbo, zato se pri presoji primerljive velikosti upošteva definicija velikih družb, ki jo določa ZGD-1 (Priloga 5). ZGD-1 v 55. členu določa, da je velika družba tista, ki ni mikro, majhna ali srednja družba glede na določbe tega člena. To pomeni, da je velika družba tista v kateri povprečno število delavcev v poslovnem letu presega 250, čisti prihodki od prodaje presegajo 40.000.000 EUR in vrednost aktive presega 20.000.000 EUR. V vsakem primeru pa so velike družbe subjekti javnega interesa, borza vrednostnih papirjev in družbe, ki morajo skladno s 56. členom ZGD-1 pripraviti konsolidirano letno poročilo.

Nadalje ugotavljamo, da je določba v 24. členu ZZavar, ki je razlagala, kdaj je zahteva glede sposobnosti izpolnjena, predstavljala pogoj. ZZavar-1 pa z navajanjem v 57. členu: »... Šteje se, če se ne izkaže drugače ...« predstavlja zakonsko domnevo. Konkretnije to pomeni, da nacionalni nadzornik pri ocenjevanju sposobnosti osebe za člana uprave te ne presoja na običajen način – pogoj je izpolnjen ali pogoj ni izpolnjen – temveč glede na priložene (ali samoiniciativno pridobljene) dokaze ugotavlja, če je zakonska domneva izpolnjena.

V ZZavar so določbi, ki je navajala pogoje sposobnosti in primernosti, sledile še splošne določbe glede načina pridobivanja podatkov, ki dokazujejo izpolnitev zgoraj navedenih pogojev. Opažamo, da ZZavar-1 te pogoje razširja in določa, da nad osebo, ki želi opravljati funkcijo člana uprave, ne sme biti začel postopek osebnega stečaja. Prav tako mora biti ta oseba dobrega ugleda in integritete (ZZavar-1, 57. člen).

Navedeno potrjuje, da so z uvedbo Direktive Solventnost II pogoji za člana uprave slovenskih zavarovalnic postali zahtevnejši. Razlog za spremembo 57. člena, ki v ZZavar-1 ureja pogoje za člana uprave je bil namreč doseči skladnost z 42. členom Direktive Solventnost II, ki določa zahteve glede sposobnosti in primernosti oseb, ki dejansko vodijo zavarovalnico ali imajo druge ključne funkcije in skladnost s 43. členom Direktive Solventnost II, ki vsebuje določbe o dokazilu o dobrem imenu (Vlada RS, 2015).

3 NALOGE ZAVAROVALNICE IN NADZORNIKA PRI ZAGOTAVLJANJU USTREZNOSTI ČLANOV UPRAVE

3.1 Naloge zavarovalnice

Ocenjevanje sposobnosti in primernosti članov uprave s strani zavarovalnic je uvedla Direktiva Solventnost II. Pred njenim implementiranjem je bilo težišče odgovornosti ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave na nacionalnem nadzorniku. Sedaj pa Delegirana uredba Komisije 2015/35 v 273. členu določa, da morajo zavarovalnice vzpostaviti in vzdrževati dokumentirane politike ter ustrezne postopke za stalno zagotavljanje sposobnosti in primernosti oseb, ki dejansko vodijo zavarovalnico ali imajo druge ključne funkcije (Evropska Komisija, 2015).

Politika o zahtevah sposobnosti in primernosti oseb mora obsegati vsaj naslednja poglavja (EIOPA, 2015a, str. 8):

- opis postopka za opredelitev delovnih mest, za katera se zahteva obvestilo in opis postopka za obveščanje nadzornega organa;
- opis postopka za ocenjevanje sposobnosti in primernosti oseb, ki dejansko vodijo zavarovalnico ali imajo druge ključne funkcije. Ta mora biti pripravljen za vsako posamezno delovno mesto in za potrebe stalnega preverjanja izpolnjevanja pogojev sposobnosti in primernosti;
- opis okoliščin, ki privedejo do obvezne ponovne ocene sposobnosti in primernosti oseb;
- opis postopka za oceno spretnosti, znanja, strokovnosti in osebne integritete drugih pomembnih zaposlenih, za katere ne veljajo določbe 42. člena Direktive Solventnost II, v skladu z notranjimi standardi. Opis postopka mora biti pripravljen za posamezno delovno mesto in za potrebe stalnega preverjanja izpolnjevanja pogojev sposobnosti in primernosti.

Zavarovalnica mora sproti preverjati, ali so zahteve sposobnosti in primernosti, ki so določene v njeni politiki, še vedno ustrezne glede na to, kako se zavarovalnica s časom razvija (EIOPA, 2015b, str. 55).

Zavarovalnica mora v politiki določiti tudi, v katerih primerih se zahteva ponovna ocena sposobnosti in primernosti oseb, ki dejansko vodijo zavarovalnico ali opravljajo druge ključne funkcije. Ponovna ocena člana uprave se izvede, če (EIOPA, 2015b, str. 55):

- obstajajo razlogi za sum, da oseba vpliva na to, da je poslovanje zavarovalnice neskladno z zakonodajo;
- obstajajo razlogi za sum, da bo oseba povečala tveganje za pojav finančnega kriminala (pranje denarja in financiranje terorizma);
- obstajajo razlogi za sum, da je trdno in preudarno upravljanje zavarovalnice v nevarnosti.

V primeru, da eden izmed članov uprave ali uprava kolektivno ne izpolnjuje več zakonsko predpisanih pogojev glede sposobnosti in primernosti, mora pristojni organ zavarovalnice takšno ugotovitev takoj sporočiti nacionalnemu nadzorniku.

Ustrezne kompetence in integriteto članov uprave zavarovalnica doseže z visokimi etičnimi standardi in integriteto, s katerimi spodbuja preudarno in skrbno korporativno upravljanje (IAIS, 2015, str. 36). Hkrati pa zavarovalnica s primernimi notranjimi politikami vzpostavi zahtevo po stalnem izpolnjevanju pogojev sposobnosti in primernosti članov uprave. To pomeni, da morajo imeti te osebe ves čas ustrezne izkušnje, primeren nivo znanja in sposobnost odločanja. Uprava mora vsaj na letni ravni preveriti učinkovitost svojega delovanja, izpolnjevanja dolžnosti, ustreznost odločanja ipd. To omogoča upravi ugotovitev, ali vsi člani kolektivno in posamezno še vedno izpolnjujejo pogoje glede učinkovitosti, ki morajo biti zagotovljeni za izpolnjevanje določenih dolžnosti (IAIS, 2015, str. 53). Na ta način lahko člani uprave pravočasno identificirajo priložnosti za izboljšanje opravljanja zadolžitve celotne uprave in ustrezno izvedejo korektivne ukrepe. Takšni ukrepi lahko vsebujejo tudi dodatno usposabljanje članov uprave, ki vključuje pomoč zunanjih strokovnjakov (IAIS, 2015, str. 53). Občasno pa je priporočljivo, da uprava za ocenjevanje svojega dela najame zunanjega strokovnjaka, kar vzdržuje objektivnost in integriteto ocenjevalnega procesa. K objektivnosti samoocenjevanja uprave prispeva tudi pregled in ovrednotenje internih politik sistema upravljanja, ki ga nacionalni nadzornik opravi v okviru nadzornega pregleda na podlagi 36. člena Direktive Solventnost II (Evropski parlament in Svet, 2009). Namen samoocenjevanja uprave ni izpostavljanje uspešnosti delovanja posameznega člana uprave, temveč izboljšanje učinkovitosti delovanja uprave kot celote in posledično tudi poslovanja zavarovalnice. Redno samoocenjevanje uprave je pozitivno povezano z učinkovitejšim delovanjem uprave na ključnih področjih, vključno s postavitvijo boljše strategije poslovanja, z boljšim nadzorom

nad tveganji, večjo konkurenčnostjo poslovanja zavarovalnice itd. (Intrabond Capital, 2013).

V primeru slovenskih zavarovalnic, 4. člen Sklepa o dokumentaciji za izkazovanje izpolnjevanja pogojev za člana uprave zavarovalnice (Ur.l. RS, št. 22/16, v nadaljevanju Sklep AZN). določa, da mora biti ocena sposobnosti kandidata, ki jo izvede, sprejme in dokumentira pristojni organ zavarovalnice, AZN predložena najkasneje do predložitve zahteve za izdajo dovoljenja na podlagi 59. člena ZZavar-1. Pri oceni sposobnosti osebe mora pristojni organ zavarovalnice oceniti, če oseba izpolnjuje pogoje iz 57. člena ZZavar-1. Poleg tega mora pristojni organ pri oceni upoštevati tudi dolžnosti posameznih članov uprave (oziroma izvršnih direktorjev), da se ob imenovanju zagotovi ustrezen nabor in raznolikost znanja, kvalifikacij in izkušenj.

Za primer tu navajamo, da Adriatic Slovenica Zavarovalna družba d.d. v Poročilu o solventnosti in finančnem položaju razkriva, da je za ocenjevanje sposobnosti in primernosti članov uprave skladno s Politiko zagotavljanja sposobnosti in primernosti vodilnega osebja pristojen nadzorni svet (Adriatic Slovenica Zavarovalna družba d.d., 2017, str. 45). Podpora procesu ocenjevanja sposobnosti in primernosti vodilnega osebja zavarovalnice pa izvaja nosilec funkcije skladnosti ob ustrezni podpori drugih timov - tima Kadri, tima Podpora upravi in tima Pravna podpora. Tudi ostale zavarovalnice v Poročilu o solventnosti in finančnem položaju opišejo postopek ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave, vendar informacije o pristojnem organu, ki izvaja ta postopek podajajo le nekatere.

Ocenjevanje sposobnosti in primernosti člana uprave s strani zavarovalnice je na novo uvedel ZZavar-1. ZZavar namreč takšnega ocenjevanja ni poznal. Prav tako ZZavar ni vseboval določb, ki bi zahtevale od nadzornega sveta, da novega člana uprave imenuje s sklepom (ZZavar je v 25. členu določal le, da mora kandidat za člana uprave priložiti zahtevi za izdajo dovoljenja pisno izjavo o imenovanju). Po novem pa to ureja ZZavar-1 v 58. členu. Vendar pa ob imenovanju s strani nadzornega sveta oseba še ne nastopi funkcije. Le-to lahko prične opravljati šele od izdaje dovoljenja s strani nacionalnega nadzornika – AZN (ZZavar-1, 59. člen).

Sklep o imenovanju članov uprave s strani nadzornega sveta učinkuje pod odložnim pogojem ali pod razveznim pogojem. Odložni pogoj nastopi, če oseba pridobi dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave. Razvezni pogoj pa nastopi, če (ZZavar-1, 58. člen):

- oseba v 15 dneh po prejemu sklepa ne vloži zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave;
- oseba zahtevo umakne;
- AZN zahtevo zavrže ali zavrne.

Zavarovalnice morajo vse potrebne politike uskladiti v okviru sistema upravljanja, te morajo biti skladne tudi s poslovno politiko zavarovalnice (EIOPA, 2015a, str. 6). Dobre politike zavarovalnic so tiste, ki so redno pregledane in ustrezno ažurirane, pri njihovi pripravi pa so vključeni tudi člani uprave. Poleg tega morajo biti vsi pregledi, ki so bili opravljeni na podlagi vzpostavljenih politik v zavarovalnici, ustrezno zabeleženi (Toman Pfajfar, b.l.).

Na spletu lahko najdemo nekatere primere politik upravljanja v posameznih zavarovalnicah. Le-te običajno vsebujejo poglavje o načinu zagotavljanja sposobnosti in primernosti članov uprave. Za primer lahko vzamemo npr. Politiko upravljanja Zavarovalnice Sava d.d., v kateri zavarovalnica navaja, da družba skladno z zakonodajnimi določbami zagotavlja, da so osebe, ki dejansko vodijo zavarovalnico (tj. člani uprave), ustrezno usposobljene in primerne za strokovno vodenje in upravljanje zavarovalnice (Zavarovalnica Sava d.d., 2017b, str. 24). Nadalje Zavarovalnice Sava d.d. navaja, da so v ta namen vzpostavili proces ocenjevanja ustreznosti članov uprave pred imenovanjem na funkcijo in po imenovanju. Ocenjevanje po imenovanju izvedejo, kadar nastopijo okoliščine, ki napotujejo k ponovnemu ocenjevanju. Poleg ocenjevanja sposobnosti zavarovalnica preverja tudi primernost članov uprave. Osebe, ki izpolnjujejo pogoje primernosti, morajo biti dobrega ugleda in v svojih dejanjih odražati integriteto. Primernost zajema oceno poštenosti in oceno finančne trdnosti osebe. Le-to presodijo na podlagi dokazov o značaju osebe, njenem vedenju in poslovnem ravnanju. Pri tem upoštevajo tudi kazenske, nadzorne in finančne vidike, ne glede na jurisdikcijo. Na koncu navajajo, da so podrobnejši kriteriji in merila ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave urejena v Politiki sposobnosti in primernosti, ki pa ni javno dostopna.

Menimo, da je novost ocenjevanja sposobnosti in primernosti osebe, ki želi opravljati funkcijo člana uprave, s strani zavarovalnice, ustrezna in dobrodošla. Zavarovalnica je seznanjena z naravo dela uprave, njenimi načrti za prihodnost in z znanjem ter strokovnostjo, ki jo le-ta potrebuje za boljšo kvaliteto dela. To pomeni, da lahko na splošno zavarovalnica najbolje oceni ustreznost osebe za nastop na funkcijo člana uprave. Obstaja pa nevarnost, da zavarovalnica za opravljanje funkcije člana uprave izbere osebo, ki ji odgovarja zaradi drugih lastnosti, ki jih zadevna oseba poseduje, ne pa zaradi njene sposobnosti in primernosti, ki bi bili potrebni za učinkovito izpolnjevanje nalog člana uprave. Pri tem mislimo na možno poznanstvo zadevne osebe z ostalimi člani uprave, na morebitne skupne kulturne vidike, ali druge skupne interese, ki ne bi smeli vplivati na oceno ustreznosti osebe za opravljanje funkcije člana uprave. Zato je nujno, da po imenovanju osebe na mesto člana uprave s strani nadzornega sveta ustreznost le-te objektivno oceni še nadzornik, torej AZN.

3.2 Naloge nacionalnih nadzornikov

3.2.1 Postopek ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave

Pozitivni oceni glede sposobnosti in primernosti osebe za člana uprave s strani pristojnega organa zavarovalnice sledi postopek ocenjevanja sposobnosti in primernosti s strani nacionalnega nadzornika zavarovalnic.

Naloge nadzornikov v povezavi z oceno sposobnosti in primernosti članov uprave je že pred uvedbo Direktive Solventnost II določal IAIS v Standardu glede zahtev sposobnosti in primernosti (IAIS, 2005). IAIS v navedenem standardu že uvodoma navaja, da je naloga nacionalnih nadzornikov zavarovalnic postavitve ustreznih standardov sposobnosti in primernosti za člane uprave. V nadaljevanju IAIS napotuje nacionalne nadzornike, da v primeru postopka izdaje dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov novi zavarovalnici oceno sposobnosti in primernosti bodočih članov uprave izvedejo še pred izdajo dovoljenja tej zavarovalnici. V primeru, da se nadzornik sooča s kandidatom za člana uprave zavarovalnice, ki je že licencirana, pa bi moral oceno sposobnosti in primernosti izvesti pred nastopom te osebe na funkcijo člana uprave. Poleg standardov morajo nadzorniki pripraviti tudi test ustreznosti osebe za opravljanje funkcije člana uprave. Tak test prispeva k preprečevanju dostopnosti mesta člana uprave neprimernim in neusposobljenim osebam.

Na podlagi Direktive Solventnost II naloge nadzornika pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti članov uprave natančneje določa Delegirana uredba Komisije 2015/35 v 273. členu. Delegirana uredba napotuje nacionalnega nadzornika, da pri oceni sposobnosti upošteva zadevne dolžnosti posameznih članov, saj je zagotovitev ustrezne raznolikosti kvalifikacij, znanja in izkušenj ključna za strokovno vodenje zavarovalnice (Evropska Komisija, 2015). Člani uprave morajo ves čas kolektivno izpolnjevati pogoje glede sposobnosti in primernosti. V primeru, da nacionalni nadzornik ugotovi, da je določena oseba povsem ustrezna za npr. vodenje področja računovodstva zavarovalnice, le-tej ne bo izdal dovoljenja, če ima trenutna uprava že osebo, ki pokriva omenjeno področje, nimajo pa osebe, ki bi uspešno izpolnjevala zahteve sposobnosti glede npr. vodenja področja aktuarstva. Pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti osebe za imenovanje na funkcijo člana uprave lahko nadzornik uporabi tudi kumulativen pristop (IAIS, 2005, str. 6). To pomeni, da lahko nadzornik odloči, da zadevna oseba ne izpolnjuje pogojev na podlagi številnih instanc, ki v primeru, če bi jih obravnavali ločeno, ne bi pripeljale do takega zaključka, npr. manjši prekršek v cestnem prometu naj ne bi prispeval k zaključku, da je oseba neprimerna za opravljanje funkcije člana uprave, v kolikor pa bi bilo takih prekrškov veliko, je to lahko za nadzornika že znak, da oseba ne spoštuje zakonskih predpisov, kar bi lahko vodilo do ugotovitve, da ni primerna za opravljanje funkcije člana uprave.

EIOPA Smernice o sistemu upravljanja posvečajo zahtevam glede sposobnosti in primernosti precejšnjo pozornost, nanašajo pa se pretežno na naloge, ki jih ima pri

izvajanju tega področja zavarovalnica in ne nadzornik. Glede usmeritev za nadzornike smernice navajajo, da mora nadzornik oceno sposobnosti in primernosti oseb opraviti v ustreznem časovnem okviru ter v zvezi s tem predložiti zadevni zavarovalnici povratne informacije (EIOPA, 2015a, str. 9). Poleg tega smernice določajo, da mora nadzornik od zavarovalnice za oceno sposobnosti in primernosti zahtevati vsaj informacije, ki so vključene v tehnično prilogo smernic (angl. *Technical Annex: Minimum information to be provided to the supervisory authority concerning the fit & proper assessment*, v nadaljevanju Tehnična priloga).

Informacije, ki jih mora skladno s Tehnično prilogo pridobiti nadzornik o osebi, ki je subjekt ocenjevanja. Najprej mora nadzornik pridobiti splošne kontaktne podatke zavarovalnice (naziv, registracijska številka, kontaktna oseba ipd.), sledijo informacije glede imenovanja (ali gre za prvo imenovanje, za podaljšanje mandata ipd.), zatem mora oseba predložiti naziv funkcije, za katero želi izdajo dovoljenja, navesti obseg predvidenih dolžnosti v okviru funkcije, trajanje mandata ipd. Nato sledi izpolnjevanje informacij glede osebnih podatkov in informacij glede sposobnosti osebe – njeno pridobljeno znanje, izobrazba in podrobnejši opis prejšnjih zaposlitev. V drugem delu vprašalnika sledijo še informacije, ki se nanašajo na primernost osebe – informacije glede konflikta interesov, morebitne razrešitve z delovnega mesta in druge sankcije, informacije o družbah, kjer je oseba kvalificiran imetnik ali opravlja ključno funkcijo, je član organa vodenja/nadzora in informacije glede morebitnega stečaja, kaznivih dejanj, prekrškov, zavrnitve imenovanja na ključno funkcijo s strani drugega nadzornika ipd. Zadevna oseba mora navesti tudi druge informacije, za katere meni, da lahko vplivajo na oceno njene ustreznosti (npr. če je v preteklosti storila prekršek, po katerem je nadzornik izrecno v vprašalniku ni vprašal) in nacionalnemu nadzorniku predložiti izpis iz sodnega registra ali drug dokument, ki ga izda pristojni sodni ali upravni organ (npr. potrdilo o nekaznovanosti iz kazenske evidence, zgodovinski izpis iz poslovnega registra za določeno družbo – v kolikor želi npr. dokazati, da je bila v preteklosti v tej družbi član organa vodenja/nadzora ipd.). Na koncu sledi še izjava o resničnosti navedenih podatkov (EIOPA, 2015c).

Tudi IAIS v Standardu glede zahtev sposobnosti in primernosti (IAIS, 2005, str. 5) navaja, da mora nadzornik v postopku ocenjevanja zbrati zadovoljive in ustrezne informacije o izpolnjevanju pogojev sposobnosti in primernosti s strani zadevne osebe. Za doseg omenjenega naj bi nadzornik za učinkovito ocenjevanje od osebe, ki želi opravljati funkcijo člana uprave, zahteval, da predloži vsaj naslednje informacije (IAIS, 2005, str. 5):

- izpolnjen vprašalnik;
- življenjepis, ki vsebuje natančne podatke glede pridobljenih strokovnih kvalifikacij in
- druge relevantne informacije, ki so lahko v pomoč pri oceni.

Vsaka zavajajoča, napačna ali zadržana ključna informacija na vprašalniku bi morala biti za nacionalnega nadzornika jasen pokazatelj, da zadevna oseba ne izpolnjuje pogojev glede

sposobnosti in primernosti (IAIS, 2005, str. 6). Posledic takšnega ravnanja se morajo osebe, ki izpolnjujejo vprašalnik, zavedati. V kolikor nadzornik glede na predložene informacije ni povsem prepričan glede rezultata ocenjevanja ustreznosti in meni, da je to potrebno, povabi osebo na intervju, kjer s postavljanjem dodatnih vprašanj osebi, ugotavlja, če le-ta izpolnjuje pogoje ustreznosti za člana uprave.

V kolikor iz ocene nacionalnega nadzornika z ustrežno utemeljitvijo izhaja, da oseba ne izpolnjuje zahtev glede sposobnosti in primernosti, ima nacionalni nadzornik pooblastilo, da od zavarovalnice zahteva, da te osebe ne imenuje na funkcijo člana uprave oziroma da jo mora zamenjati (CEIOPS, 2009, str. 18).

V primeru, da se med opravljanjem dejavnosti funkcije člana uprave ugotovi, da ta ne izpolnjuje več pogojev ustreznosti, mora nadzornik zoper zadevnega člana uprave sprejeti primerne ukrepe. V nadaljevanju bomo našteali nekaj ukrepov, ki jih lahko uvede nacionalni nadzornik zoper člana uprave ali pa zoper zavarovalnico (IAIS, 2015, str. 41):

- ob nepopolnem izpolnjevanju zahtev sposobnosti s strani člana uprave nadzornik od zavarovalnice zahteva, da le-ta zagotovi za osebo dodatno izobraževanje, ali pa uporabi zunanje vire za doseg izpolnjevanja zahtev sposobnosti;
- neposredna odpustitev osebe s funkcije člana uprave s strani nadzornika, ali pa posredna prek zavarovalnice;
- nadzornik zahteva od zavarovalnice, da imenuje na funkcijo člana uprave drugo osebo;
- nadzornik naloži zavarovalnici dodatne zahteve glede poročanja in poveča solventnostni nadzor nad zavarovalnico;
- odvzem dovoljenja za opravljanje dejavnosti zavarovalnici, zlasti v primeru večjih kršitev zahtev ustreznosti, pri čemer se upošteva število oseb, ki so bile v sporno dejanje vključene in vpliv, ki ga je to dejanje imelo na zavarovance ter zavarovalnico samo.

3.2.2 Vloga AZN v postopku izdaje dovoljenja za člana uprave zavarovalnice

AZN opravlja nalogo nacionalnega nadzornika zavarovalnic na območju RS. Gre za tako imenovani decentralizirani (sektorski) sistem organiziranosti mikro nadzora na finančnem trgu (AZN, 2016, str. 16). Le-to pomeni, da posamezne sektorje finančnega trga nadzirajo različni nadzorni organi in ne en sam. Tak princip poznamo tako v Sloveniji, kjer finančni trg nadzirajo AZN, Agencija za trg vrednostnih papirjev in Banka Slovenije, kot na ravni EU – EIOPA, ESMA in EBA (Evropski parlament, 2017).

AZN je bila ustanovljena 1. junija 2000 na podlagi ZZavar z namenom zmanjševanja in odpravljanja nepravilnosti v zavarovanju, povečanja varovanja interesov zavarovalcev ter kvalitetnega delovanja zavarovalnega gospodarstva (AZN, b.l.d). AZN ima status javne agencije, vendar se po besedah Simonitija (v Kos, 2016) razlikuje od običajnih javnih agencij, saj opravlja nadzorno funkcijo, pri čemer je država eden izmed glavnih subjektov

njenega nadzora. AZN je pri opravljanju svojih nalog in pristojnosti samostojna in neodvisna, tako kot to določa 486. člen ZZavar-1, le-to pomeni, da AZN in člani njenih organov pri opravljanju nalog niso vezani na sklepe, stališča in navodila državnih ali katerihkoli drugih organov. Notranjo organizacijo AZN predstavljata dva organa, in sicer strokovni svet – štirje člani ter predsednik sveta (AZN, b.l.e) in direktor (ZZavar-1, 493. člen). V času pisanja tega magistrskega dela je direktor AZN Sergej Simoniti.

Glavne pristojnosti AZN so izdajanje predpisov in izvajanje nadzora nad zavarovalnicami (ZZavar-1, 277. člen), zavarovalno zastopniškimi in zavarovalno posredniškimi družbami ter nad zavarovalnimi zastopniki in posredniki (ZZavar-1, 563. člen). AZN je pristojna tudi za nadzor nad pravnimi osebami, ki so z zavarovalnico povezane, če je to potrebno zaradi nadzora nad delovanjem zavarovalnic (AZN, b.l.f.), npr. nadzor v omejenem obsegu nad kvalificiranim imetnikom zavarovalnice (ZZavar-1, 272. člen). V okviru nadzora zavarovalnic pa ZZavar-1 v 272. členu določa, da je AZN pristojna in odgovorna za nadzor nad zavarovalnico glede poslovanja, ki ga zavarovalnica opravlja ne samo na območju RS, temveč tudi na območju držav članic EU in na območju tretjih držav – v primeru neposrednega opravljanja zavarovalnih poslov in opravljanja zavarovalnih poslov prek podružnice v drugi državi članici ali tretji državi.

AZN pri svojem delu bilateralno sodeluje z naslednjimi nacionalnimi nadzornimi organi (AZN, b.l.h): z Banko Slovenije, Agencijo za trg vrednostnih papirjev, s Slovenskim zavarovalnim združenjem, z Agencijo za javni nadzor nad revidiranjem, s Slovenskim inštitutom za revizijo, Komisijo za preprečevanje korupcije in z Uradom za preprečevanje pranja denarja. Poleg tega AZN v okviru opravljanja svojih nalog redno sodeluje tudi z ministrstvi, zlasti z Ministrstvom za finance RS, z Ministrstvom za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti RS ter z Ministrstvom za zdravje RS.

V 280. členu ZZavar-1 je določeno, da AZN opravlja nadzor nad zavarovalnicami predvsem s spremljanjem, zbiranjem in preverjanjem poročil ter obvestil zavarovalnic in drugih oseb, ki so zavezani poročati AZN; z opravljanjem pregledov poslovanja zavarovalnice in z izrekanjem ukrepov nadzora. AZN je pristojna tudi za vodenje postopkov o prekrških za kršitve ZZavar-1 (AZN, b.l.f), za vodenje obveznih registrov subjektov nadzora (npr. ZZavar-1, 562. člen) ipd. Obsežen del nalog AZN se nanaša tudi na izdajo dovoljenj, in sicer na izdajo dovoljenja za opravljanje zavarovalnih poslov (ZZavar-1, 21. člen), na izdajo dovoljenja za pridobitev kvalificiranega deleža (ZZavar-1, 31. člen), na izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave (ZZavar-1, 59. člen), na izdajo dovoljenja za prenos zavarovalnih pogodb (ZZavar-1, 112. člen), za opravljanje poslov zavarovalnega zastopanja oziroma posredovanja (ZZavar-1, 548. člen) itd.

V okvir postopka izdaje dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave spada tudi ocenjevanje sposobnosti in primernosti osebe za opravljanje te funkcije v zavarovalnici.

Postopek izdaje dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave. Postopek izdaje dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave se prične z vložitvijo zahteve za izdajo dovoljenja s strani kandidata. Zahtevi mora biti priložena dokumentacija, s katero zadevna oseba dokazuje, da izpolnjuje zahteve glede sposobnosti in primernosti iz 57. člena ZZavar-1. Natančneje to dokumentacijo predpisuje Sklep AZN. Med prilogami Sklepa AZN najdemo Vprašalnik AZN CV, ki ga mora oseba izpolnjenega priložiti k zahtevi za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave zavarovalnice (Priloga 7). Poleg vprašalnika lahko oseba skladno z 2. členom Sklepa AZN priloži še svoj življenjepis, obvezno pa mora priložiti sklep nadzornega sveta o imenovanju, kopijo veljavnega osebnega dokumenta in izjavo o svoji finančni trdnosti, morebitni odvisnosti od političnega vpliva in o drugih dejstvih ter okoliščinah, ki vplivajo ali bi lahko negativno vplivale na njen ugled. Oseba lahko k zahtevi priloži še izpisek iz kazenske evidence ali drug dokument, ki dokazuje, da ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja in izpisek iz evidence ali drug dokument, ki dokazuje, da nad njo ni bil začet postopek osebnega stečaja. V primeru, da oseba ne priloži omenjenih izpisov iz evidenc, na koncu Vprašalnika AZN CV poda soglasje s katerim dovoljuje, da AZN te podatke pridobi sama. Ugotavljamo, da tako kot to priporoča IAIS v Standardu glede zahtev sposobnosti in primernosti, AZN od osebe na podlagi Sklepa AZN zahteva izpolnitev vprašalnika, hkrati pa Sklep AZN tudi določa, da lahko oseba zahtevi priloži svoj življenjepis.

Vprašalnik AZN CV je javno dostopen na spletni strani AZN, zato bomo na tem mestu njegovo vsebino samo povzeli (Priloga 7). Prek Vprašalnika AZN CV se AZN najprej seznanijo z osebnimi podatki zadevne osebe, z datumom imenovanja osebe na funkcijo člana uprave, z dobo za katero je bila imenovana in predvidenimi dolžnostmi osebe v okviru uprave. Nadalje se AZN seznanijo s pridobljeno izobrazbo in drugimi znanji osebe ter njenimi prejšnjimi zaposlitvami. Prvi del vprašalnika se nanaša predvsem na ocenjevanje izpolnjevanja pogojev sposobnosti. Zatem sledijo vprašanja, s katerimi AZN oceni, če je oseba primerna za opravljanje funkcije člana uprave. Omenjena vprašanja se nanašajo predvsem na morebitno pravnomočno obsodbo osebe zaradi storitve kaznivega dejanja, na kazenske postopke, ki so še v teku, na osebni stečaj osebe, na disciplinske postopke in ukrepe, ki so bili uvedeni zoper institucijo, v kateri je zadevna oseba opravljala vodilno, vodstveno, nadzorno ali drugo ključno funkcijo itd. Na koncu sledi še izjava, s katero oseba potrjuje resničnost navedenih podatkov, potrdi, da v zvezi z njo ni kazenskih ali predkazenskih postopkov v teku ne v RS in ne v tujini, da ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja in obsodba še ni bila izbrisana, da zoper njo ni bila vložena pravnomočna obtožnica zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti; ji ni bil izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica, ki bi še trajal; ni bila član organa vodenja ali nadzora družbe nad katero je bil začeten stečajni postopek itd. Zatem oseba poda soglasje AZN, da le-ta preveri resničnost podatkov in verodostojnost kopij priloženih dokumentov in pridobi potrdila o njeni (ne)kaznovanosti iz evidenc pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških, v kolikor jih ne bo sama predložila. Na koncu vprašalnika se oseba še zaveže, da bo nemudoma obvestila AZN o vseh pomembnih spremembah v zvezi

z odgovori in drugo vsebino, ki jo je podala v vprašalniku, za katere bo izvedela po datumu izpolnitve izjave do izdaje dovoljenja. Opažamo, da je vsebina Vprašalnika AZN CV podobna vsebini Tehnične priloge.

V postopku ocenjevanja ustreznosti osebe za nastop na funkcijo člana uprave AZN upošteva določbe Direktive Solventnost II, Delegirane uredbe Komisije 2015/35, napotila EIOPA Smernic o sistemu upravljanja, napotila Sklepa EIOPE o sodelovanju zavarovalnih nadzornih organov (angl. *Decision on the collaboration of the insurance supervisory authorities*), določbe ZZavar-1, ZGD-1, podzakonskih predpisov (Sklep AZN) in napotila ter določbe IAIS in OECD standardov, načel ter usmeritev.

Pogoje glede sposobnosti in primernosti, ki jih mora izpolnjevati član uprave zavarovalnice po ZZavar-1, smo predstavili v poglavju 2.3, kjer smo omenili, da ZZavar-1 v 57. členu glede zahtev sposobnosti na novo dodaja zakonsko domnevo, ki pravi, da se šteje, če se ne izkaže drugače, da oseba izpolnjuje pogoje sposobnosti, če ima najmanj petletne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice oziroma družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov. Pri tem AZN ugotavlja, ali oseba na podlagi predloženih informacij izpolnjuje pogoje sposobnosti ali ne. V primeru, da je treba za ugotovitev pravilnega stanja dobiti dodatne informacije, lahko AZN za namene razjasnitve ali ugotovitve odločilnih dejstev zasliši zadevno osebo v okviru ustne obravnave (ZZavar-1, 435. člen). Na ustni obravnavi AZN zadevni osebi postavlja vprašanja glede njenih sposobnosti, npr. glede narave poslovnih odločitev, ki jih je oseba sprejemala na prejšnjem mestu vodenja in glede pooblastil, ki jih je imela ipd. AZN lahko osebi postavi tudi vprašanja, ki se nanašajo na njeno primernost, če je to potrebno za razjasnitev določenih dogodkov (Priloga 4). Poleg tega lahko AZN tekom postopka odločanja o izdaji dovoljenja odloči, da oseba opravi predstavitev vodenja poslov zavarovalnice (ZZavar-1, 59. člen). Na predstavitvi vodenja poslov AZN osebi postavlja vprašanja npr. glede poslovne strategije zavarovalnice, ki bi jo le-ta sprejela v primeru opravljanja funkcije člana uprave, glede načina upravljanja tveganj in druga vprašanja s področja vodenja.

AZN v postopku ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave preučuje predložene informacije (dokaze) s strani zadevne osebe/zavarovalnice, izpise iz sodnih registrov, izpise iz poslovnega registra Agencije RS za javnopravne evidence in storitve ipd. Glede na okoliščine konkretnega primera AZN sodeluje tudi s pristojnimi nacionalnimi organi (npr. z Banko Slovenije) (ZZavar-1, 288. člen) in (ali) s pristojnimi organi drugih držav članic EU ali tretjih držav (AZN, 2017a, str. 72). AZN poleg omenjenih informacij v postopku ocenjevanja sposobnosti in primernosti ustrezno spremlja tudi relevantne informacije, objavljene v sredstvih javnega obveščanja, ki se nanašajo na osebo, ki želi opravljati funkcijo člana uprave. Po zaključku ocenjevanja sposobnosti in primernosti AZN v ustreznem roku izda odločbo o (ne) izdaji dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave.

Tabela 4: Število izdanih dovoljenj s strani AZN za opravljanje funkcije člana uprave in število ugotovitvenih odločb o prenehanju dovoljenja v letih 2014, 2015 in 2016

Vrsta dovoljenja	2014	2015	2016
Dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave v zavarovalnici/pokojninski družbi	9	5	4
Ugotovitvena odločba o prenehanju dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave	5	4	10

Vir: AZN, Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2015, 2016, str. 80, tabela 3; AZN, Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2016, 2017, str. 77, tabela 3.

AZN v okviru opravljanja svojih nalog preverja tudi izpolnjevanje pogojev sposobnosti in primernosti že imenovanih članov uprave. Tako je AZN v letu 2016 vsem slovenskim zavarovalnicam poslala naslednja vprašanja, na katera so morali odgovoriti člani uprave in člani nadzornega sveta (Priloga 6):

- Ali ste bili kadarkoli v preteklosti v sporu z delodajalcem v zvezi s konkurenčno prepovedjo oziroma konkurenčno klavzulo iz vaših pogodb o zaposlitvi oziroma drugih civilnih pogodb?
- Ali ste kadarkoli v preteklosti neodplačno prenesli lastne nepremičnine, delnice, deleže v podjetjih ali drugo pomembno premoženje na drugo osebo (vključno na družinske člane)? Ali ste kadarkoli v preteklosti še v času veljavnosti zakonske zveze sklenili z zakoncem sporazum o delitvi skupnega premoženja? Ali ste ob prenosu iz predprejšnjega stavka ali ob delitvi iz prejšnjega stavka zadržali pravico do užitka predmetnega premoženja ali določili prepoved odtujitve ali obremenitve predmetnega premoženja? Ali ste kadarkoli v preteklosti ustanovili zemljiški dolg na lastni nepremičnini?

Na podlagi prejetih odgovorov nepravilnosti s strani AZN niso bile ugotovljene (Priloga 6). Navedena vprašanja so sedaj vključena v AZN Vprašalnik za člana nadzornega sveta za potrebe presoje sposobnosti in primernosti (AZN-CNS).

V primeru, da je obstoječemu članu uprave po preteku mandata le-ta podaljšan, član uprave ne potrebuje novega dovoljenja AZN (Rutar, 2014, str. 118). Tej osebi je bilo dovoljenje namreč podeljeno za opravljanje funkcije, ki se pri podaljšanju mandata brez prekinitve neposredno nadaljuje. V kolikor pa je bil osebi mandat prekinjen, torej mu je funkcija člana uprave vmes prenehala, ne glede na razlog prenehanja, mora ta oseba ponovno pridobiti dovoljenje za opravljanje funkcije člana uprave, ne glede na to, ali je bila ponovno imenovana za člana uprave v isti zavarovalnici, ali v drugi. AZN namreč izda dovoljenje za točno določeno funkcijo v konkretni zavarovalnici.

V primeru nestrinjanja z odločitvijo AZN glede zahteve za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave je osebi na voljo pravno sredstvo v obliki upravnega spora pred

pristojnim sodiščem (e-VEM Portal za podjetja in podjetnike, b.l.). V preteklosti je oseba, ki je želela nastopiti funkcijo člana uprave ali član uprave, odločbo AZN lahko izpodbijala pred Vrhovnim sodiščem RS (Šercer, 2014, str. 55). Leta 2013 pa se je z novelo Zakona o sodiščih spremenila pristojnost sodnega varstva zoper odločbe AZN. Zato od omenjene novele naprej zadevna oseba odločitev AZN izpodbija pred Upravnim sodiščem RS.

Glede na javno dostopne sodbe Vrhovnega sodišča RS lahko opazimo, da je bil v preteklosti, ko je bil še v veljavi ZZavar, pogosto upravni spor pričet v primerih, kadar je AZN izdala negativno odločbo, ker oseba ni izpolnjevala pogojev sposobnosti za člana uprave. Glede na to, da je ZZavar-1 v veljavi šele od 1. 1. 2016, javnih tožb v zvezi z izdajo dovoljenja za funkcijo člana uprave ni, zato bomo na kratko obravnavali dve izmed tožb, ki sta se reševali v obdobju, ko je bil v veljavi še ZZavar. V enem primeru je AZN zavrnila izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave osebi, ki ni izpolnjevala pogojev glede štiriletnih delovnih izkušenj pri vodenju poslov zavarovalnice oziroma družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov, zato je zadevna oseba vložila tožbo na pristojno sodišče – tožba št. VS4001719 (Vrhovno sodišče RS, 2011). Tožeča stranka je AZN očitala napačno uporabo materialnega prava in zmotno ugotovljeno dejansko stanje. Vrhovno sodišče RS je odločilo v prid AZN. Vodenja poslov zavarovalnice namreč ne moremo enačiti z vodenjem zavarovalniških poslov. Ustava RS v tretjem odstavku 49. člena določa, da je vsakomur pod enakimi pogoji dostopno vsako delovno mesto (Ustava RS, Ur.l. RS št. 1/1991). Vendar to ne pomeni, da ima posameznik zakonsko ali celo ustavno zavarovane pravice do zasedbe določenega položaja. Zakonsko besedilo pod vodenjem poslov družbe govori o poslovanju, torej vodenju zavarovalnice ali primerljive družbe, in ne o opravljanju poslov, torej izvajanju dejavnosti družbe. Pri tem je Vrhovno sodišče RS poudarilo, da se glede na določbe zakona ne išče enakosti, temveč primerljivost glede velikosti in dejavnosti. Primerljivost pa je potrebno presojati glede na konkreten primer, ob upoštevanju velikosti pravne osebe in obsega ter vrste poslov.

Drug primer takšne tožbe se nanaša na neizpolnjevanje pogojev glede teoretičnih in praktičnih znanj kandidata (Vrhovno sodišče RS, 2008). Tožeča oseba navaja, da je AZN dejansko stanje ugotovila zmotno in nepravilno povzela dane izjave tožnika na predstavitvi poslov. Poleg tega naj bi AZN nepravilno uporabila materialno pravo pri presoji, da kandidat nima zadostnih teoretičnih in praktičnih izkušenj za vodenje zavarovalnih poslov. Vrhovno sodišče RS je tožbo zavrnilo in kot razlog navedlo, da omenjenih nepravilnosti ni našlo. Prav tako je pri presoji izpolnjevanja pogojev zadostnih teoretičnih znanj in izkušenj nemogoče pričakovati, da bi obstajal vnaprejšnji nabor vprašanj in pravih odgovorov, natančno določen čas za odgovor ipd. Vrhovno sodišče RS dodaja, da AZN nosi odgovornost, da za člane zavarovalnic potrjuje ustrezne kandidate.

3.2.3 Sodelovanje med nacionalnimi nadzorniki v postopku ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave zavarovalnice

EIOPA določa, da si morajo nadzorniki držav članic pri opravljanju svojega dela prizadevati za učinkovito sodelovanje z drugimi nadzornimi organi ter za čim širšo uporabo vseh dostopnih informacij, ki so pomembne za izvajanje nadzora (v okvir katerega spada tudi ocenjevanje sposobnosti in primernosti članov uprave) (EIOPA, 2017, str. 4). Takšno sodelovanje pripomore k doseganju ciljev nadzora, natančneje k ustrezni zaščiti zavarovancev in drugih deležnikov ter k finančni stabilnosti zavarovalnic. EIOPA celo napotuje nadzornike držav članic, da ustanovijo kontaktno točko, ki bo med drugim služila izmenjavi informacij o zahtevah sposobnosti in primernosti oseb, ki dejansko vodijo zavarovalnico (tj. članov uprave) (EIOPA, 2017, str. 12).

V kolikor oseba v postopku ocene sposobnosti in primernosti prihaja iz druge države članice ali je povezana z drugo državo članico, lahko nacionalni nadzornik, kjer je to potrebno, zahteva od nadzornika (ali drugega pristojnega organa) države članice relevantne informacije, ki so potrebne za izvedbo ocene sposobnosti in primernosti te osebe (EIOPA, 2017, str. 11).

Izmenjava informacij med AZN in nadzornikom tretje države poteka na podlagi sklenjenega sporazuma o medsebojnem sodelovanju in izmenjavi informacij (angl. *Memorandum of Understanding*, v nadaljevanju MoU). AZN ima sklenjenih 9 takšnih sporazumov – z Bosno in Hercegovino, Romunijo (članica EU od 2007), Švico, Črno goro, Makedonijo, Srbijo, Hrvaško (članica EU od 2013), Kosovom in z Albanijo (AZN, b.l.g).

Določbe o izmenjavi informacij na podlagi MoU vsebuje tudi Direktiva Solventnost II v 66. členu (Evropski parlament in Svet, 2009). Le-ta navaja, da lahko države članice z nadzorniki tretjih držav sklepajo MoU, s katerimi si omogočajo izmenjavo podatkov. Izmenjava takšnih informacij je namenjena le opravljanju nadzorne naloge teh organov in teles. Med slednje pa ne uvrščamo le nadzornikov zavarovalnic, temveč katerekoli organe, ki so pristojni za nadzor kreditnih institucij in drugih finančnih institucij, organe, ki so pristojni za nadzor finančnih trgov, telesa, ki sodelujejo pri likvidaciji ali stečaju zavarovalnic itd.

4 PRIMERJAVA POSTOPKOV OCENJEVANJA SPOSOBNOSTI IN PRIMERNOSTI ČLANOV UPRAVE ZAVAROVALNICE RAZLIČNIH REGULATORNIH OKVIRJEV

V nadaljevanju sledi preučitev pogojev za opravljanje funkcije članov uprave zavarovalnice, ki jih postavljajo trije različni nacionalni regulatorni okviri. Izbrali smo dve državi EU – Nemčijo in Avstrijo ter eno tretjo državo – Srbijo. Namenoma smo v primerjavo vključili tretjo državo, saj takšna izbira pripomore k ugotavljanju sprememb, ki

jih je za zavarovalnice s sedežem v EU prinesla Direktiva Solventnost II. Poleg tega imata tako Srbija kot Avstrija s Slovenijo skupno zgodovino, nemško gospodarstvo pa spada med najrazvitejše (najmočnejše) v EU, kar pomeni, da pričakujemo enako stopnjo razvitosti tudi za zavarovalniško dejavnost (gledano tako s strani praks nadzornikov, kot s strani uspešnega poslovanja zavarovalnic).

Tabela 5 daje splošen pregled ključnih značilnosti obravnavanih zavarovalnih trgov in nacionalnih regulatornih okvirov. Le-ta služi za ponazoritev velikosti zavarovalnega trga, vrste nadzora in razvitosti zavarovalne dejavnosti.

Tabela 5: Splošni pregled zavarovalne dejavnosti v Sloveniji, Avstriji, Nemčiji in Srbiji

	Slovenija	Avstrija	Nemčija	Srbija
Nadzornik zavarovalnic	AZN	Finanzmarktaufsichtsbehörde	Bundesanstalt für Finanzdienstleistungs-aufsicht	Narodna Banka Srbije
Javno dostopna spletna stran nadzornika	https://www.a-zn.si/	https://www.fma.gv.at/	https://www.bafin.de/DE/Startseite/startseite_node.html	https://www.nbs.rs/internet/latinica/index.html
Sistem organiziranosti mikro nadzora*	Decentraliziran	Centraliziran	Centraliziran	Centraliziran
Število zavarovalnic na koncu leta 2016	14	88	555	23
Osvojen regulatorni okvir na ravni EU	Solventnost II	Solventnost II	Solventnost II	Solventnost I
Nacionalni zakon s področja zavarovalništva	Zakon o zavarovalništvu	Versicherungsaufsichtsgesetz	Versicherungsaufsichtsgesetz	Zakon o osiguranju

Legenda: *mikronadzor je lahko decentraliziran (nadzornik izvaja nadzor le nad zavarovalnicami) ali centraliziran (nadzornik izvaja nadzor tudi nad ostalimi finančnimi institucijami).

Vir: Priloga 3.

4.1 Postopek ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave v Avstriji in Nemčiji

4.1.1 Avstrija

Avstrijske zavarovalnice nadzoruje nadzornik finančnega trga (nem. *Finanzmarktaufsichtsbehörde*, v nadaljevanju FMA). FMA je neodvisna in samostojna institucija javnega prava, ki je odgovorna za nadzor finančnih institucij (FMA, 2017, str. 7). Poleg zavarovalnic nadzoruje še kreditne institucije, institucije za plačilni promet, pokojninske družbe, investicijske sklade, ponudnike investicijskih storitev in bonitetne

agencije ter borze, zato v tem primeru govorimo o centraliziranem sistemu organiziranosti mikro nadzora na finančnem trgu.

Cilji delovanja FMA zajemajo prispevanje k stabilnosti avstrijskega finančnega trga, k okrepitvi zaupanja javnosti v sposobnost delovanja finančnega trga, k zaščiti vlagateljev, upnikov in potrošnikov ter k preventivnemu ravnanju v skladu z nadzornimi standardi in k doslednemu kaznovanju kakršnihkoli kršitev teh standardov (FMA, 2016a, str. 7).

Temeljne vire prava na področju avstrijskega zavarovalništva predstavljata Zakon o zavarovalnem nadzoru (nem. *Versicherungsaufsichtsgesetz – VAG*) in Zakon o zavarovanju odgovornosti pri uporabi motornih vozil (nem. *Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherungsgesetz – KHVG*) ter (ostale) področne smernice FMA (FMA, 2016a, str. 58). Določbe avstrijskega Zakona o zavarovalnem nadzoru smo preučevali prek angleške različice zakona (angl. *Insurance Supervision Act*, v nadaljevanju avstrijski VAG, BGBl. I Nr. 34/2015, 44/2015, 68/2015).

Konec leta 2016 je na avstrijskem zavarovalnem trgu poslovalo 88 avstrijskih zavarovalnic (FMA, 2017, str. 4). Avstrijske zavarovalnice lahko zavzamejo pravno obliko delniške družbe, evropske delniške družbe ali vzajemne družbe (avstrijski VAG, 8. člen). Enake določbe najdemo v 24. členu ZZavar-1. Za avstrijske delniške družbe je značilen dvotirni sistem upravljanja (European Commission, 2013).

Avstrijski VAG je v delu, ki govori o sposobnosti in primernosti oseb v zavarovalnicah, vsebinsko podoben 42. členu Direktive Solventnost II. Avstrijski VAG namreč v 120. členu določa enake pogoje glede sposobnosti tako za osebe, ki dejansko vodijo ali upravljajo zavarovalnico, kot za nosilce drugih ključnih funkcij. Natančneje avstrijski VAG določa, da morajo imeti navedene osebe ustrezno strokovno usposobljenost, znanje in izkušnje za dobro in preudarno upravljanje zavarovalnice. Avstrijski VAG k pogojem sposobnosti dodaja še pogoje primernosti. Slednji pogoji navajajo, da morajo imeti osebe, ki dejansko vodijo ali upravljajo zavarovalnico in nosilci drugih ključnih funkcij dober ugled ter integriteto. Avstrijski VAG prav tako določa, da morajo navedene osebe pogoje sposobnosti in primernosti izpolnjevati ves čas opravljanja svoje funkcije.

V nadaljevanju 120. člena avstrijskega VAG sledi podrobnejša opredelitev pogojev sposobnosti za člane uprave: vsaj dva člana uprave morata imeti ustrezno znanje in izkušnje s področja zavarovalništva in upravljanja. Šteje se, da je ta pogoj izpolnjen, če lahko oseba dokaže, da ima vsaj tri leta izkušenj s področja vodenja zavarovalnice oziroma pozavarovalnice primerljive velikosti in dejavnosti. V kolikor osebe, ki opravljajo funkcijo višjega vodstva niso tudi člani uprave, mora navedeni pogoj izpolnjevati vsaj en član uprave in ena oseba, ki opravlja funkcijo višjega vodstva. Pri tem morajo ostali člani posedovati drugo znanje in izkušnje s področij, ki so bistvenega pomena za opravljanje zavarovalniške dejavnosti. Poleg navedenega mora vsaj en član uprave tekoče govoriti nemško.

Avstrijski VAG v 120. členu določa še, da mora biti oseba za opravljanje funkcije člana uprave tudi primerna. Glede pogojev primernosti navaja, da se za neprimerno šteje oseba (avstrijski VAG, 120. člen):

- ki ji je bilo po 13. členu Zakona o trgovini (nem. *Gewerbeordnung*) prepovedano nadaljnje opravljanje obrtne dejavnosti, je bila spoznana za krivo utaje davkov, finančnih prekrškov itd.;
- nad katero je bil začet stečajni postopek;
- ki je bila kazensko obsojena.

Avstrijske zavarovalnice morajo za spremembo od slovenskih, FMA obvestiti o nameravanem imenovanju osebe na funkcijo člana uprave vsaj en mesec pred imenovanjem (avstrijski VAG, 122. člen). Obvestilo mora vsebovati vso dokumentacijo, ki je potrebna za oceno sposobnosti in primernosti zadevne osebe, npr. življenjepis osebe in izpis iz evidenc pravosodnih organov (FMA, b.l.), enako določa 2. člen Sklepa AZN. Prav tako mora biti k obvestilu za FMA priložena vloga za vpis člana uprave v poslovni register (avstrijski VAG, 122. člen). Vendar pa iz javno dostopnih virov na spletni strani FMA nismo našli informacij o obstoju vprašalnika, ki bi ga morala oseba, ki želi opravljati funkcijo člana uprave, izpolnjenega predložiti FMA.

V kolikor FMA dvomi v sposobnost in primernost imenovanih članov, lahko takšnemu imenovanju nasprotuje in zahteva od zavarovalnice, da na mesto člana uprave imenuje drugo, ustrežnejšo osebo (avstrijski VAG, 122. člen). Zavarovalnica mora FMA nemudoma obvestiti, če je bil določen član uprave zamenjan zaradi neizpolnjevanja pogojev glede sposobnosti in primernosti ali če so nastale spremembe glede izpolnjevanja teh pogojev s strani konkretnega člana uprave, ali, če se je le-ta upokojil (avstrijski VAG, 122. člen).

FMA poudarja, da morajo biti vse osebe, ki opravljajo kakršnokoli dejavnost v zavarovalnicah ali v drugih finančnih institucijah, ustrezne. V povezavi s tem je FMA v juliju 2016 izdala tudi Sklep za nadzor finančnega trga (nem. *Compliance – Ordnung der Finanzmarktaufsichtsbehörde*). Gre za t.i. natančnejša pravila glede obnašanja in dolžnosti oseb, ki opravljajo dejavnost v finančnih institucijah. Med drugim vsebujejo ta pravila tudi določbe glede ravnanja v primeru nasprotja interesov in ravnanja z zaupnimi informacijami. Prav tako pravila poudarjajo, da morajo imeti osebe, ki opravljajo dejavnost v finančnih institucijah, integriteto ipd. (FMA, 2016b). FMA posveča še posebno pozornost zagotovitvi ustreznosti članov uprave in njihovem ocenjevanju glede poznavanja predpisov nadzora, z namenom zagotovitve ustrezne ravni odgovornosti uprave kot celote. Eden od načinov za zagotovitev omenjenega predstavlja test sposobnosti in primernosti (angl. *Fit & Proper Test*) (FMA, b.l.).

FMA je test sposobnosti in primernosti za člane uprave zavarovalnice uvedla že leta 2008 (IMF, 2014, str. 9). Vendar je morala takrat tak test opraviti le oseba, ki je želela postati član uprave v zavarovalnici, katere bruto premija je presegala 500 milijonov EUR. Test sposobnosti in primernosti vsebuje vprašanja, ki se nanašajo na poštenost in strokovne izkušnje osebe ter na področno strokovno znanje. Poleg tega test vsebuje tudi vprašanja o zavarovalnih standardih in vprašanja v zvezi z nadzornimi temami. Takšen test mora opraviti oseba po tem, ko je zavarovalnica obvestila FMA o nameravanem imenovanju osebe na funkcijo člana uprave. Test temelji na avstrijskem VAG in Direktivi Solventnost II in se izvaja v obliki ustnega izpita.

V primeru, da oseba prvič ne opravi testa sposobnosti in primernosti, je tej ponujena še možnost opravljanja obsežnejšega testa s številnejšimi vprašanji (FMA, b.l.). V kolikor oseba tudi drugič testa ne opravi, FMA o tem obvesti zadevno zavarovalnico. Zatem dobi oseba še tretjo, zadnjo priložnost, da opravi test. Kadar oseba tudi v tem primeru testa ne opravi, FMA zaključi, da oseba ne izpolnjuje pogojev sposobnosti in primernosti ter skladno s tem sprejme določene nadzorne ukrepe.

4.1.2 Nemčija

Na nemškem zavarovalnem trgu vloga nadzornika zavarovalnic pripada zveznemu organu za finančni nadzor (nem. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht*, v nadaljevanju BaFin). BaFin ima enako, kot smo ugotovili za FMA, vlogo centraliziranega nadzornika, saj poleg zavarovalnic nadzira še banke in druge subjekte, ki ponujajo finančne storitve, pokojninske sklade, borze, družbe za upravljanje in investicijske sklade ter družbe, ki se ukvarjajo s finančno tehnologijo (BaFin, b.l.). Temeljni vir prava na področju zavarovalništva predstavlja Zakon o zavarovalnem nadzoru (nem. *Versicherungsaufsichtsgesetz*, v nadaljevanju nemški VAG, BGBl. I S. 434/2015).

Nemški zavarovalni trg se glede na število zavarovalnic in pobrano premijo uvršča med največje zavarovalne trge EU. Na koncu leta 2016 je v Nemčiji poslovalo 555 zavarovalnic, ki so pod nadzorom BaFina (BaFin, 2017, str. 222). Nemški zavarovalni trg ima tudi nepogrešljivo vlogo pri financiranju javnega sektorja, bank in realnega gospodarstva (Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft e.V., 2016, str. 4). Med drugim nemški zavarovalni trg ponuja zaposlitev več kot pol milijona prebivalcem.

Nemške zavarovalnice so lahko organizirane kot delniške družbe, evropske delniške družbe, družbe za vzajemno zavarovanje ali pa kot subjekti javnega prava (Barbosa & Köstler, 2017). Nemški sistem upravljanja gospodarskih družb je tipičen primer dvotirnega sistema upravljanja.

Nemški VAG določa pogoje glede sposobnosti in primernosti članov uprave v 24. členu. Vendar omenjen člen ne ureja pogojev le za člane uprave, temveč določa enake pogoje za vse osebe, ki dejansko vodijo zavarovalnico ali opravljajo druge ključne funkcije, enako

velja za 42. člen Direktive Solventnost II. Pogoji sposobnosti po nemškem VAG obsegajo poklicne kvalifikacije, znanje in izkušnje trdnega ter preudarnega vodenja zavarovalnice, pogoj primernosti pa predstavlja dober ugled osebe. Nadalje nemški VAG v 24. členu določa, da mora imeti oseba, ki želi opravljati funkcijo člana uprave za izpolnitev pogojev sposobnosti ustrezno raven teoretičnega in praktičnega znanja s področja zavarovalniških dejavnosti ter zadostne izkušnje pri vodenju poslov. Ta pogoj je izpolnjen, kadar ima oseba vsaj triletno izkušnje pri vodenju zavarovalnice primerljive velikosti in dejavnosti.

Pri preučevanju pogojev in postopkov ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave s strani BaFina smo ugotovili, da le-ta ponuja javnosti prost dostop do precej obširne dokumentacije, ki se nanaša tako na pogoje, kot na način ocenjevanja ustreznosti teh oseb. Najbolj podrobno opisuje pogoje in postopke ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave Navodilo za strokovno usposobljenost in zanesljivost članov upravnih ali nadzornih organov v skladu z VAG (nem. *Merkblatt zur fachlichen Eignung und Zuverlässigkeit von Mitgliedern von Verwaltungs – oder Aufsichtsorganen gemäß VAG*, v nadaljevanju Navodilo BaFina).

Najprej opazimo, da BaFin nudi enotno navodilo tako za ocenjevanje ustreznosti članov uprave, kot za ocenjevanje članov nadzornega sveta. Nadalje Navodilo BaFina določa, da mora biti BaFin o imenovanju osebe na funkcijo člana uprave obveščen v roku dveh tednov po imenovanju (BaFin, 2016a, str. 4). K obvestilu o imenovanju osebe na funkcijo člana uprave mora oseba skladno z Navodilom BaFina, predložiti svoj življenjepis, izjavo o zanesljivosti (nem. *Persönliche Erklärung mit Angaben zur Zuverlässigkeit*), potrebna dokazila o izobrazbi in potrdila o nekaznovanosti (BaFin, 2016a).

Izjava o zanesljivosti zahteva od osebe izpolnitev osebnih podatkov, podatkov o zadevni zavarovalnici, o pridobljeni izobrazbi, dosedanjih zaposlitvah in morebitnem opravljanju ključnih funkcij v drugih družbah ter informacije o tem, da osebi v preteklosti ni bilo zavrnjeno mesto člana uprave, člana nadzornega sveta ali opravljanje ostalih ključnih funkcij s strani drugega nadzornega organa (BaFin, 2016b). Nadalje izjava o zanesljivosti vsebuje izjavo o nekaznovanosti in izjavo o tem, da zoper osebo ali družbo, ki jo je oseba upravljala, ni bil pričet postopek insolventnosti, informacije o tem, ali je bilo osebi ali družbi, ki jo je le-ta upravljala, kdaj zavrnjeno ali odvzeto dovoljenje/članstvo/vpis v register/trgovska licenca ali prepovedano opravljanje dejavnosti s strani kateregakoli pristojnega organa. Nenazadnje pa izjava o zanesljivosti zajema še vprašanja glede morebitne povezanosti osebe ali njenih družb s člani upravnega, upravljalnega ali nadzornega organa zadevne zavarovalnice in informacije o morebitnem nasprotju interesov. Na koncu izjave mora oseba podpisati še izjavo o popolnosti in točnosti navedenih informacij. Opažamo, da je izjava o zanesljivosti po vsebini podobna Vprašalniku AZN CV. Vendar moramo poudariti, da je Vprašalnik AZN CV namenjen le kandidatom za člana uprave, izjava o zanesljivosti pa je namenjena tudi kandidatom za

člana nadzornega sveta, osebam, ki bodo opravljale ključno funkcijo in funkcijo člana višjega vodstva ter pooblaščenecem za obravnavo odškodninskih zahtevkov.

Navodilo BaFina predstavlja t.i. dopolnjeno različico izjave o zanesljivosti. Navodilo BaFina npr. določa, da kazenski postopki, vodeni zoper osebo, ki so se končali z oprostilno sodbo, bili prekinjeni zaradi pomanjkanja dokazov ali so se končali zaradi druge procesne ovire, ne vplivajo na oceno primernosti zadevne osebe. Pri tem potrdila o nekaznovanosti s strani pravosodnih organov ne smejo biti starejša od treh mesecev (BaFin, 2016a). Poleg tega Navodilo BaFina napotuje, da mora oseba, ki je imela v zadnjem desetletju prebivališče zunaj Nemčije, priložiti ustrezna potrdila o nekaznovanosti tudi s strani tujih pristojnih organov. Navodilo BaFina vsebuje tudi druge napotke, ki zadevajo opravljanje funkcije člana uprave, med drugim npr. določa, da morajo biti člani uprave ves čas usposobljeni za razumevanje poslov zavarovalnice in oceno tveganja ter zmožni uvesti potrebne spremembe v proces vodenja zavarovalnice. Prav tako morajo biti seznanjeni s pomembnimi zakonskimi predpisi, ki se nanašajo na poslovanje zadevne zavarovalnice in izpolnjevati pogoje glede sposobnosti in primernosti ves čas opravljanja funkcije člana uprave. Nadalje Navodilo BaFina določa, da je treba pri ocenjevanju sposobnosti upoštevati načelo sorazmernosti, medtem ko za ocenjevanje primernosti osebe to načelo ne velja.

4.1.3 Ključne podobnosti in razlike med pogoji sposobnosti in primernosti v obravnavanih državah članicah EU

V Tabeli 6 prikazujemo pogoje sposobnosti in primernosti, ki jih obravnavane države članice EU navajajo v svojih zakonih, ki urejajo zavarovalništvo in zavarovalni nadzor in ki že upoštevajo določbe Direktive Solventnost II.

Ugotavljamo, da nemški in avstrijski VAG tako, kot Direktiva Solventnost II določata enake splošne pogoje glede sposobnosti in primernosti tako za člane uprave kot za nosilce drugih ključnih funkcij (pogoji v avstrijskem VAG se nanašajo tudi na ostale osebe, ki imajo vpliv na upravljanje). Avstrijski VAG, enako kot Direktiva Solventnost II, tudi navaja, da morajo biti te osebe sposobne za preudarno upravljanje zavarovalnice, medtem ko nemški VAG uporablja izraz preudarno vodenje, ZZavar-1 pa ohranja določilo iz ZZavar, da morajo biti člani uprave sposobni za vodenje poslov zavarovalnice.

Nadalje opazimo, da so pogoji glede izkušenj v avstrijskem VAG in nemškem VAG precej podobni, medtem ko se določbe ZZavar-1 na tem delu nekoliko razlikujejo. Ne glede na to, pa ne moremo trditi, da avstrijska in nemška zakonodaja določata strožje ali blažje pogoje sposobnosti za člane uprave kot ZZavar-1, saj po eni strani zahtevata le tri leta izkušenj pri vodenju poslov, na drugi strani pa morajo biti le-te obvezno pridobljene v zavarovalnici primerljivega obsega in poslov. Nenazadnje pa ugotavljamo, da so si pogoji za oceno primernosti osebe v okviru zakonodajnih določb precej podobni.

Tabela 6: Primerjava pogojev sposobnosti in primernosti za člana uprave zavarovalnice, določenih v ZZavar-1, avstrijskem VAG in nemškem VAG

	ZZavar-1	Avstrijski VAG	Nemški VAG
Pogoji ustreznosti za člana uprave so/niso enaki kot za osebe, ki opravljajo druge ključne funkcije	Splošni pogoji sposobnosti so za člane uprave drugačni kot za člane nadzornih svetov in za nosilce drugih ključnih funkcij. Splošni pogoji primernosti so enaki.	Splošni pogoji sposobnosti in primernosti so enaki za člane uprave in za ostale osebe, ki imajo vpliv na upravljanje ter za nosilce drugih ključnih funkcij.	Splošni pogoji sposobnosti in primernosti so enaki za člane uprave in za nosilce drugih ključnih funkcij.
Vloga članov uprave	Poudarek na vodenju poslov zavarovalnice.	Poudarek na preudarnem upravljanju zavarovalnice.	Poudarek na preudarnem vodenju zavarovalnice.
Pogoji sposobnosti	<ul style="list-style-type: none"> • Ustrezna strokovna usposobljenost, lastnosti in izkušnje, potrebne za vodenje poslov zavarovalnice; • najmanj petletne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice ali družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov. 	<ul style="list-style-type: none"> • Znanje in izkušnje s področja zavarovalništva in upravljanja; • vsaj triletno izkušnje pri vodenju poslov po/zavarovalnice primerljive velikosti in dejavnosti. 	<ul style="list-style-type: none"> • Ustrezna raven teoretičnega in praktičnega znanja s področja zavarovalništva in zadostne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice; • vsaj triletno izkušnje pri vodenju zavarovalnice primerljive velikosti in dejavnosti.
Pogoji primernosti	<ul style="list-style-type: none"> • Dober ugled in integriteta; • oseba ni bila pravnoomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja; • nad osebo ni bil začel postopek osebnega stečaja. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dober ugled in integriteta; • oseba ni bila kazensko obsojena; • nad osebo ni bil začel stečajni postopek in ji ni bilo po 13. členu Zakona o trgovini prepovedano nadaljnje opravljanje obrtne dejavnosti, ni bila spoznana za krivo utaje davkov, finančnih prekrškov itd. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dober ugled; • oseba poda izjavo o nekaznovanosti; • oseba poda izjavo o tem, da nad njo ni bil pričel postopek osebnega stečaja ipd.

4.2 Srbija

Nadzornik zavarovalnic v Srbiji je centralna banka (srb. *Narodna banka Srbije*, v nadaljevanju NBS). NBS ima tako kot FMA in BaFin centraliziran sistem organiziranosti mikro nadzora na finančnem trgu, saj poleg zavarovalnic nadzira še banke, družbe, ki

upravljajo prostovoljne pokojninske sklade, finančne družbe, ki se ukvarjajo z leasingom ipd. (NBS, b.l.).

Za srbski zavarovalni trg kot zavarovalni trg države zahodnega Balkana lahko rečemo, da še ni povsem dosegel stopnje rasti, ki je značilna za zavarovalne trge razvitih tržnih gospodarstev (Sharku, 2016, str. 331). Različne institucionalne in pravne strukture ter politične težave, s katerimi se soočajo države zahodnega Balkana, so vplivale na preložitve številnih gospodarskih in finančnih reform. V primerjavi s Slovenijo, Avstrijo in Nemčijo, ki so na področju zavarovalništva že osvojile regulatorni okvir Solventnost II, lahko rečemo, da je Srbija še na stopnji regulatornega okvira Solventnost I. Srbski Zakon o zavarovalništvu (angl. *Insurance Law*, RS Official Gazette No 139/2014.), ki je stopil v veljavo konec leta 2014, je namreč skoraj popolnoma usklajen z regulatornim okvirom Solventnost I. Med drugim je potrebno poudariti, da Srbija kot tretja država ni zavezana spoštovati določb in smernic EIOPE, upošteva pa ICP in ostale usmeritve IAIS, saj je njihova članica. V letu 2011 je AZN z NBS sklenila MoU (AZN, b.l.g).

Na srbskem zavarovalnem trgu je na koncu leta 2016 delovalo 23 zavarovalnic (NBS, 2016, str. 4), med njimi je 17 takih, ki so v večinski tuji lasti, predvsem v avstrijski. Srbski zavarovalni trg je glede na rezultate raziskave, ki jo je izvedla Sharku (2016, str. 334), precej konkurenčen. Zavarovalnice v Srbiji so lahko organizirane kot delniške družbe ali kot družbe za vzajemno zavarovanje, ne morejo pa biti organizirane v obliki evropske delniške družbe (srbski Zakon o zavarovalništvu, 20. člen). Glavni organi srbske zavarovalnice, organizirane kot delniške družbe, so skupščina, nadzorni svet in izvršni odbor (angl. *executive board*), ki ga sestavljata vsaj dva člana (srbski Zakon o zavarovalništvu, 50. in 57. člen). Izvršni odbor v srbskih zavarovalnicah opravlja funkcijo vodenja, enako kot to velja za upravo v slovenskih zavarovalnicah z dvotirnim sistemom upravljanja, zato bomo skladno s tem preučevali pogoje, ki jih morajo v Srbiji izpolnjevati osebe za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora. Nadalje srbski Zakon o zavarovalništvu v 59. členu določa, da člani izvršnega odbora in člani nadzornega sveta predstavljajo management, zato jih v nadaljevanju zakona skupno navajajo kot člane managementa. Ti naj bi ščitili potrošnike zavarovalnih storitev in sprejemali ukrepe, ki preprečujejo nezakonito ter neprimerno ravnanje in vplivanje, ki bi škodilo poslovanju zavarovalnice ter njenim delničarjem.

Pogoje za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora določa srbski Zakon o zavarovalništvu v 62. členu. Za razliko od ostalih preučevanih regulatornih okvirov – avstrijskega, nemškega in slovenskega – določa srbski Zakon o zavarovalništvu v 62. členu enake pogoje za člane izvršnega odbora in za člane nadzornega sveta.

Oseba je lahko imenovana na funkcijo člana izvršnega odbora po predhodni pridobitvi soglasja s strani NBS. Skupaj z zahtevo za pridobitev soglasja za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora mora oseba na podlagi 27. člena srbskega podzakonskega akta – Sklepa o

implementiranju določb Zakona o zavarovalništvu v zvezi z izdajo dovoljenja za opravljene zavarovalnih/pozavarovalnih dejavnosti in posebnimi soglasji s strani Narodne Banke Srbije (angl. *Decision on implementing provisions of the insurance law relating to the issuance of license to carry on insurance/reinsurance activities and specific approvals of the NBS*, v nadaljevanju Sklep NBS) priložiti še osnutek sklepa pristojnega organa zavarovalnice o njenem imenovanju (Off. Gaz. RS, No. 55/2015, 69/2015 correction, 36/2007). Poleg osnutka sklepa morajo biti navedeni tudi razlogi in cilji takšne odločitve ter priložena dokumentacija in dokazi, ki potrjujejo izpolnjevanje pogojev sposobnosti in primernosti s strani zadevne osebe. Oseba, ki želi opravljati funkcijo člana izvršnega odbora, mora zahtevi priložiti tudi izjavo o načrtu vodenja zavarovalnice za čas njenega imenovanja (angl. *Statement of Business Intent in Managing the Undertaking*). Takšne izjave pri preučevanju postopkov ocenjevanja ustreznosti članov uprave zavarovalnice pri drugih preučevanih regulatornih okvirih nismo zaznali.

Srbski Zakon o zavarovalništvu glede pogojev sposobnosti in primernosti v 62. členu določa, da mora imeti član izvršnega odbora dober poslovni ugled in ustrezne poklicne kvalifikacije, znanje ter izkušnje, ki so potrebne za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora. Na tem mestu opazimo odmik od določb Direktive Solventnost II, saj ne gre za navajanje pogojev, ki jih mora oseba izpolnjevati za dobro in preudarno upravljanje zavarovalnice, temveč za sposobnost za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora. Poleg tega srbski Zakon o zavarovalništvu glede pogojev primernosti navaja, da mora imeti takšna oseba dober poslovni ugled in ne dober ugled ter integriteto kot določa Direktiva Solventnost II.

Nadalje Sklep NBS v 26. členu določa, da so pogoji sposobnosti izpolnjeni, kadar je oseba, ki želi opravljati funkcijo člana izvršnega odbora, končala vsaj štiriletni akademski program dodiplomskega študija, ima vsaj tri letne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice ali družbe, katere osnovna dejavnost je podobna zavarovalništvu, ali pa ima vsaj petletne izkušnje s področja zavarovalništva in financ, pri čemer mora imeti na področju zavarovalništva ali drugem področju, ki spada v finančni sektor, hkrati še osebni oziroma poklicni ugled strokovnjaka. Pri tem opredelitev izkušenj pri vodenju poslov zavarovalnice pomeni, da je oseba v preteklosti opravljala funkcijo člana upravnega ali nadzornega organa ali prokurista v zavarovalnici in/ali ima izkušnje z vodenjem drugih organizacijskih delov zavarovalnice in/ali družbe (Sklep NBS, 26. člen). Med izkušnje pri vodenju družbe, katere osnovna dejavnost je podobna zavarovalništvu, spadajo izkušnje, ki jih je oseba pridobila v finančni instituciji ali v drugi pravni osebi, katere glavne storitve so finančne storitve, ali pa predstavljajo finančne storitve glavno dejavnost družbe.

NBS pri ocenjevanju primernosti skladno s 25. členom Sklepa NBS preuči, ali ima oseba osebno, strokovno in moralno integriteto ter dober poslovni ugled. Ugotavljamo, da NBS v Sklepu NBS pogoje primernosti razloži podrobneje, saj srbski Zakon o zavarovalništvu govori le o dobrem poslovnem ugledu osebe. Tako Sklep NBS nadalje navaja, da

izpolnitev pogojev primernosti zagotavlja, da bo oseba svoje naloge opravljala s skrbnostjo vestnega gospodarstvenika in v skladu s pravili varnega ter dobrega poslovanja in poštenega opravljanja teh dejavnosti (Sklep NBS, 25. člen).

Pri ocenjevanju izpolnjevanja pogoja dobrega poslovnega ugleda NBS preuči naslednja dejstva (Sklep NBS, 25. člen):

- ali je bilo zadevni osebi soglasje za opravljanje funkcije člana upravnega ali nadzornega organa (angl. *member of management*) kdaj odvzeto zaradi kršitve predpisov, ali je bil osebi izrečen ukrep, ki prepoveduje opravljanje nekaterih dejavnosti v finančnem sektorju;
- ali zoper osebo teče kazenski postopek, je bila potrjena obtožnica ali je bila oseba pravnomočno obsojena za kaznivo dejanje;
- ali je bil osebi izrečen varnostni ukrep, ki ji prepoveduje opravljanje dejavnosti, ki je enaka ali podobna zavarovalniški dejavnosti;
- kakšne so pretekle izkušnje osebe in njena osebna, strokovna in moralna integriteta;
- kakšna sta poslovni rezultat in finančna stabilnost zavarovalnice, v kateri ima oseba pomemben delež ali upravljalni položaj;
- ali so prisotni drugi razlogi za obstoj dvoma v dober poslovni ugled zadevne osebe.

Nadalje srbski Zakon o zavarovalništvu našteva, katera oseba ne sme postati član izvršnega odbora (62. člen):

- oseba, ki je bila zaradi storitve kaznivega dejanja obsojena na brezpogojno zaporno kazen ali je bila dejansko obsojena za kaznivo dejanje, zaradi katerega je posledično neprimerna za opravljanje člana upravnega ali nadzornega organa;
- oseba, ki ji je bil izrečen varnostni ukrep, ki ji prepoveduje opravljanje poklicne dejavnosti;
- oseba, ki je zastopala družbo finančnega sektorja ali bila član upravnega ali nadzornega organa na dan, ko je bilo tej družbi odvzeto dovoljenje (ali šest mesecev pred tem datumom), ali na dan začetka prisilne poravnave, stečaja ali sodne odredbe začetka likvidacije te družbe;
- oseba, kateri je bilo v zadnjih treh letih odvzeto soglasje za opravljanje funkcije člana upravnega ali nadzornega organa ali soglasje za opravljanje drugih dolžnosti, ki zahtevajo predhodno odobritev s strani pristojnega organa;
- oseba, ki ji je bilo na podlagi 204. člena Zakona o zavarovalništvu, soglasje zavrnjeno, zaradi npr. ravnanja, ki je bilo v nasprotju z določbami Zakona o zavarovalništvu; je bila oseba odgovorna za nezakonito ali nepravilno delovanje zavarovalnice; je oseba onemogočala NBS izvajanje nadzora nad zavarovalnico itd.

NBS ocenjuje izpolnjevanje pogojev sposobnosti in primernosti s pomočjo izpolnjenega vprašalnika, ki ga oseba priloži k zahtevi za izdajo soglasja. Pri tem NBS upošteva naravo

in značilnosti zavarovalnice, v kateri želi oseba opravljati funkcijo člana izvršnega odbora. Vsebina vprašalnika je podobna Vprašalniku AZN CV: najprej se izpolnjujejo osebni podatki, zatem podatki o zadevni zavarovalnici, sledijo vprašanja, ki se nanašajo na izpolnjevanje pogojev sposobnosti. Oseba mora izpolniti podatke glede pridobljene izobrazbe, dodatnih usposabljanj, glede dosedanjih izkušenj in članstva v strokovnih organizacijah. Zatem so na vrsti vprašanja, ki se navezujejo na primernost osebe – možni prekrški in preiskave, ki so (bile) uvedene zoper zadevno osebo, možni stečaj pravne osebe, v kateri je oseba opravljala pomembno funkcijo ipd. V zadnjem delu vprašalnika pa mora oseba odgovarjati na vprašanja v povezavi z morebitnimi deleži, ki jih ima zadevna zavarovalnica v pravni osebi, ki je povezana z zadevno osebo, v povezavi z nasprotjem interesov, s preteklim ocenjevanjem sposobnosti in primernosti s strani drugega pristojnega organa ter o ostalih relevantnih dejstvih. Na koncu sledi izjava osebe o resničnosti navedenih podatkov.

NBS lahko skladno z 28. členom Sklepa NBS zadevno osebo povabi tudi na intervju. Na intervjuju NBS osebi postavlja vprašanja o stanju in konkurenčnem okolju zavarovalnice, v kateri želi oseba postati član izvršnega odbora, o načrtovanih aktivnostih (za imenovano obdobje, v primeru, da osebi odobrijo zahtevo za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora) in strategiji za vzdrževanje kapitalske ustreznosti, o podpornih dejavnostih, ki bi omogočale učinkovito upravljanje tveganj v zadevni zavarovalnici ipd. NBS odgovore na zastavljena vprašanja oceni, pri čemer upošteva predvsem uresničljivost podanih izjav v povezavi z veljavnimi predpisi in zastavljenimi cilji (vizijo). Prav tako NBS izjave preuči z vidika strokovnosti, pri čemer upošteva splošno stanje zavarovalniškega in celotnega gospodarskega okolja ter pri izjavah osebe išče napake, ki bi kazale na njeno nepopolno poznavanje dejavnosti zavarovalnice in predpisov, ki urejajo to dejavnost. Poleg tega NBS pri ocenjevanju upošteva tudi resničnost predpostavk, na podlagi katerih je bil na intervjuju s strani osebe grajen poslovni načrt zavarovalnice v mandatnem obdobju. Le-to NBS presoja predvsem v zvezi (Sklep NBS, 28. člen):

- z resničnostjo predpostavk, izpostavljenih v izjavah;
- s postavljenimi cilji in strategijo za njihovo doseganje;
- z načrtovanimi aktivnostmi za mandatno obdobje in
- s skladnostjo načrtovanih aktivnosti s postavljenimi cilji, predpisi in najboljšimi praksami.

NBS zavrne zahtevo za izdajo soglasja za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora zavarovalnice v naslednjih primerih (srbski Zakon o zavarovalništvu, 63. člen):

- če so predloženi dokumenti in podatki s strani osebe nepopolni;
- če oseba ne izpolnjuje več zahtevanih pogojev za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora;

- če je iz razpoložljivih informacij razvidno, da bi bilo lahko upravljanje tveganj v zavarovalnici ogroženo zaradi preteklih dejavnosti in dela, ki ga je zadevna oseba opravljala;
- če je oseba, ki je predlagana za člana izvršnega odbora, že registrirana pri pristojnem organu, ne da bi pridobila predhodno soglasje s strani NBS.

Oseba, ki ji je bila zahteva za izdajo soglasja zavrnjena, lahko ponovno vloži zahtevo na NBS šele po preteku enega leta.

NBS lahko soglasje za člana izvršnega odbora tudi prekliče, če ugotovi, da je soglasje pridobila na podlagi navajanja napačnih in netočnih informacij, če član izvršnega odbora ne izpolnjuje več pogojev za opravljanje takšne funkcije, če član izvršnega odbora ne ravna v skladu s svojimi pristojnostmi, ki jih določa srbski Zakon o zavarovalništvu ali če NBS oceni, da so izpolnjeni pogoji za uvedbo prisilne poravnave (srbski Zakon o zavarovalništvu, 64. člen). Oseba, kateri je soglasje za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora odvzeto, preneha opravljati to funkcijo z dnem izdaje takšne odločbe. Oseba, kateri je bilo soglasje odvzeto, ne sme ponovno vložiti zahteve za izdajo soglasja za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora vsaj tri leta od datuma izdaje odločbe, s katero ji je bilo soglasje odvzeto.

Opazimo, da so določbe srbskega Zakona o zavarovalništvu glede pogojev ustreznosti za člane izvršnega odbora precej podobne tistim, ki jih določa Direktiva Solventnost II za osebe, ki dejansko vodijo zavarovalnico, kljub temu da je srbski regulatorni okvir še na ravni Solventnosti I. V magistrskem delu smo že večkrat poudarili, da je Direktiva Solventnost II vplivala tudi na premik težišča odgovornosti ocenjevanja sposobnosti in primernosti osebe za člana uprave z nacionalnega nadzornika na pristojni organ zavarovalnice. To smo opazili tudi v srbskem Zakonu o zavarovalništvu. Oseba, ki želi opravljati funkcijo člana izvršnega odbora, mora namreč k zahtevi za izdajo soglasja priložiti osnutek odločitve o imenovanju s strani pristojnega organa zavarovalnice in razloge za takšno odločitev.

4.3 Splošna primerjava pogojev in postopkov ocenjevanja v obravnavanih regulatornih okvirjih

Ugotovili smo, da vsak izmed štirih analiziranih zakonov o zavarovalništvu/zavarovalnem nadzoru vsebuje pogoje glede sposobnosti in primernosti članov uprave. Le-te ustrezno dopolnjujejo podzakonski akti, navodila, vprašalniki in informacije, ki so javno dostopne na spletni strani nadzornikov.

Med preučevanjem zakonov o zavarovalništvu izbranih regulatornih okvirov smo opazili, da je ZZavar-1 edini, ki pogoje sposobnosti za člane uprave ureja ločeno. Avstrijski VAG in nemški VAG določata (v istem členu) enake splošne pogoje sposobnosti tako za člane

uprave kot za nosilce drugih ključnih funkcij. Srbski Zakon o zavarovalništvu pa (v istem členu) navaja enake splošne pogoje za člane izvršnega odbora in za člane nadzornega sveta. Posledično ugotavljamo, da ZZavar-1 določa najbolj specifične pogoje sposobnosti za člane uprave med obravnavanimi regulatornimi okviri.

Naslednjo razliko opazimo pri naštevanju pogojev sposobnosti in primernosti v obravnavanih zakonih o zavarovalništvu/zavarovalnem nadzoru. Določbe Direktive Solventnost II navajajo, da morajo biti osebe sposobne in primerne za dobro in preudarno upravljanje poslov. Takšno določbo najdemo v avstrijskem VAG (120. člen), nemški VAG (24. člen) pa uporablja izraz preudarno vodenje. Slovenski ZZavar-1 navaja pogoje, ki so potrebni za dobro vodenje zavarovalnice, medtem ko srbski Zakon o zavarovalništvu v členu o sposobnosti in primernosti članov izvršnega odbora takšne določbe ne vsebuje. To je razumljivo, saj je srbski zavarovalni trg še na ravni Solventnosti I, šele regulatorni okvir Solventnost II pa je začel poudarjati pomembnost preudarnega vodenja in upravljanja zavarovalnice.

V kolikor primerjamo pogoje sposobnosti, ki jih določajo posamezni zakoni, ugotovimo, da avstrijski VAG in nemški VAG postavljata precej podobne pogoje sposobnosti za člane uprave. Od oseb zahtevata tri leta izkušenj s področja vodenja zavarovalnice primerljive velikosti in dejavnosti. S postavitvijo pogojev, da morajo biti izkušnje pri vodenju nujno pridobljene v zavarovalnici (oziroma pozavarovalnici v primeru avstrijskega VAG), se krog ustreznih kandidatov precej zoži. Na drugi strani pa ZZavar-1 določa, da mora imeti oseba vsaj petletne izkušnje pri vodenju poslov zavarovalnice oziroma družbe primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov. Menimo, da od obravnavanih zakonov najmilejše pogoje postavlja srbski Zakon o zavarovalništvu, saj ne postavlja pogoja, da mora imeti oseba nujno izkušnje s področja vodenja, temveč osebam omogoči tudi alternativo – petletne izkušnje s področja zavarovalništva in financ ter pridobljen ugled strokovnjaka.

Nekoliko manjše razlike ugotovimo pri primerjavi pogojev glede primernosti članov uprave. Avstrijski VAG in ZZavar-1 navajata, da mora imeti član uprave dober ugled in integriteto. Medtem ko nemški VAG v 24. členu določbe glede integritete ne vsebuje, srbski Zakon o zavarovalništvu pa navaja, da morajo imeti člani izvršnega odbora dober poslovni ugled. Kljub temu, da se na prvi pogled določbe glede pogojev primernosti članov uprave v obravnavanih zakonih razlikujejo, pri nadaljnji obravnavi pripadajočih podzakonskih aktov, navodil in vprašalnikov opazimo, da so si le-ti med seboj precej podobni. Glede predloženih dokazov o primernosti osebe (potrdila o nekaznovanosti, izjave in drugi verodostojni dokumenti) pa vsi štirje zakoni določajo, da le-ti ne smejo biti starejši od treh mesecev. Določba takšnega roka izhaja iz 43. člena Direktive Solventnost II, vendar so enak rok določale tudi direktive v regulatornem okviru Solventnost I.

Pri izvedbi postopkov ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave s strani nadzornikov smo ugotovili, da najbolj izstopa način ocenjevanja, ki ga vodi FMA. Del postopka predstavlja test sposobnosti in primernosti v obliki ustnega izpita, katerega lahko oseba opravlja trikrat. Pri ostalih nadzornikih se ocenjevanje sposobnosti in primernosti osebe za opravljanje funkcije člana uprave najprej izvede na podlagi predložene dokumentacije. Tako AZN kot NBS pa lahko izvedeta tudi neposredno srečanje z osebo. V primeru NBS lahko le-ta z osebo opravi intervju, kjer ji postavlja vprašanja v povezavi s konkretno zavarovalnico. AZN pa lahko povabi osebo na ustno obravnavo in na predstavitev vodenja poslov. Pozitivno so nas presenetile tudi javno dostopne informacije s strani NBS o načinu ocenjevanja podanih odgovorov v omenjenem intervjuju, kar osebi, ki želi opravljati funkcijo člana izvršnega odbora, omogoča, da se na intervju natančno pripravi, poleg tega pa od vložitve zahteve za izdajo soglasja za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora odvrta neustrezne osebe.

AZN, BaFin in NBS so v povezavi z ocenjevanjem sposobnosti in primernosti članov uprave sprejele tudi podzakonski akt oziroma navodilo. Ti se po vsebini med seboj nekoliko razlikujejo. Sklep AZN predvsem usmerja osebo, ki želi opravljati funkcijo člana uprave, k temu kakšni so pogoji za nastop na funkcijo člana uprave in kakšna dokazila o izpolnjevanju pogojev mora priložiti zahtevi. Navodilo BaFina in Sklep NBS poleg vprašalnika vključujeta še vsebinski del, v katerem dodatno razlagata pogoje glede sposobnosti in primernosti članov uprave ter poudarjata njihovo vlogo v zavarovalnici. Omenjena dokumenta pa vseeno nista primerljiva. Navodilo BaFina vsebuje napotke za člane upravnega in nadzornega organa in je obsežnejši od srbskega, Sklep NBS pa vsebuje splošne določbe glede izvajanja srbskega Zakona o zavarovalništvu v primerih, ko je s strani NBS zahtevano dovoljenje ali soglasje, med katere spada tudi soglasje za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora. Tu še izpostavimo, da je ZZavar-1 edini, ki določa, da se osebi za opravljanje funkcije člana uprave izda dovoljenje, medtem ko avstrijski VAG in nemški VAG navajata, da se osebo imenuje na funkcijo člana uprave, srbski Zakon o Zavarovalništvu pa določa, da se osebi za opravljanje funkcije člana izvršnega odbora izda soglasje.

SKLEP

Sposobnost in primernost članov uprave močno prispeva h kvalitetnemu vodenju zavarovalnice. Slednje pa je ključno glede na pomembno vlogo, ki jo imajo zavarovalnice pri ustvarjanju gospodarske varnosti. Zato morajo tako nacionalni nadzorniki zavarovalnic, kot tudi pristojni organi zavarovalnic vzpostaviti pogoje sposobnosti in primernosti za člana uprave ter postopke ocenjevanja izpolnjevanja teh pogojev.

Tekom pisanja magistrskega dela smo ugotovili, da Direktiva Solventnost II uvaja strožje pogoje presoje pri ocenjevanju sposobnosti in primernosti članov uprave glede na preteklo zakonodajno ureditev zavarovalnic. Prej veljavne direktive, ki jih je nadomestila Direktiva

Solventnost II, so sicer že vsebovale nekatere določbe glede sposobnosti članov uprave, vendar za razliko od Direktive Solventnost II niso vsebovale določb o potrebnem znanju, ki ga mora posedovati član uprave. Poleg tega tudi niso natančneje določale, kaj točno spada pod pogoje sposobnosti oziroma kako se ocenjuje izpolnjevanje teh pogojev. Opažamo, da so se z uvedbo Direktive Solventnost II zaostri tudi pogoji primernosti za člane uprave. Potrditev, da je Direktiva Solventnost II uvedla strožje pogoje za člane uprave, pa smo dobili tudi pri primerjavi pogojev sposobnosti in primernosti za člane uprave po ZZavar in ZZavar-1.

Eno izmed bistvenih sprememb, ki jih je uvedla Direktiva Solventnost II, predstavlja tudi ocenjevanje sposobnosti in primernosti osebe za člana uprave s strani pristojnega organa zavarovalnice, ki ga največkrat predstavlja nadzorni svet. To predstavlja premik težišča odgovornosti ocenjevanja ustreznosti osebe s strani nacionalnega nadzornika na zavarovalnico, kar hkrati kaže na vzpostavitev strožjih pogojev glede ocenjevanja sposobnosti in primernosti osebe s strani zavarovalnice.

Pritrdilno lahko odgovorimo tudi na naše drugo raziskovalno vprašanje, saj so uporabljeni pogoji in način izvedbe postopkov ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave v slovenskem, avstrijskem, nemškem in srbskem regulatornem okviru primerljivi. Razlike v povezavi s sposobnostjo in primernostjo članov uprave zavarovalnic se še v največji meri pojavljajo pri zakonskem naštevanju pogojev, ki jih mora takšna oseba izpolnjevati. Pri tem smo ugotovili, da so si pogoji sposobnosti in primernosti, ki jih za člane uprave določata avstrijski VAG in nemški VAG, precej sorodni in hkrati najbolj podobni določbam 42. člena Direktive Solventnost II. Nadalje smo opazili, da je ZZavar-1 edini od obravnavanih zakonov, ki postavlja za člane uprave drugačne splošne pogoje sposobnosti kot za nosilce, ki opravljajo druge ključne funkcije. Menimo, da je postavljanje drugačnih pogojev glede sposobnosti za člane uprave zavarovalnic smiselno, saj se naloge, dolžnosti in odgovornosti osebe spreminjajo glede na funkcijo, ki jo le-ta opravlja.

Pogoji sposobnosti za člane uprave obravnavanih regulatornih okvirov držav članic EU predvsem poudarjajo, da morajo imeti te osebe večletne izkušnje pri vodenju zavarovalnice, pri tem pa se med regulatornimi okviri razlikujejo pogledi ali morajo biti izkušnje pri vodenju nujno pridobljene v zavarovalnici ali so lahko pridobljene tudi pri vodenju kakšne druge družbe, kot to velja za ZZavar-1. Odmik od navedenega predstavlja srbski Zakon o zavarovalništvu, ki članom uprave dopušča alternativno možnost, da imajo namesto vodstvenih izkušenj petletne izkušnje s področja zavarovalništva in financ, poleg takšnih izkušenj pa morajo imeti tudi pridobljen ugled strokovnjaka.

Glede pogojev primernosti, ki jih morajo izpolnjevati člani uprave, smo ugotovili, da se splošne določbe v obravnavanih zakonih med seboj razlikujejo. Z nadaljnjim preučevanjem podzakonskih aktov, navodil in drugih javno dostopnih informacij pa smo ugotovili, da gre le za drugačno navajanje splošnih določb glede pogojev primernosti v

zakonu, v praksi pa obravnavani nadzorniki pri ocenjevanju primernosti oseb upoštevajo precej podobna dejstva.

Skladno s pričakovanji smo tudi ugotovili, da se pri določbah srbskega Zakona o zavarovalništvu v primerjavi z določbami avstrijskega VAG in nemškega VAG ter ZZavar-1 pojavljajo nekatere razlike. Le-te lahko pripišemo dejstvu, da je srbsko zavarovalništvo še na ravni Solventnosti I. Ena izmed takšnih razlik je npr. ta, da v srbskem Zakonu o zavarovalništvu ter podzakonskem aktu ni navedeno, da se pri ocenjevanju sposobnosti upošteva načelo sorazmernosti.

Nadalje smo opazili, da se izvedbe postopkov ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave med seboj nekoliko razlikujejo. Pri tem posebej izpostavljamo test sposobnosti in primernosti za člana uprave, ki ga izvaja FMA. Pri ostalih nadzornikih se ocenjevanje sposobnosti in primernosti osebe najprej izvede na podlagi predložene dokumentacije, ki vključuje tudi izpolnjen vprašalnik. Prav tako smo ugotovili, da lahko AZN in NBS v postopku odločanja o dovoljenju/soglasju za opravljanje funkcije člana uprave (izvršnega odbora) z zadevno osebo izvedeta intervju (v primeru NBS) oziroma ustno obravnavo ter predstavitev vodenja poslov (v primeru AZN). Tudi test sposobnosti in primernosti s strani FMA se izvaja v obliki ustnega izpita. BaFin pa z obširno javno dostopno dokumentacijo glede pogojev in ocenjevanja sposobnosti ter primernosti članov uprave omogoča vsakemu, da se seznanijo s postopkom.

Menimo, da je smiselno, da tako zavarovalnice, kot nacionalni nadzorniki pogoje in postopke ocenjevanja sposobnosti in primernosti članov uprave v čim večjem obsegu javno objavijo z ustreznim upoštevanjem varstva zaupnih podatkov. Javna objava takšnih informacij prispeva k objektivnosti ocenjevanja in k transparentnemu delovanju tako zavarovalnic, kot nacionalnih nadzornikov zavarovalnic. Podpiramo tudi način izpraševanja osebe glede sposobnosti in primernosti za opravljanje funkcije člana uprave v obliki ustne obravnave. Kljub temu, da je takšna oblika zamudnejša od izpraševanja v pisni obliki, lahko nadzornik prek neposrednega izpraševanja zadevne osebe lažje in pravilneje oceni njeno sposobnost ter primernost.

LITERATURA IN VIRI

1. Adriatic Slovenica Zavarovalna družba d.d. (2017). *Poročilo o solventnosti in finančnem položaju za leto 2016*. Najdeno 12. avgusta 2017 na spletnem naslovu https://www.as-skupina.si/documents/442360/458067/SFCR_Slo/a33601b5-a0eb-4037-a14b-2c8ca82c1ba7
2. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (2016). *Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2015*. Ljubljana: Agencija za zavarovalni nadzor.
3. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (2017a). *Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2016*. Ljubljana: Agencija za zavarovalni nadzor.
4. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (2017b). *Stališče Agencije za zavarovalni nadzor v zvezi z izključitvijo ključne funkcije*. Najdeno 1. septembra 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/wp-content/uploads/stali%C5%A1%C4%8De-izlo%C4%8Ditvijo-klju%C4%8Dne-funkcije.pdf>
5. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.a). *Cilji*. Najdeno 4. marca 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/naloge-in-cilji/cilji/>
6. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.b). *EIOPA*. Najdeno 29. julija 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/evropski-nadzor/eiopa/>
7. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.c). *IAIS*. Najdeno 31. julija 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/mednarodno-sodelovanje/iais/>
8. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.d). *Ustanovitev in pravni položaj Agencije*. Najdeno 4. marca 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/naloge-in-cilji/ustanovitev-pravni-polozaj/>
9. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.e). *Strokovni svet*. Najdeno 5. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/organi-agencije/strokovni-svet/>
10. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.f). *Naloge in pristojnosti*. Najdeno 5. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/naloge-in-cilji/naloge-in-pristojnosti/>
11. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.g). *Sporazumi o medsebojnem sodelovanju*. Najdeno 5. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/mednarodno-sodelovanje/sporazumi-o-mednarodnem-sodelovanju/>
12. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor. (b.l.h). *Bilateralno sodelovanje*. Najdeno 5. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://www.a-zn.si/o-agenciji/mednarodno-sodelovanje/bilateralno-sodelovanje/>
13. BaFin – Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht. (2016a). *Merkblatt zur fachlichen Eignung und Zuverlässigkeit von Mitgliedern von Verwaltungs- oder Aufsichtsorganen gemäß VAG*. Najdeno 12. februarja 2017 na spletnem naslovu https://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Merkblatt/VA/dl_mb_161123_ar_va.html

14. BaFin – Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht. (2016b). *Persönliche Erklärung mit Angaben zur Zuverlässigkeit*. Najdeno 12. februarja 2017 na spletnem naslovu https://www.bafin.de/SharedDocs/Downloads/DE/Formular/VA/dl_persoенliche_erklaerung_va.html
15. BaFin – Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht. (2017). *Annual Report*. Bonn: Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht.
16. BaFin – Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht. (b.l.). *Die Bafin*. Najdeno 25. marca 2017 na spletnem naslovu https://www.bafin.de/DE/Startseite/startseite_node.html
17. Barbosa, E. M., & Köstler, B. (2017, 1. januar). Insurance and reinsurance in Germany: overview. Najdeno 4. aprila 2017 na spletnem naslovu [https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/0-501-3460?__lrTS=20170423150052922&transitionType=Default&contextData=\(sc.Default\)&firstPage=true&bhcp=1](https://uk.practicallaw.thomsonreuters.com/0-501-3460?__lrTS=20170423150052922&transitionType=Default&contextData=(sc.Default)&firstPage=true&bhcp=1)
18. Bipartisan Policy Center. (2015). *Global Insurance Regulatory Issues – Implications for U.S. Policy and Regulation*. Najdeno 24. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://cdn.bipartisanpolicy.org/wp-content/uploads/2015/11/Global-Insurance-Regulatory-Issues.pdf>
19. Bohinc, R. (2001). *Korporacijsko upravljanje – ZDA, Evropa, Slovenija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
20. Boncelj, J. (1983). *Zavarovalna ekonomika*. Maribor: Založba Obzorja.
21. Bondesson, I. (2011). Suitability assessment procedures in Solvency II. Najdeno 5. aprila 2017 na spletnem naslovu <http://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:546867/FULLTEXT01.pdf>
22. Bratina, B. (2006). Vloga in pomen nadzornih svetov. V I. Prijović (ur.), *Priročnik za člane nadzornih svetov in upravnih odborov* (str. 1–58). Ljubljana: Združenje članov nadzornih svetov.
23. Caplan, D. R. (1987). Person–Environment Fit Theory and Organizations: Commensurate Dimensions, Time Perspectives and Mechanisms. *Journal of Vocational Behavior*, 31(3), 248–267.
24. CDA 40 zavarovalnica d.d. (2017). *Poročilo o solventnosti in finančnem položaju za leto, ki se je končalo 31.12.2016*. Najdeno 9. avgusta 2017 na spletnem naslovu <http://cda40.com/pdf/sfcr-2016.pdf>
25. CEIOPS – Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors. (2009). *CEIOPS' Advice for Level 2 Implementing Measures on Solvency II: System of Governance (CEIOPS-DOC-29/09)*. Najdeno 10. aprila 2017 na spletnem naslovu <https://eiopa.europa.eu/CEIOPS-Archive/Documents/Advices/CEIOPS-L2-Final-Advice-on-System-of-Governance.pdf>
26. Central Bank of Ireland. (2015). *Corporate Governance Requirements for Insurance Undertakings*. Najdeno 5. marca 2017 na spletnem naslovu

<https://www.centralbank.ie/docs/default-source/Regulation/codes/gns-4-1-7-corgovreq-insundertakings2015.pdf?sfvrsn=4>

27. Chiu, I. H.-Y. (2015). *The Law on Corporate Governance in Banks*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing Limited.
28. Dalziel, W. (2013, junij). Solvency II – A tool for a change. *Offshore Investment*, 13(239), 20-21.
29. Decision on implementing provisions of the Insurance Law relating to the issuance of license to carry on insurance/reinsurance activities and specific approvals of the National Bank of Serbia. *RS Official Gazette* No. 55/2015, 69/2015 corr., 36/2017.
30. Dimitrič, I. (2010, 1. avgust). O korporativnem upravljanju. Najdeno 15. julija 2017 na spletnem naslovu http://www.zdruzenje-ns.si/uploads/fajli/I._Dimitric_-_Splosno-o-korporativnem-upravljanju.pdf
31. Dutch Corporate Governance Code Monitoring Committee. (2016). *Dutch Corporate Governance Code*. Najdeno 5. aprila 2017 na spletnem naslovu <http://www.mccg.nl/?page=3779>
32. EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority. (2015a). *Smernice o sistemu upravljanja (EIOPA-BoS-14/253 SL)*. Najdeno 15. januarja 2017 na spletnem naslovu https://eiopa.europa.eu/GuidelinesSII/EIOPA_Guidelines_on_System_of_Governance_SL.pdf
33. EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority. (2015b). *Final Report on Public Consultation No. 14/017 on Guidelines on system of governance (EIOPA-BoS-14/253)*. Najdeno 5. aprila 2017 na spletnem naslovu https://eiopa.europa.eu/Publications/Consultations/EIOPA_EIOPA-BoS-14-253-Final%20report_Governance.pdf
34. EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority. (2015c). *Technical Annex: Minimum information to be provided to the supervisory authority concerning the fit & proper assessment*. Najdeno 5. aprila 2017 na spletnem naslovu <https://eiopa.europa.eu/GuidelinesSII/Guidelines%20on%20System%20of%20Governance%20Technical%20Annex.pdf>
35. EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority. (2017). *Decision on the collaboration of the insurance supervisory authorities (EIOPA-BoS-17/014)*. Najdeno 15. aprila 2017 na spletnem naslovu <https://eiopa.europa.eu/Publications/Protocols/EIOPA-BoS-17-014%20Decision%20on%20the%20collaboration%20of%20the%20insurance%20supervisory%20authorities.pdf>
36. EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority. (b.l.a). *Missions and tasks*. Najdeno 29. julija 2017 na spletnem naslovu <https://eiopa.europa.eu/about-eiopa/missions-and-tasks>

37. EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority. (b.l.b). *Colleges of supervisors*. Najdeno 5. oktobra 2017 na spletnem naslovu <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/insurance/colleges-of-supervisors>
38. EIOPA – European Insurance and Occupational Pensions Authority. (b.l.c). *Solvency II*. Najdeno 5. oktobra 2017 na spletnem naslovu <https://eiopa.europa.eu/regulation-supervision/insurance/solvency-ii>
39. EU – Evropska Unija. (b.l.). *Pravo EU*. Najdeno 5. avgusta 2017 na spletnem naslovu https://europa.eu/european-union/law_sl
40. EUDACE d.o.o. (2012). *Postopek uvedbe enotirnega sistema upravljanja*. Najdeno 12. avgusta 2017 na spletnem naslovu <https://korporacijsko-pravo.si/postopek-vedbe-enotirni-sistem-upravljanja/>
41. European Commission. (2013). *National Factsheet – Gender Balance in Boards, Austria*. Najdeno 14. aprila 2017 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/justice/gender-equality/files/womenonboards/womenonboards-factsheet-at_en.pdf
42. European Commission. (2015). *Solvency II Overview – Frequently asked questions*. Najdeno 26. julija 2017 na spletnem naslovu http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-15-3120_fr.htm
43. European Commission. (b.l.). *'SOLVENCY II': Frequently Asked Questions (FAQs)*. Najdeno 6. marca 2017 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/insurance/docs/solvency/solvency2/faq_en.pdf
44. e-VEM Portal za podjetja in podjetnike. (b.l.). *Dovoljenje za člana uprave zavarovalne delniške družbe*. Najdeno 12. marca 2017 na spletnem naslovu <http://evem.gov.si/info/dovoljenja/dovoljenje/12346/prikaziDovoljenje/>
45. Evropska Komisija. (2010). *Zelena knjiga – Korporativno upravljanje finančnih institucij in politika prejemkov*. Najdeno 10. marca 2017 na spletnem naslovu <http://www.europarl.europa.eu/meetdocs>
46. Evropska Komisija. (2011). *Zelena knjiga – Okvir EU za upravljanje podjetij*. Najdeno 10. marca 2017 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/internal_market/company/docs/modern/com2011-164_sl.pdf
47. Evropska Komisija. (2015, 17. januar). *Delegirana uredba Komisije (EU) 2015/35 z dne 10. oktobra 2014 o dopolnitvi Direktive 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II)*. Najdeno 20. februarja 2017 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=OJ:L:2015:012:FULL&from=SL>
48. Evropski parlament. (2017). *Evropski sistem finančnega nadzora (ESFS)*. Najdeno 20. aprila 2017 na spletnem naslovu http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/sl/displayFtu.html?ftuId=FTU_3.2.5.html
49. Evropski parlament in Svet. (2002, 5. november). *Direktiva 2002/83/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. novembra 2002 o življenjskem zavarovanju*. Najdeno 5.

- marca 2017 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002L0083&from=EN>
50. Evropski parlament in Svet. (2005, 16. november). *Direktiva 2005/68/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. novembra 2005 o pozavarovanju in o spremembi direktiv Sveta 73/239/EGS, 92/49/EGS ter direktive 98/78/ES in 2002/83/ES*. Najdeno 5. marca 2017 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005L0068&from=en>
51. Evropski parlament in Svet. (2009, 25. november). *Direktiva 2009/138/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II)*. Najdeno 2. februarja 2017 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0138&from=EN>
52. Evropski Svet. (1992, 18. junij). *Direktiva Sveta 92/49/EGS z dne 18. junij 1992 o spremembah direktiv 73/239/EGS in 88/357/EGS in o uskladitvi zakonov in drugih predpisov o neposrednem zavarovanju razen življenjskega zavarovanja (tretja direktiva o premoženjskem zavarovanju)*. Najdeno 5. marca 2017 na spletnem naslovu <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/PDF/?uri=CELEX:31992L0049&from=EN>
53. Farzaneh, J., Dehghanpour, F. A., & Kazemi, M. (2013). The impact of person-job fit and person-organization fit on OCB: The mediating and moderating effects of organizational commitment and psychological empowerment. *Personnel Review*, 43(5), 672–691.
54. FMA – Finanzmarktaufsichtsbehörde. (2016a). *Annual Report of the Financial Market Authority*. Vienna: Finanzmarktaufsichtsbehörde.
55. FMA – Finanzmarktaufsichtsbehörde. (2016b). *Compliance – Ordnung der Finanzmarktaufsichtsbehörde*. Najdeno 25. aprila 2017 na spletnem naslovu <https://www.fma.gv.at/compliance-in-der-fma/?F=1&cHash=f3cf3794b0271518c8818982987061ae>
56. FMA – Finanzmarktaufsichtsbehörde. (2017). *Annual Report of the Financial Market Authority*. Vienna: Finanzmarktaufsichtsbehörde.
57. FMA – Finanzmarktaufsichtsbehörde. (b.l.). *Licence*. Najdeno 15. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://www.fma.gv.at/en/insurance/licence/>
58. Gesamtverband der Deutschen Versicherungswirtschaft e.V. (2016). *Statistical Yearbook of German Insurance 2016*. Najdeno 15. marca 2017 na spletnem naslovu http://www.en.gdv.de/wp-content/uploads/2016/11/Stat_Yearbook_2016.pdf
59. IAIS – International Association of Insurance Supervisors. (2005). *Supervisory Standard on Fit and Proper Requirements and Assessment for Insurers*. Najdeno 15. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:C2vsvR7Tdo8J:https://www.iaisweb.org/file/34132/3-guidance-paper-for-fit-and-proper-principles-and-their-application-october-2000+&cd=1&hl=sl&ct=clnk&gl=si>

60. IAIS – International Association of Insurance Supervisors. (2006). *ICP 7: Suitability of Persons*. Najdeno 16. januarja 2017 na spletnem naslovu https://www.iaisweb.org/modules/cciais/assets/files/pdf/061002_-_ICP_7__Suitability_of_Persons.pdf
61. IAIS – International Association of Insurance Supervisors. (2015). *The Insurance Core Principles*. Najdeno 20. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://www.iaisweb.org/page/supervisory-material/insurance-core-principles//file/58067/insurance-core-principles-updated-november-2015>
62. IAIS – International Association of Insurance Supervisors. (b.l.). *About the IAIS*. Najdeno 6. marca 2017 na spletnem naslovu <https://www.iaisweb.org/page/about-the-iais>
63. IAIS – International Association of Insurance Supervisors, & OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development. (2009). *Issues Paper on Corporate Governance*. Najdeno 3. marca 2017 na spletnem naslovu <https://www.oecd.org/finance/insurance/46036825.pdf>
64. IMF – International Monetary Fund. (2001). *Experience with the Insurance Core Principles Assessments Under the Financial Sector Assessment Program*. Najdeno 5. maja 2017 na spletnem naslovu <https://www.imf.org/external/np/mae/ins/2001/eng/index.htm>
65. IMF – International Monetary Fund. (2014). *Austria: Publication of Financial Sector Assessment Program Documentation – Technical Note on Insurance Sector*. Washington: International Monetary Fund.
66. Insurance Journal. (2011, 27. januar). *What the Financial Crisis Commission Concluded About AIG's Failure*. Najdeno 24. januarja 2017 na spletnem naslovu: <http://www.insurancejournal.com/news/national/2011/01/27/182186.htm>
67. Insurance Law. *RS Official Gazette* No. 139/2014.
68. Insurance Supervision Act. *Bundesgesetzblatt I* Nr. 34/2015, 44/2015, 68/2015, 112/2015, 159/2015, 43/2016, 118/2016.
69. Intrabond Capital. (2013). *Board engagement*. Najdeno 7. oktobra 2017 na spletnem naslovu <http://www.intrabond.com/Publications/IntrabondCapital.pdf>
70. Jovanovič, D. (b.l.). *Odškodninska odgovornost organov v družbi*. Najdeno 21. marca 2017 na spletnem naslovu http://www.zdruzenje-nis.si/db/doc/upl/odskodninska_odgovornost_organov_v_druzbi-jovanovic.pdf
71. Kocbek, M., Bohinc, R., Bratina, B., Ilešič, M., Ivanjko, Š., Knez, R., Odar, M., Pivka, H. M., Plavšak, N., Podgorelec, P., Prelič, S., Prostor, J., Pšeničnik, D., Puharič, K., & Zabel, B. (2014). *Veliki komentar k Zakonu o gospodarskih družbah*. Ljubljana: GV Založba.
72. Komisija Evropskih Skupnosti. (2007, 7. oktober). *Predlog Evropskega parlamenta in Sveta o začetku opravljanja in opravljanju dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja Solventnost II (predložila Komisija)*. Najdeno 12. aprila 2017 na spletnem naslovu <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2007/SL/1-2007-361-SL-F1-1.Pdf>

73. Kos, D. (2016, 8. avgust). Kako naj nadziramo državo, če smo od nje odvisni. *Siol.net*. Najdeno 5. marca 2017 na spletnem naslovu <http://siol.net/posel-danes/novice/sergej-simoniti-azn-ne-more-nadzirati-drzave-kot-subjekta-ce-je-od-nje-odvisna-422825>
74. Kovačič, A. (2016). Notranja revizija in upravljanje operativnih tveganj v zavarovalnici. *Zavarovalniški horizonti*, 12(1), 43–56.
75. Lester, R., & Reichart, O. (2009). *Insurance Governance and Risk Management*. Washington: The World Bank.
76. Ljubljanska Borza d.d., & Združenje nadzornikov Slovenije. (2016). *Slovenski kodeks upravljanja javnih delniških družb*. Najdeno 5. aprila 2017 na spletnem naslovu <http://www.ljse.si/media/Attachments/Izdajatelji/2016/NovKodeksCG2016.pdf>
77. Lloyds. (b.l.). *What is Solvency II*. Najdeno 5. oktobra 2017 na spletnem naslovu <https://www.lloyds.com/the-market/operating-at-lloyds/solvency-ii/about/what-is-solvency-ii>
78. Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije. (2012). *Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj*. Najdeno 28. julija 2017 na spletnem naslovu http://www.mzz.gov.si/si/gospodarska_diplomacija/slovenija_v_oecd/organizacija_za_gospodarsko_sodelovanje_in_razvoj_oecd/
79. Modra zavarovalnica d.d. (2016). *Politika sistema upravljanja Modre zavarovalnice d.d.* Najdeno 19. julija 2017 na spletnem naslovu http://www.modra-zavarovalnica.si/fileadmin/O_Modri/Politika-upravljanja-Modra-zavarovalnica.pdf
80. Nakagawa, J. (2011). *International Harmonization of Economic Regulation*. New York: Oxford University Press Inc.
81. NBS – National Bank of Serbia. (2016). *Insurance sector in Serbia - Third Quarter Report 2016*. Najdeno 12. marca 2017 na spletnem naslovu https://www.nbs.rs/internet/english/60/60_6/insurance_III_2016.pdf
82. NBS – National Bank of Serbia. (b.l.). *About the NBS*. Najdeno 5. aprila 2017 na spletnem naslovu <https://www.nbs.rs/internet/english/10/index.html>
83. OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development. (2011). *OECD Guidelines on Insurer Governance*. Najdeno 5. februarja 2017 na spletnem naslovu <https://www.oecd.org/finance/insurance/48071279.pdf>
84. OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development. (b.l.). *Members and partners*. Najdeno 28. julija 2017 na spletnem naslovu <http://www.oecd.org/about/membersandpartners/>
85. *Person-Environment Fit: Theory & Model*. Najdeno 17. avgusta na spletnem naslovu <http://study.com/academy/lesson/person-environment-fit-theory-model-quiz.html>
86. Prijović, I., & Seier Larsen, M. (2011). Kako sodelujejo uprave in nadzorni sveti. *Revija Združenja Manager*, 17(1), 20–21.
87. Pučko, D. (2007). Na kaj nasloviti odločitev o izbiri enotirnega ali dvotirnega sistema upravljanja delniške družbe. *Organizacija*, 40(3), A1–A9.
88. Pučko, D., Čater, T., & Rejc Buhovac, A. (2009). *Strateški management 2*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.

89. Rozman, R. (2008). Enotirni in dotirni model upravljanja. Najdeno 16. julija 2017 na spletnem naslovu <http://www.sam-d.si/Default.aspx?cid=57&fid=63&tid=80>
90. Rutar, B. (2014). Statusne posebnosti zavarovalnic, pomembne za delo sodnega registra. V N. Betetto, V. J. Kosi, B. Ostruh, M. Senih, R. Čeferin & A. Dokler (ur.), *Pravosodni Bilten, št. 2* (str. 113–131). Ljubljana: Ministrstvo za pravosodje RS.
91. Saks, M. A., & Ashforth, E. B. (1997). A Longitudinal Investigation of Relationship between Job Information Sources, Applicant Perception of Fit and Work Outcomes. *Personnel Psychology, 50*(2), 395–426.
92. Sharku, G. (2016). Comparative analysis of insurance industries in the countries of Western Balkan. V J. Vopava, V. Douda, R. Kratochvil & M. Konecki (ur.), *Proceedings of the Multidisciplinary Academic Conference* (str. 331–336). Prague: MAC Prague Consulting s.r.o.
93. Sklep o dokumentaciji za izkazovanje izpolnjevanja pogojev za člana uprave zavarovalnice. *Uradni list RS št. 22/2016*.
94. Skupina Triglav in Zavarovalnica Triglav d.d. (2017). *Letno poročilo Skupine Triglav in Zavarovalnice Triglav d.d., 2016*. Ljubljana: Zavarovalnica Triglav d.d.
95. Su, R., Murdock, C., & Rounds, J. (2015). Person-environment fit. V P. J. Hartung, M. L. Savickas & W. B. Walsh (ur.), *APA Handbook of Career Interventions* (str. 81–98). Washington: American Psychological Association.
96. Sutarjo, L. (2011). Ten Ways of Managing Person-Organization Fit (P-O Fit) Effectively: A Literature Study. *International Journal of Business and Social Science, 2*(21), 226–233.
97. Šercer, A. (2014). Kdo je sposoben in primeren za člana nadzornega sveta ali uprave ter ključno funkcijo zavarovalnice? *Zavarovalniški horizonti, 10*(1), 47–59.
98. Toman Pfajfar, T. (b.l.). Vloga HRM pri zagotavljanju ustreznosti ključnih oseb v zavarovalnici. Najdeno 21. marca 2017 na spletnem naslovu http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:w9RoXutqr2IJ:www.zav-zdruzenje.si/wp-content/uploads/2016/05/1-HRM-kon_Tina-Toman-Pfajfar.ppt+&cd=1&hl=sl&ct=clnk&gl=si
99. Ustava Republike Slovenije. *Uradni list RS št. 1/1991*.
100. Valentinčič Pregelj, M. (2014). Korporativno upravljanje zavarovalnic. *Zavarovalniški horizonti, 10*(2), 21–32.
101. Van Hulle, K. (2011, 9. junij). Uvajanje Direktive Solventnost II v Evropi. *18. dnevi slovenskega zavarovalništva*. Najdeno 16. marca 2017 na spletnem naslovu <http://www.zav-zdruzenje.si/wp-content/uploads/2013/01/Osrednje-predavanje-Uvajanje-direktive-Solventnost-II-v-Evropi.pdf>
102. Vaughan, M. T., & Calabria, A. M. (2015). International Developments in the Insurance Sector: The Road to Financial Instability? Najdeno 19. februarja 2017 na spletnem naslovu <http://www.pciaa.net/docs/default-source/default-document-library/final-vaughan-calabria-international-insurance-developments-white-paper-amp-exec-summary----april-27.pdf?sfvrsn=2>

103. Versicherungsaufsichtsgesetz (VAG). *Das Bundesgesetzblatt I S.* 434/2015.
104. Višje sodišče v Ljubljani. (2009, 18. november). *VSL sodba in sklep, VSL0058455*. Najdeno 5. marca 2017 na spletnem naslovu http://sodisce.si/znanje/sodna_praksa/visja_sodisca/2010040815243827/
105. Vlada Republike Slovenije. (2015). *Predlog Zakona o zavarovalništvu – prva obravnava (EVA: 2011-1611-0078)*. Najdeno 20. septembra 2017 na spletnem naslovu <http://imss.dz-rs.si/imis/35715795fd35ce4126b5.pdf>
106. Vrhovno sodišče Republike Slovenije. (2008, 11. november). *Sodba G 10/2007, VS4001256*. Najdeno 15. marca 2017 na spletnem naslovu http://www.sodisce.si/znanje/sodna_praksa/vrhovno_sodisce_rs/30863/
107. Vrhovno sodišče Republike Slovenije. (2011, 28. marec). *Sodba G 3/2010, VS4001719*. Najdeno 15. marca 2017 na spletnem naslovu http://sodnapraksa.si/?q=G%2012/2006&database%5BSOVS%5D=SOVS&_submit=i%5C%20A1%5C%20C4%208Di&rowsPerPage=20&page=0&moreLikeThis=1&id=doc_2010040815255222
108. Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z. (2016). *Poročilo o solventnosti in finančnem položaju*. Najdeno 12. avgusta 2017 na spletnem naslovu <https://www.vzajemna.si/assets/Uploads/Porocilo-o-solventnosti-in-financnem-polozaju-Vzajemne-za-let-2016-s-podpisi.pdf>
109. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1). *Uradni list RS* št. 42/2006, 60/2006 popr., 26/2007-ZSDU-B, 33/2007-ZSReg-B, 67/2007-ZTFI (100/2007 popr.), 10/2008, 68/2008, 23/2009; *Odl. US*: U-I-268/06-35.
110. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar). *Uradni list RS*, št. 99/2010-UPB7, 90/2012, 56/2013, 63/2013-ZS-K.
111. Zakon o zavarovalništvu (ZZavar-1). *Uradni list RS* št. 93/2015.
112. Zavarovalnica Sava d.d. (2017a). *Ključne funkcije*. Najdeno 19. julija 2017 na spletnem naslovu <https://www.zav-sava.si/sl-si/o-nas-upravljanje/funkcije/>
113. Zavarovalnica Sava d.d. (2017b). *Politika upravljanja*. Najdeno 8. julija 2017 na spletnem naslovu <https://www.zav-sava.si/media/store/sl-SI/Dokumenti-web/Skladnost-dokumenti/Politika-upravljanja-junij-2017.pdf>
114. Zavarovalnica Triglav d.d. (2017). *Poročilo o solventnosti in finančnem položaju Zavarovalnice Triglav d.d. za leto 2016*. Najdeno 19. julija 2017 na spletnem naslovu http://www.triglav.eu/sl/odnosi_z_vlagatelji/porocila-in-obvestila/obvestila/doc-seonet-63006
115. Združenje nadzornikov Slovenije. (2013). *Smernice za delovanje upravnih odborov*. Najdeno 5. marca 2017 na spletnem naslovu http://www.zdruzenje-ns.si/db/doc/upl/smernice_za_delovanje_uo.pdf
116. Združenje nadzornikov Slovenije. (b.l.). *Korporativno upravljanje*. Najdeno 15. julija 2017 na spletnem naslovu <http://www.zdruzenje-ns.si/stroka/korporativno-upravljanje/>

117. Žagar, L. (2008, 5. november). Je boljši enotirni ali dvotirni sistem upravljanja? *Akademija finance*. Najdeno 8. avgusta 2017 na spletnem naslovu <https://akademija.finance.si/228704>
118. Weindorfer, B. (2012). Governance under Solvency II: a description of the regulatory approach and an introduction to a governance system checklist for the use of small insurance undertakings. *Working Paper Series by the University of Applied Sciences bfi Vienna*. Najdeno 2. aprila 2017 na spletnem naslovu http://www.fh-vie.ac.at/var/em_plain_site/storage/original/application/3e1bc0eada34891636a6b0a9590ef5e9.pdf

PRILOGE

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Seznam kratic.....	1
Priloga 2: Seznam uporabljenih virov za pripravo Tabele 2	2
Priloga 3: Seznam uporabljenih virov za pripravo Tabele 5	3
Priloga 4: Vsebina vprašanj, ki jih AZN postavlja v okviru ustne obravnave – interni vir AZN.....	4
Priloga 5: Interno stališče AZN glede družb primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov	5
Priloga 6: Vprašanja, ki jih je AZN v letu 2016 poslala vsem članom uprav in članom nadzornih svetov slovenskih zavarovalnic - interni vir AZN	6

PRILOGA 1: Seznam kratic

1. AZN – Agencija za zavarovalni nadzor
2. BaFin – Zvezni organ za finančni nadzor (nem. *Bundesanstalt für Finanzdienstleistungsaufsicht*)
3. EIOPA – Evropski organ za zavarovanja in poklicne pokojnine (angl. *European Insurance and Occupational Pensions Authority*)
4. EU – Evropska Unija
5. FMA – Nadzornik finančnega trga (nem. *Finanzmarktaufsichtsbehörde*)
6. IAIS – Mednarodno združenje zavarovalnih nadzornikov (angl. *International Association of Insurance Supervisors*)
7. ICP – Osnovna načela zavarovalništva (angl. *Insurance Core Principles*)
8. ICP 7 – Načelo 7: ustreznost oseb (angl. *ICP 7: Suitability of persons*)
9. IMF – Mednarodni denarni sklad (angl. *International Monetary Fund*)
10. KHVG – Zakon o zavarovanju odgovornosti pri uporabi motornih vozil (nem. *Kraftfahrzeug-Haftpflichtversicherungsgesetz*)
11. MoU – Sporazum o medsebojnem sodelovanju in izmenjavi informacij (angl. *Memorandum of Understanding*)
12. NBS – Centralna Banka Srbije (srb. *Narodna Banka Srbije*)
13. OECD – Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (angl. *Organisation for Economic Co-operation and Development*)
14. ORSA – Ocena lastnega tveganja in solventnosti (angl. *Own Risk and Solvency Assessment*)
15. P-J fit – Ustreznost osebe za določeno delovno mesto (angl. *Person-job fit*)
16. P-O fit – Ustreznost osebe glede na gospodarsko družbo (angl. *Person-organisation fit*)
17. P-E fit – Ustreznost osebe glede na okolje gospodarske družbe (angl. *Person-environment fit*)
18. RS – Republika Slovenije
19. VAG – Zakon o zavarovalnem nadzoru (nem. *Versicherungsaufsichtsgesetz*)
20. ZGD – Zakon o gospodarskih družbah – 1
21. ZZavar – Zakon o zavarovalništvu
22. ZZavar-1 – Zakon o zavarovalništvu – 1
23. WB – Svetovna banka (angl. *World Bank*)

PRILOGA 2: Seznam uporabljenih virov za pripravo Tabele 2

Adriatic Slovenica Zavarovalna družba d.d. in Skupina Adriatic Slovenica, Letno poročilo 2016, 2017, str. 28; CDA 40 zavarovalnica d.d., Letno poročilo za poslovno leto, ki se je zaključilo na dan 31.12.2016, 2017, str. 7; ERGO Življenjska zavarovalnica d.d., Letno poročilo 2016, 2017, str. 6, 7; Generali zavarovalnica d.d., Letno poročilo 2016, 2017, str. 98, 99; Grawe Zavarovalnica d.d., Letno poročilo 2016, 2017, str. 20; Merkur zavarovalnica d.d., Letno poročilo 2016, 2017, str. 4, 10; Modra zavarovalnica d.d., Letno poročilo 2016, 2017, str. 8; NLB Vita življenjska zavarovalnica d.d., Revidirano letno poročilo 2016, 2017, str. 22; Prva osebna zavarovalnica d.d., Revidirano letno poročilo 2016, 2017, str. 5; SID Prva kreditna zavarovalnica d.d., Letno poročilo 2016, 2017, str. 22; Skupina Triglav in Zavarovalnica Triglav d.d., Letno poročilo Skupine Triglav in Zavarovalnice Triglav d.d. 2016, 2017, str. 39, 40, 41; Triglav Zdravstvena zavarovalnica d.d., Revidirano letno poročilo za leto 2016, 2017, str. 19, 20; Vzajemna zdravstvena zavarovalnica d.v.z., Revidirano letno poročilo za leto 2016, 2017, str. 29, 32; Zavarovalnica Sava d.d., Letno poročilo zavarovalnice Sava d.d. 2016, 2017, str. 30, 41.

PRILOGA 3: Seznam uporabljenih virov za pripravo Tabele 5

AZN, Poročilo Agencije za zavarovalni nadzor za leto 2016, 2017, str. 4; AZN, O Agenciji, b.l.; BaFin, Annual Report, 2017, str. 222; BaFin, Die Bafin, b.l.; FMA, Annual Report of the Financial Market Authority, 2017, str. 4; Insurance Law, RS Official Gazette, No. 139/2014; Insurance Supervision Act, Bundesgesetzblatt I Nr. 34/2015, 44/2015, 68/2015, 112/2015, 159/2015, 43/2016, 118/2016; NBS, Insurance sector in Serbia - Third Quarter Report 2016, 2016, str. 4; Versicherungsaufsichtsgeset, Das Bundesgesetzblatt. I S. 434/2015; Zakon o zavarovalništvu (ZZavar-1), Uradni list RS, št. 93/2015.

**PRILOGA 4: Vsebina vprašanj, ki jih AZN postavlja v okviru ustne obravnave –
interni vir AZN**

AZN lahko v postopku izdaje dovoljenja za člana uprave zadevno osebo zasliši v okviru ustne obravnave, v kolikor meni, da je to potrebno za razjasnitev ali ugotovitev odločilnih dejstev. Na ustni obravnavi AZN osebi postavi vprašanja glede njenih sposobnosti (npr. glede narave poslovnih odločitev, ki jih je oseba sprejemala na prejšnjem mestu vodenja in glede pooblastil, ki jih je imela). AZN lahko osebi postavi tudi vprašanja, ki se nanašajo na njeno primernost, če je to potrebno za razjasnitev določenih dogodkov.

PRILOGA 5: Interno stališče AZN glede družb primerljive velikosti in dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugih primerljivih poslov

Primerljive dejavnosti kot zavarovalnica oziroma drugi primerljivi posli so osnovne dejavnosti pokojninskih družb, bank, hranilnic, ostalih finančnih institucij in holdingov. Pri presoji družbe primerljive velikosti pa se upoštevajo določbe ZGD-1. Zavarovalnica se šteje za veliko družbo, zato se pri presoji primerljive velikosti upošteva definicija velikih družb, ki jo določa ZGD-1.

PRILOGA 6: Vprašanja, ki jih je AZN v letu 2016 poslala vsem članom uprav in članom nadzornih svetov slovenskih zavarovalnic - interni vir AZN

- Ali ste bili kadarkoli v preteklosti v sporu z delodajalcem v zvezi s konkurenčno prepovedjo oziroma konkurenčno klavzulo iz vaših pogodb o zaposlitvi oziroma drugih civilnih pogodb?
- Ali ste kadarkoli v preteklosti neodplačno prenesli lastne nepremičnine, delnice, deleže v podjetjih ali drugo pomembno premoženje na drugo osebo (vključno na družinske člane)? Ali ste kadarkoli v preteklosti še v času veljavnosti zakonske zveze sklenili z zakoncem sporazum o delitvi skupnega premoženja? Ali ste ob prenosu iz predprejšnjega stavka ali ob delitvi iz prejšnjega stavka zadržali pravico do užitka predmetnega premoženja ali določili prepoved odtujitve ali obremenitve predmetnega premoženja? Ali ste kadarkoli v preteklosti ustanovili zemljiški dolg na lastni nepremičnini?

Na podlagi prejetih odgovorov nepravilnosti s strani AZN niso bile ugotovljene.

PRILOGA 7: Vprašalnik AZN CV k zahtevi za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave zavarovalnice

Ime in priimek kandidata:

Zavarovalnica:

Datum imenovanja:

*

Doba, za katero je imenovan:

*

Predvidene dolžnosti kandidata v okviru uprave/upravnega odbora:

---

* izpolni kandidat ali Agencija za zavarovalni nadzor na podlagi dokumenta iz druge točke prvega odstavka drugega člena tega sklepa

Podatke iz tega vprašalnika uporablja Agencija za zavarovalni nadzor pri ocenjevanju strokovne usposobljenosti kandidatov, njihovih lastnosti in izkušenj v postopku izdaje dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave zavarovalnice. Agencija za zavarovalni nadzor se mora prepričati, da je kandidat ustrezno strokovno usposobljen in ima lastnosti in izkušnje, potrebne za vodenje poslov v zavarovalnici.

Na podlagi podatkov iz tega vprašalnika Agencija za zavarovalni nadzor zagotavlja enakost obravnav posameznih kandidatov.

Izpolnjen Vprašalnik AZN CV je Agenciji za zavarovalni nadzor posredovan skupaj z zahtevo za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije člana uprave.

Navodila za izpolnjevanje

Splošno

Vprašalnik AZN CV in dodatna pojasnila je/so čitljiv, brez neizpoljenih rubrik, lahko tudi v elektronski obliki in z vsemi elementi Vprašalnika AZN CV. V primeru, da je odgovor daljši, kot dopušča prostor, ga kandidat piše na dodaten list s sklicevanjem na številko vprašanja iz obrazca. Če kandidat ne želi odgovoriti na posamezno vprašanje, naj to pojasni. Če podatek ne obstaja, kandidat to označi s križcem.

Navodilo k tabeli 2.1. – Podatki o vaših dosedanjih zaposlitvah/delu/vodilnih delovnih mestih

Navedite podatke o vaših dosedanjih zaposlitvah / funkcijah od vaše zadnje navzdol. Vpišite vsa obdobja, tudi obdobja morebitne nezaposlenosti. Čim natančneje opišite predvsem vsebino delovnih mest, kjer ste bili vodilni delavec. Pri teh zaposlitvah navedite pooblastila in odgovornosti (področja vašega delovanja), ki ste jih imeli v zvezi z opravljanjem svojih del in nalog ter številom svojih podrejenih.

Navodilo k tabeli 2.2. – Podatki o članstvu in funkcijah v drugih organizacijah

Članstva navedite tudi, če ste zaprosili oziroma ste zaprošeni za vključitev.

Navodilo k tabeli 2.3. – Podatki o izobrazbi

Natančno navedite pridobljeno strokovno izobrazbo (brez okrajšav) in priložite dokazila.

Navodilo k tabeli 2.4. – Podatki o dodatnem izobraževanju

Navedite dodatna izobraževanja s področij, ki so relevantna za opravljanje funkcije člana uprave.

1. Osebni podatki vložnika

1.1 Ime in priimek

1.2 Prejšnja osebna imena, v primeru, da je prišlo do spremembe, z navedbo datuma spremembe

1.3 Datum, kraj in država rojstva

1.4 Državljanstvo

1.5 Elektronski naslov

1.6 Številka telefona – poslovni

--

1.7 Številka telefona - mobilni

--

1.8 Stalno prebivališče – naslov, poštna številka, mesto, država

--

1.9 Začasno prebivališče, naslov poštna številka, mesto, država

--

2. Strokovne in vodstvene sposobnosti, izkušnje in lastnosti

2.1. Podatki o vaših dosedanjih zaposlitvah/delu/vodilnih delovnih mestih:

Datum od/do (mesec/leto)	Naziv institucije, naslov in glavna dejavnost delodajalca	Delovno mesto/ Funkcije	Opis delovnega mesta z navedbo pooblastil in odgovornosti	Vodilno delovno mesto (DA/NE)

2.2. Podatki o članstvu in funkcijah v organih drugih organizacij:

Organizacija	Funkcija	Datum včlanitve

2.3. Podatki o izobrazbi:

Izobraževalna institucija	Izobrazba/stopnja in dosežen naziv	Leto pridobitve

2.4. Dodatna izobraževanja

Navedite dodatna izobraževanja s področij, ki so relevantna za opravljanje funkcije člana uprave:

Dodatna izobraževanja z relevantnih področij (opis)	Obdobje izobraževanja

2.5. Znanje tujih jezikov

Navedite, katere tuje jezike znate in stopnjo tega znanja (A1, A2, B1, B2, C1, C2) ter certifikat, če ga imate:

2.6. Teoretične in praktične izkušnje v zvezi s spodaj navedenimi področji

Ocenite svoje teoretične in praktične izkušnje iz spodaj navedenih področij:

Znanje in izkušnje na področju upravljanja finančnih naložb

Znanje in izkušnje na področju upravljanja tveganj

Znanje in izkušnje na področju aktuarstva

Znanje in izkušnje na področju notranje revizije

Znanje in izkušnje pri zunanji reviziji na področju zavarovalništva

---

Znanje in izkušnje na področju zavarovalnega prava

2.7 Navedite gospodarske družbe in druge institucije, v katerih ste ali ste bili v organih nadzora:

Naziv družbe	Primarna dejavnost družbe	Funkcija	Obdobje

2.8 Če ste član posloводства ali vodstveni delavec gospodarske družbe in druge institucije, opišite njene morebitne poslovne odnose z zavarovalnico, pri kateri ste kandidat za člana uprave.

2.9 Navedite vse družbe, v katerih imate ali ste imeli vi oziroma vaši ožji družinski člani več kot 10- odstotni delež v kapitalu ali delež glasovalnih pravic.

Na naslednja vprašanja odgovarjajte tako, da obkrožite DA ali NE. V vsakem primeru, ko je odgovor na vprašanje DA, opišite podrobnosti na ločenem listu, s sklicevanjem na relevantno vprašanje.

2.10 Ali ste bili v Republiki Sloveniji ali v tujini kdaj preganjani ali pravnomočno obsojeni zaradi spodaj navedenih kaznivih dejanj ali prekrškov:

a) kaznivega dejanja/prekrška po zakonih, ki urejajo zavarovalništvo, bančništvo, poslovanje in trgovanje s finančnimi instrumenti, plačilne storitve, pranje denarja, tržne manipulacije, trgovanje na podlagi notranjih informacij ali oderuštvo;

b) kaznivih dejanj/prekrškov nepoštenega ravnanja, goljufije ali finančnega kriminala;

c) davčnih kaznivih dejanj/prekrškov;

d) drugih kaznivih dejanj/prekrškov po zakonih, ki urejajo gospodarske družbe, plačilno nesposobnost, varstvo potrošnikov ali delovna razmerja?

DA / NE

2.11 Ali ste v Republiki Sloveniji ali v tujini kdaj opravljali vodstvene ali vodilne funkcije, nadzorne funkcije ali ključne funkcije oziroma ali ste bili imetnik pomembnega deleža v gospodarski družbi ali drugi instituciji v dvanajstih mesecih pred uvedbo postopkov zaradi insolventnosti, prisilnega prenehanja te družbe, kot jih določa zakon, ki ureja finančno poslovanje, postopke zaradi insolventnosti in prisilno prenehanje, ter so bili ti postopki uvedeni v zadnjih petih letih pred vložitvijo zahteve?

DA / NE

2.12 Ali ste kdaj zaprosili pristojni organ za izdajo dovoljenja za opravljanje poslov s finančnega področja, za katero je potrebno dovoljenje v Republiki Sloveniji, drugi državi članici oziroma tretji državi?

DA / NE

Če »DA« opišite podrobnosti

2.13 Ali je bila vaša zahteva za izdajo dovoljenja iz točke 2.12. tega vprašalnika zavrnjena?

DA / NE

2.14 Ali vam je bilo dovoljenje iz točke 2.12. tega vprašalnika odvzeto?

DA / NE

2.15 Ali zoper vas teče postopek pred pristojnim organom za prekršek s področja gospodarstva?

DA / NE

2.15.1 Ali ste bili kdaj pravnomočno obsojeni za prekršek s področja gospodarstva?

DA / NE

2.16 Ali teče zoper vas postopek pred sodiščem glede plačila dolga, ki ga še niste plačali?

DA / NE

2.16.1 Ali obstaja pravnomočna sodna odločba o plačilu dolga, ki ga še niste plačali?

DA / NE

2.17 Ali zoper vas poteka kakšen disciplinski postopek?

DA / NE

2.17.1 Ali ste bili kdaj v disciplinskem postopku s pravnomočno odločbo spoznani za odgovornega?

DA / NE

2.18 Ali vam je bila kdaj zavrnjena zahteva za izdajo dovoljenja za opravljanje funkcije organov vodenja ali nadzora?

DA / NE

2.19 Ali vam je bilo kdaj dovoljenje iz predhodne točke odvzeto?

DA / NE

2.20 Ali ste bili kot vodilni delavec, prokurist razrešeni oziroma ali je bil od vas zahtevan odstop?

DA / NE

2.21 Ali vam je prenehalo delovno razmerje zaradi kršitev delovnih obveznosti?

DA / NE

2.22 Ali vam je sodišče kdaj izreklo varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica ali varnostnemu ukrepu podoben ukrep?

DA / NE

2.23 Ali vas je v zvezi z deležem v kapitalu ali upravljanjem katerekoli gospodarske družbe ali druge pravne osebe pravnomočno obsodilo sodišče v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici ali tretji državi oziroma ali je spoznalo, da ste odškodninsko odgovorni?

DA / NE

2.24 Ali so oziroma ali vam je znano, da zoper vas tečejo sodni, upravni ali drugi postopki nadzornih organov v zvezi z deležem v kapitalu ali v zvezi z upravljanjem ali nadziranjem katere gospodarske družbe ali druge pravne osebe ali v zvezi s kršitvami pravic in obveznosti iz delovnega razmerja?

DA / NE

2.25 Ali ste bili na vodilnem delovnem mestu v družbi, ki ji je bilo odvzeto dovoljenje za opravljanje dejavnosti?

DA / NE

2.26 Ali je bilo gospodarski družbi ali drugi pravni osebi, v kateri ste ali ste bili imetnik kvalificiranega deleža, ustanovitelj ali poslovodja, zavrnjeno ali razveljavljeno članstvo v

kateremkoli gospodarskem interesnem združenju oziroma ali je bila družba kakorkoli sankcionirana s strani teh organov v Republiki Sloveniji ali državi članici ali tretji državi?

DA / NE

2.27 Ali ste bili na vodilni, vodstveni funkciji, nadzorni funkciji ali ključni funkciji v gospodarski družbi ali drugi pravni osebi oziroma ali ste bili imetnik pomembnega deleža družbe, nad katero je bil uveden postopek zaradi insolventnosti, prisilnega prenehanja, imenovanja izredne uprave v Republiki Sloveniji ali drugi državi članici ali tretji državi?

DA / NE

2.28 Ali vam je znano, da se namerava uvesti kateri od postopkov iz predhodne točke?

DA / NE

2.29 Ali je bil nad vami kdaj začet postopek osebnega stečaja?

DA / NE

2.30 Ali imate naložbe ali finančne izpostavljenosti oziroma obveznosti, ki lahko pomembno vplivajo na vaš finančni položaj?

DA / NE

2.31 Se je kateri od postopkov iz tega vprašalnika rešil izvensodno v okviru drugega alternativnega reševanja sporov? Če da, opišite na kakšen način?

DA / NE

2.32 Ali vam je znano, da se namerava uvesti kateri od postopkov iz tega vprašalnika?

DA / NE

3. Izjava

.....

(ime in priimek)

(a) Potrjujem, da so podatki in informacije v vprašalniku resnične in točne ter da so vse priložene kopije dokumentov enake originalu.

(b) Izjavljam, da:

1. v zvezi z mano ni kazenskih ali predkazenskih postopkov v teku ne v Republiki Sloveniji ne v tujini ter da nisem bil pravnomočno obsojen zaradi kaznivega dejanja in obsodba še ni bila izbrisana in da zoper mene ni vložena pravnomočna obtožnica zaradi kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti,
2. mi ni bil izrečen varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica, ki bi še trajal,
3. nisem bil(-a) kot član organa vodenja ali nadzora družbe, nad katerim je bil začet stečajni postopek, v zadnjih dveh letih pravnomočno obsojen(-a) na plačilo odškodnine upnikom v skladu z določbami zakona, ki ureja finančno poslovanje podjetij, o odškodninski odgovornosti,
4. sem celovito odgovoril(-a) na vprašanja tega vprašalnika in razkril(-a) vse informacije, ki bi jih Agencija za zavarovalni nadzor lahko upoštevala pri ocenjevanju usposobljenosti in primernosti kandidata.
5. Agenciji za zavarovalni nadzor priznavam pravico preveriti resničnost podatkov in verodostojnost kopij priloženih dokumentov,
6. soglašam, da Agencija za zavarovalni nadzor pridobi potrdila iz evidenc pravnomočnih sodb oziroma sklepov o prekrških, v kolikor jih ne bom predložil,
7. se obvezujem, da bom nemudoma obvestil(-a) Agencijo za zavarovalni nadzor o vseh pomembnih spremembah v zvezi z odgovori, navedbami in drugo vsebino, ki sem jo podal(-a) v vprašalniku ter o drugih zadevah, za katere bom izvedel(-a) po datumu izpolnitve te izjave do izdaje dovoljenja.

Datum:.....

Podpis: .....